Oost en West

DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Naar Breda !

Bezoekt allen de Jaarvergadering op 21 Juni te Breda! Alles staat op pagina 2

Kinderen der Antillen

45ste jaargang
no. 5
31 Mei 1952

LEDEN, KOMT ALLEN!

Naar Breda! de Oranjestad van 1952

Belangrijke algemene jaarvergadering der Koninklijke Vereeniging »Oost en West«

Een naar wij hopen feestelijke en gezellige en in elk geval hoogst belangrijke algemene jaarvergadering van „Oost en West" wordt dit jaar in Breda gehouden en wel op Zaterdag 21 Juni om half 12 in het feestelijk versierde Oranjepaviljoen op het Kasteelplein aldaar.

De keuze van Breda voor onze algemeene vergadering was dit jaar, menen wij, wel bizonder gelukkig. Want dit jaar is Breda Oranjestad en het viert onder die leuze zijn 700ste verjaardag. Wel breken de grote feesten daarvoor pas half Juli aan, maar om een grote opkomst van onze leden en vrienden te verzekeren werd besloten reeds in Juni te vergaderen. Dan is er méér ruimte en bovendien is Breda toch al zeer feestelijk gestemd, terwijl een bezoek reeds aanbevelenswaardig is omdat in het Kasteel van Breda, de huidige Koninklijke Militaire Academie, dan reeds de Nassau-Oranje-tentoonstelling geopend is; een expositie van waardevolle kunstschatten, die veel laat zien uit de historie van „Breda: zevenhonderd jaar stad !"

De jaarvergadering — vide art. 29 jo. 31 van het huishoudelijk reglement — begint dan op 21 Juni om 11.30 uur in het Oranjepaviljoen op het Kasteelplein.

Het voornaamste punt van de agenda is de afscheidsrede van onze algemeen voorzitter, de heer Ch. J. I. M. Welter, die zijn functie neerlegt, welke hij zes jaar lang vervuld heeft. Daarna komen de gebruikelijke jaarstukken aan de orde.

Na afloop der vergadering wordt gelegenheid gegeven in 't Oranjepaviljoen te lunchen. In de middag volgt van drie tot vijf uur een bezoek aan de Nassau-Oranje-tentoonstelling. Daarna kan men desgewenst nog een bezoek brengen aan de gemoderniseerde Koninklijke Militaire Academie.

Het Wilhelminapark met de Watertoren te Breda.

Hier volgt thans de regeling voor het bezoek aan de jaarvergadering, waar alle leden met hun gezinnen en introducés van harte welkom zijn.

Men wordt aangeraden de hier volgende regeling zorgvuldig te lezen.

De kosten van de lunch (Brabantse koffietafel) bedragen ƒ 2,75 p.p. en die voor het bezoek aan de Nassau-Oranje-tentoonstelling in groepsverband ƒ 0,80 p.p.

Zij, die aan de lunch en het bezoek aan de tentoonstelling, of slechts aan één van beide wensen deel te nemen, worden verzocht de daarvoor verschuldigde, hierboven vermelde bedragen, tijdig en wel uiterlijk vóór 10 Juni.a.s. te storten op de postrekening van de penningmeester van hun afdeling. Op het „Bij" strookje en op het „Af" strookje van het girobiljet of stortingsformulier plaatst de storter handtekening en adres met vermelding waarvoor het bedrag dient en de woorden „Vergadering „Oost en West" Breda".

De deelnemers wordt aangeraden het „Af" strookje van het girobiljet of stortingsformulier bij zich te steken, teneinde contrôle in Breda te vergemakkelijken.

Zij, die alleen de vergadering wensen bij te wonen worden eveneens verzocht daarvan kennis te geven aan de secretaris van hun afdeling, die het totale aantal van hen doorgeeft aan de secretaris van de afdeling Breda.

De penningmeesters der afdelingen storten terstond na 10 Juni de aan hen overgemaakte gelden op de postrekening no. 409149 van de penningmeester van de afdeling Breda, de Heer C. van Oosterhout, met vermelding van het totale aantal maaltijden en toegangsbewijzen.

Deze regeling is nodig, omdat de heer Van Oosterhout uiterlijk 14 Juni dient te weten, hoeveel personen de lunch zullen gebruiken in het Oranjepaviljoen en hoeveel de tentoonstelling zullen bezoeken, alsmede hoeveel personen gedurende de avonduren - dat wil zeggen nadat zij op eigen gelegenheid hebben gedineerd - nog de K.M.A. wensen te bezichtigen.

Het secretariaat van de afdeling Breda zal bij de ingang van de vergaderzaal op vertoon van het „Af" strookje van het girobiljet of stortingsformulier aan de deelnemers de nodige lunchbonnen en toegangsbewijzen laten afgeven en voorzover daarvoor deelnemers zijn de regeling van de rondgang in de K.M.A. bekend maken.

En nu tenslotte:
gij weet allen, dat de Koninklijke Vereeniging „Oost en West" een grote taak heeft te verrichten. Het winterseizoen ligt achter ons en vele afdelingen kunnen terugzien op zéér geslaagde, drukke en goed-bezochte avonden.

Wij mogen nu wel aannemen, dat de periode van een zekere inzinking voor goed achter ons ligt. De vereniging heeft deze moeilijke jaren goed doorstaan; zij heeft zich beraden op een nieuwe taak.

Die taak is: wat Indonesië betreft onder de nieuwe omstandigheden streven naar het versterken van de banden met de Nederlanders ginds èn naar het versterken van de wisselwerking van culturele belangstelling over en weer. Wat Suriname en de Antillen betreft: naar het aanmoedigen en bevorderen van alles, wat de ontwikkeling - in de volste zin des woords - van die gebiedsdelen kan versnellen. Doch voorts: het geven van voorlichting en het steunen van initiatieven op elk gebied, dat dáár ligt, waar in tropische gebieden Nederlanders werken en waar voor Nederlanders een taak valt te verrichten.

Op de jaarvergadering te Breda zal onze vereniging dit grote arbeidsveld overzien. Wij verwachten, dat zij er bezield zal worden tot nieuwe moed en nieuwe kracht en nieuwe geestdrift — want waarlijk: er is in Indonesië, in Suriname, op de eilanden der Antillen èn daarenboven in zeer talrijke andere tropische gebieden voor Nederlanders groot werk te doen.

Taak van het Koninkrijk:

Politieke rust en rechtszekerheid

TER INLEIDING

De betekenis van de Nederlandse Antillen in het Caraïbisch gebied is sterk eenzijdig bepaald door de aanwezigheid op Curaçao en Aruba van twee der grootste olie-raffinaderijen ter wereld. Het bezit van gemakkelijk toegankelijke, natuurlijke havens is in dit verband van belang. Niet minder belangrijk is het algemeen maatschappelijk klimaat waarin deze bedrijven kunnen arbeiden. Hiervan is de welvaart der bevolking op directe wijze afhankelijk.

Een factor van specifieke betekenis is, dat de Nederlandse Antillen zelf geen olie bezitten, maar afhangen van de aanvoer van ruw product van elders. Hierdoor krijgt het maatschappelijk bestel in de Antillen tevens betekenis voor gebieden daarbuiten, inzonderheid Venezuela, vanwaar dagelijks in grote hoeveelheden olie wordt aangebracht.

Politieke rust en rechtszekerheid vormen door deze bijzondere positie, waarin de Nederlandse Antillen economisch verkeren, absolute vereisten, zonder welke de welvaart, welke deze eilanden thans genieten, ineenstort.

Gegeven de plaats, welke dit Rijksdeel in het Koninkrijk inneemt, is hiermede de voornaamste taak, die het Koninkrijk ten aanzien van de Nederlandse Antillen heeft te vervullen, gesteld.

Voor het Koninkrijk in zijn geheél vertegenwoordigen de Nederlandse Antillen, afgezien van de interne betrekkingen, een op de drempel tussen Zuid- en Midden-Amerika gelegen aantrekkelijk gebied der Caraïbische Zône, vanwaaruit acces tot deze landen in verschillend opzicht wordt vergemakkelijkt.

Voor laatstgenoemde landen vormen zij, door de staatsrechtelijke band, welke de Nederlandse Antillen in het Koninkrijk verenigt, een welkom nabuurschap voor het onderhouden van contact inzonderheid met de kleinere Europese naties.

Zo zijn de Nederlandse Antillen door een gelukkig samengaan van voor hun bestaan bepalende geografische, staatkundige en economische factoren, geworden tot wat zij thans zijn: een door ligging en uitrusting weliswaar eenzijdig ontwikkeld, maar betekenisvol gebied, waar de welvaart, schijnbaar als bij toeval en in overdaad is geschonken.

Moge, in de eerste plaats in het belang van de bevolking van dit Rijksdeel, zich in brede lagen het inzicht verdiepen, dat het noodzakelijk is de samenhang dezer factoren te blijven nastreven en de krachten op te brengen, welke nodig zijn om het samengaan daarvan te waarborgen.

Mr A. A. M. STRUYCKEN
Gouverneur der Nederlandse Antillen

LEDEN, KOMT ALLEN!

Naar Breda! de Oranjestad van 1952

Belangrijke algemene jaarvergadering der Koninklijke Vereeniging »Oost en West«

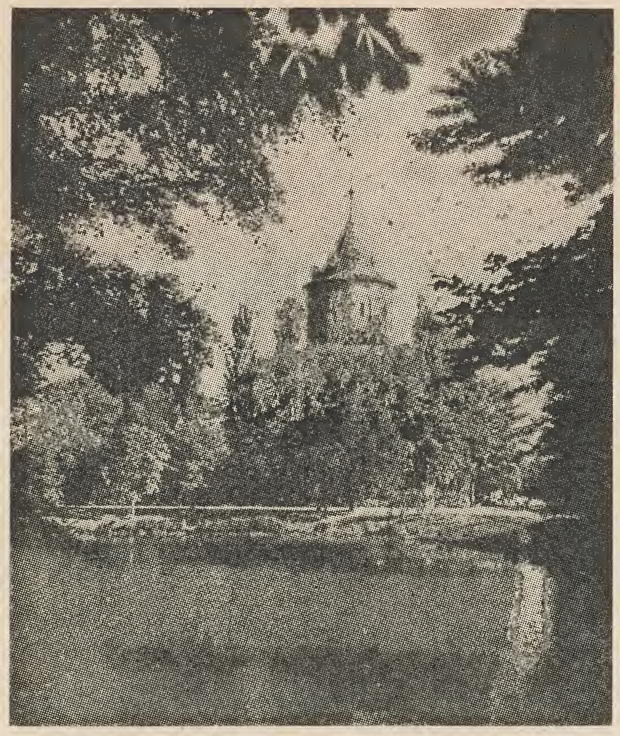
Een naar wij hopen feestelijke en gezellige en in elk geval hoogst belangrijke algemene jaarvergadering van „Oost en West" wordt dit jaar in Breda gehouden en wel op Zaterdag 21 Juni om half 12 in het feestelijk versierde Oranjepaviljoen op het Kasteelplein aldaar.

De keuze van Breda voor onze algemeene vergadering was dit jaar, menen wij, wel bizonder gelukkig. Want dit jaar is Breda Oranjestad en het viert onder die leuze zijn 700ste verjaardag. Wel breken de grote feesten daarvoor pas half Juli aan, maar om een grote opkomst van onze leden en vrienden te verzekeren werd besloten reeds in Juni te vergaderen. Dan is er méér ruimte en bovendien is Breda toch al zeer feestelijk gestemd, terwijl een bezoek reeds aanbevelenswaardig is omdat in het Kasteel van Breda, de huidige Koninklijke Militaire Academie, dan reeds de Nassau-Oranje-tentoonstelling geopend is; een expositie van waardevolle kunstschatten, die veel laat zien uit de historie van „Breda: zevenhonderd jaar stad !"

De jaarvergadering — vide art. 29 jo. 31 van het huishoudelijk reglement — begint dan op 21 Juni om 11.30 uur in het Oranjepaviljoen op het Kasteelplein.

Het voornaamste punt van de agenda is de afscheidsrede van onze algemeen voorzitter, de heer Ch. J. I. M. Welter, die zijn functie neerlegt, welke hij zes jaar lang vervuld heeft. Daarna komen de gebruikelijke jaarstukken aan de orde.

Na afloop der vergadering wordt gelegenheid gegeven in 't Oranjepaviljoen te lunchen. In de middag volgt van drie tot vijf uur een bezoek aan de Nassau-Oranje-tentoonstelling. Daarna kan men desgewenst nog een bezoek brengen aan de gemoderniseerde Koninklijke Militaire Academie.

Het Wilhelminapark met de Watertoren te Breda.

Hier volgt thans de regeling voor het bezoek aan de jaarvergadering, waar alle leden met hun gezinnen en introducés van harte welkom zijn.

Men wordt aangeraden de hier volgende regeling zorgvuldig te lezen.

De kosten van de lunch (Brabantse koffietafel) bedragen ƒ 2,75 p.p. en die voor het bezoek aan de Nassau-Oranje-tentoonstelling in groepsverband ƒ 0,80 p.p.

Zij, die aan de lunch en het bezoek aan de tentoonstelling, of slechts aan één van beide wensen deel te nemen, worden verzocht de daarvoor verschuldigde, hierboven vermelde bedragen, tijdig en wel uiterlijk vóór 10 Juni a.s. te storten op de postrekening van de penningmeester van hun afdeling. Op het „Bij" strookje en op het „Af" strookje van het girobiljet of stortingsformulier plaatst de storter handtekening en adres met vermelding waarvoor het bedrag dient en de woorden „Vergadering „Oost en West" Breda".

De deelnemers wordt aangeraden het „Af" strookje van het girobiljet of stortingsformulier bij zich te steken, teneinde contrôle in Breda te vergemakkelijken.

Zij, die alleen de vergadering wensen bij te wonen worden eveneens verzocht daarvan kennis te geven aan de secretaris van hun afdeling, die het totale aantal van hen doorgeeft aan de secretaris van de afdeling Breda.

De penningmeesters der afdelingen storten terstond na 10 Juni de aan hen overgemaakte gelden op de postrekening no. 409149 van de penningmeester van de afdeling Breda, de Heer C. van Oosterhout, met vermelding van het totale aantal maaltijden en toegangsbewijzen.

Deze regeling is nodig, omdat de heer Van Oosterhout uiterlijk 14 Juni dient te weten, hoeveel personen de lunch zullen gebruiken in het Oranjepaviljoen en hoeveel de tentoonstelling zullen bezoeken, alsmede hoeveel personen gedurende de avonduren - dat wil zeggen nadat zij op eigen gelegenheid hebben gedineerd - nog de K.M.A. wensen te bezichtigen.

Het secretariaat van de afdeling Breda zal bij de ingang van de vergaderzaal op vertoon van het „Af" strookje van het girobiljet of stortingsformulier aan de deelnemers de nodige lunchbonnen en toegangsbewijzen laten afgeven en voorzover daarvoor deelnemers zijn de regeling van de rondgang in de K.M.A. bekend maken.

En nu tenslotte: gij weet allen, dat de Koninklijke Vereeniging „Oost en West" een grote taak heeft te verrichten. Het winterseizoen ligt achter ons en vele afdelingen kunnen terugzien op zéér geslaagde, drukke en goed-bezochte avonden.

Wij mogen nu wel aannemen, dat de periode van een zekere inzinking voor goed achter ons ligt. De vereniging heeft deze moeilijke jaren goed doorstaan; zij heeft zich beraden op een nieuwe taak.

Die taak is: wat Indonesië betreft onder de nieuwe omstandigheden streven naar het versterken van de banden met de Nederlanders ginds èn naar het versterken van de wisselwerking van culturele belangstelling over en weer. Wat Suriname en de Antillen betreft: naar het aanmoedigen en bevorderen van alles, wat de ontwikkeling - in de volste zin des woords - van die gebiedsdelen kan versnellen. Doch voorts: het geven van voorlichting en het steunen van initiatieven op elk gebied, dat dáár ligt, waar in tropische gebieden Nederlanders werken en waar voor Nederlanders een taak valt te verrichten.

Op de jaarvergadering te Breda zal onze vereniging dit grote arbeidsveld overzien. Wij verwachten, dat zij er bezield zal worden tot nieuwe moed en nieuwe kracht en nieuwe geestdrift — want waarlijk: er is in Indonesië, in Suriname, op de eilanden der Antillen èn daarenboven in zeer talrijke andere tropische gebieden voor Nederlanders groot werk te doen.

De Nederlandse Antillen

Curaçao en Aruba verkeren in de unieke positie, dat zij op een sleutelpunt liggen van het wereldverkeer. Hier kruisen de wegen van Noord- naar Zuid-Amerika, van Europa en Afrika door het Panama-kanaal naar de Stille Oceaan. De historie koos deze eilanden met hun goede havens uit als steunpunten voor de handel. In de moderne tijd werden de ogen van de twee grootste oliemaatschappijen ter wereld op deze eilanden gevestigd, die hier hun fabrieken bouwden voor de verwerking van de petroleum, die in Venezuela wordt gewonnen. Met de handel in het verleden, met de olie in het heden, kwam de bevolking, die men welaan Curaçaoenaars en Arubanen is gaan noemen en die deel uitmaken van het geheel der Nederlandse Antillen. Behalve uit Curaçao en Aruba bestaan deze Nederlandse Antillen uit Bonaire, het stiefmoederlijk bedeelde derde eiland der Benedenwinden, dat echter, ook met een goede haven, eveneens geschikt is voor de vestiging van industrie, en voorts uit de drie eilanden boven de wind: Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba, die deel hebben aan de algemene welvaart, doch daarin gaarne hun eigen bijdrage zouden leveren.

In dit nummer schrijven een groot aantal deskundigen, van wie de meesten zich ter plaatse bevinden en een belangrijke rol vervullen in het dagelijkse leven. Met hun medewerking is „Oost en West" er in geslaagd in één nummer een overzicht te geven van de betekenis, die deze eilanden in de tegenwoordige tijd bezitten. In volgende nummers zullen nog andere facetten van de Antillen worden belicht.

Het belang van Nederland in de Antillen is, dat deze eilanden tredstenen vormen naar de Amerika's; aan de Antillen biedt het samengaan met Nederland in één Koninkrijk de rechtszekerheid, die van zoveel betekenis is om de vitale oliebedrijven goed te doen functionneren. Het kleine Nederland in Europa en de kleine Antillen in de Caraïbische zee kunnen in hun samengaan de wereld ten voorbeeld worden gesteld. Tot welke staatkundige formuleringen men ook moge komen, er is één cardinale waarheid: de verdere voorspoedige ontwikkeling en de duurzame ontwikkeling der Antillen worden in Nederland even hartelijk voorgestaan als op de Antillen zelf.

De vacantie der Ambonnese kinderen

Tot onze grote vreugde kunnen wij mededelen, dat de oproep tot het Nederlandse volk om de hier vertoevende Ambonnese kinderen van 7-12 jaar een prettige vacantie te bezorgen van 2—13 Augustus a.s., over geheel Nederland weerklank heeft gevonden.

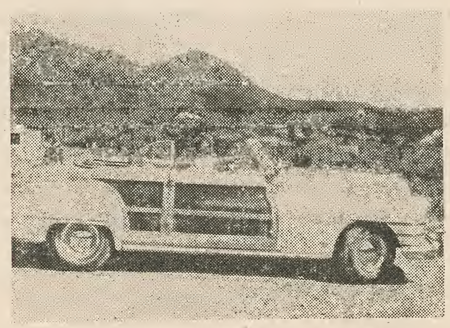
Het aantal pleegouders, dat zich heeft opgegeven, bedraagt 2517, zodat het thans zeker is, dat aan **alle** (ruim 1000) Ambonnese kindertjes van 7—12 jaar een vacantieverblijf kan worden aangeboden.

Wij hebben de Nederlandse Christen Vrouwenbond bereid gevonden om in elke plaats, waar dat nodig is, een klein comité te vormen om ons bij dit werk terzijde te staan.

De Ambonnese kinderen zullen onder geleide van en naar de woonoorden per bussen worden vervoerd.

Helaas zullen wij straks genoodzaakt zijn vele a.s. pleegouders, die zich zo spontaan gemeld hebben om een Ambonnees kindje voor 10 dagen in huis te willen opnemen, teleur te stellen. Gezien bovenstaande cijfers, zullen bij de toewijzing loting en ligging der plaats beslissend moeten zijn. De aanvragen om een Ambonnees logétje (2517) ontvingen wij vanuit 605 plaatsen in Nederland!

Hoewel van vele zijden bijdragen werden ontvangen, waarvoor wij zeer dankbaar zijn, is het bedrag, dat benodigd wordt geacht voor de reiskosten, nog niet aanwezig, zodat wij nu nog een beroep doen op U om voor dit doel een bijdrage te storten op postrekening no. 14574 ten name van de Koninklijke Vereeniging Oost en West, Dr. Kuyperstraat 5, 's-Gravenhage, met aantekening: „Voor vacantie Ambonnees kind".

Onze medewerker H. DE WIT, die dit Antillen-nummer samenstelde, tijdens zijn verblijf op Curaçao.

In dit nummer:

In dit geheel aan de Nederlandse Antillen gewijde nummer van „Oost en West" vindt men de volgende bijdragen:

De Shell: glorie en bolwerk van Curaçao

Een der grootste olieraffinaderijen ter wereld

Curaçao werd voor een belangrijk deel uit hoofde van zijn gunstige geografische ligging door de Koninklijke Shell Groep uitgekozen als plaats van vestiging van een raffinaderij. Het eiland ligt op een afstand van slechts ongeveer 200 zeemijlen van Maracaibo (Venezuela) en door de nabijheid van het Panamakanaal op een snijpunt van belangrijke internationale scheepvaartroutes.

In 1916 vond de stichting plaats van de N.V. Curaçaosche Petroleum Maatschappij, welker werkzaamheden sedert 1925 werden voortgezet door de N.V. Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij. Aan deze maatschappij werden de raffinage-werkzaamheden op Curaçao toevertrouwd.

De vestiging van dit bedrijf op Curaçao betekende een omwenteling in de economische omstandigheden van het eiland. Het gebied was tot op dat ogenblik zonder enige industrie geweest. De bevolking van ongeveer 30.000 zielen was voor levensonderhoud bijna geheel aangewezen op werk in landbouw of veeteelt en voor een klein deel in de fosfaatafgravingen, scheepvaart, handel en visserij. Daar de grond schraal was, leidde het merendeel van de bewoners een vrij sober bestaan.

Naar gelang de jonge olie-industrie tot ontwikkeling kwam, veranderde dit beeld. Van het land trok men naar Willemstad om werk te vinden in de nieuwe industrie. Inkomsten en levensstandaard van een groot deel der bevolking verbeterden. De stijgende koopkracht beïnvloedde de handel en middenstand gunstig. Zo ontwikkelde Curaçao zich geleidelijk tot een modern en welvarend centrum met een aardolie-raffinaderij, welke een der grootste ter wereld is.

Al spoedig na de vestiging van de raffinaderij op het eiland bleek het noodzakelijk over te gaan tot vernieuwingen en uitbreidingen, welke men in de loop der jaren vele malen moest herhalen, ten einde gelijke tred te kunnen houden met de toenemende wereldvraag naar aardolieproducten.

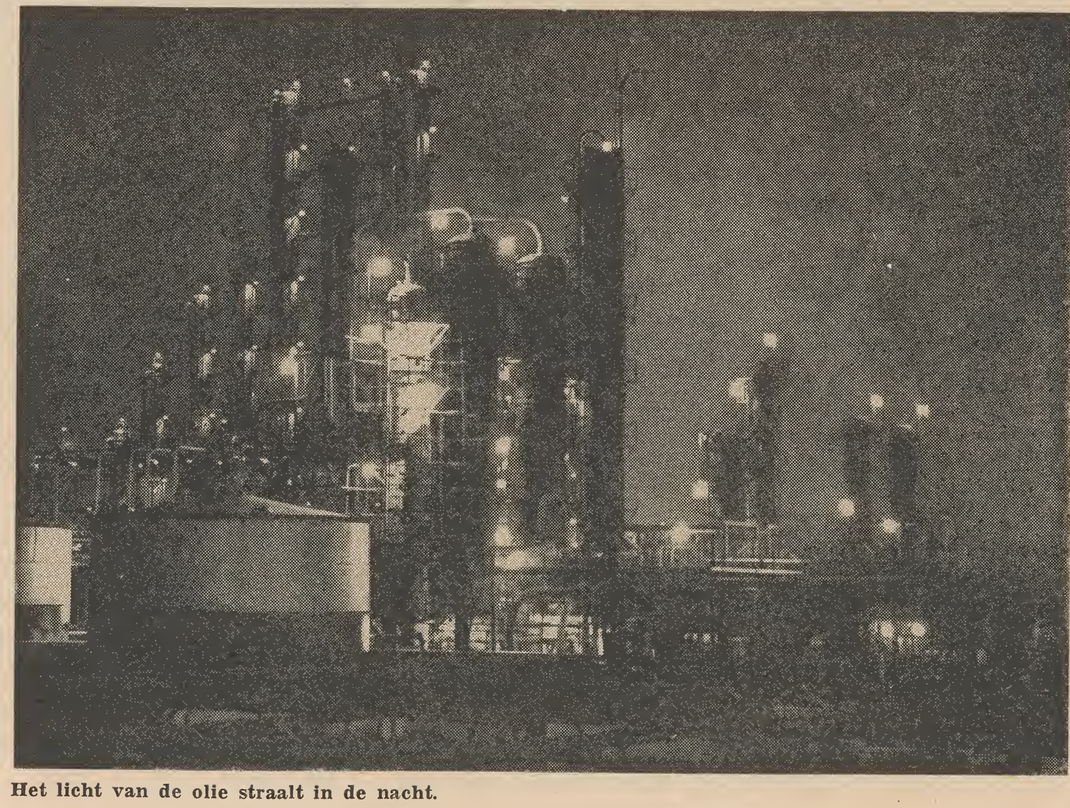
De totale verwerkingscapaciteit bedraagt thans ongeveer 15 millioen ton ruwe olie per jaar, waarvan 11 millioen ton destillatie- en 4 millioen ton kraak-capaciteit.

De totale opslagcapaciteit, verdeeld over 800 tanks, bedraagt ruim 3,5 millioen m³. In dit cijfer is begrepen de opslagcapaciteit van een tweetal afscheep- en bunkerinstallaties, welke op enige afstand van de raffinaderij aan de kust zijn gelegen.

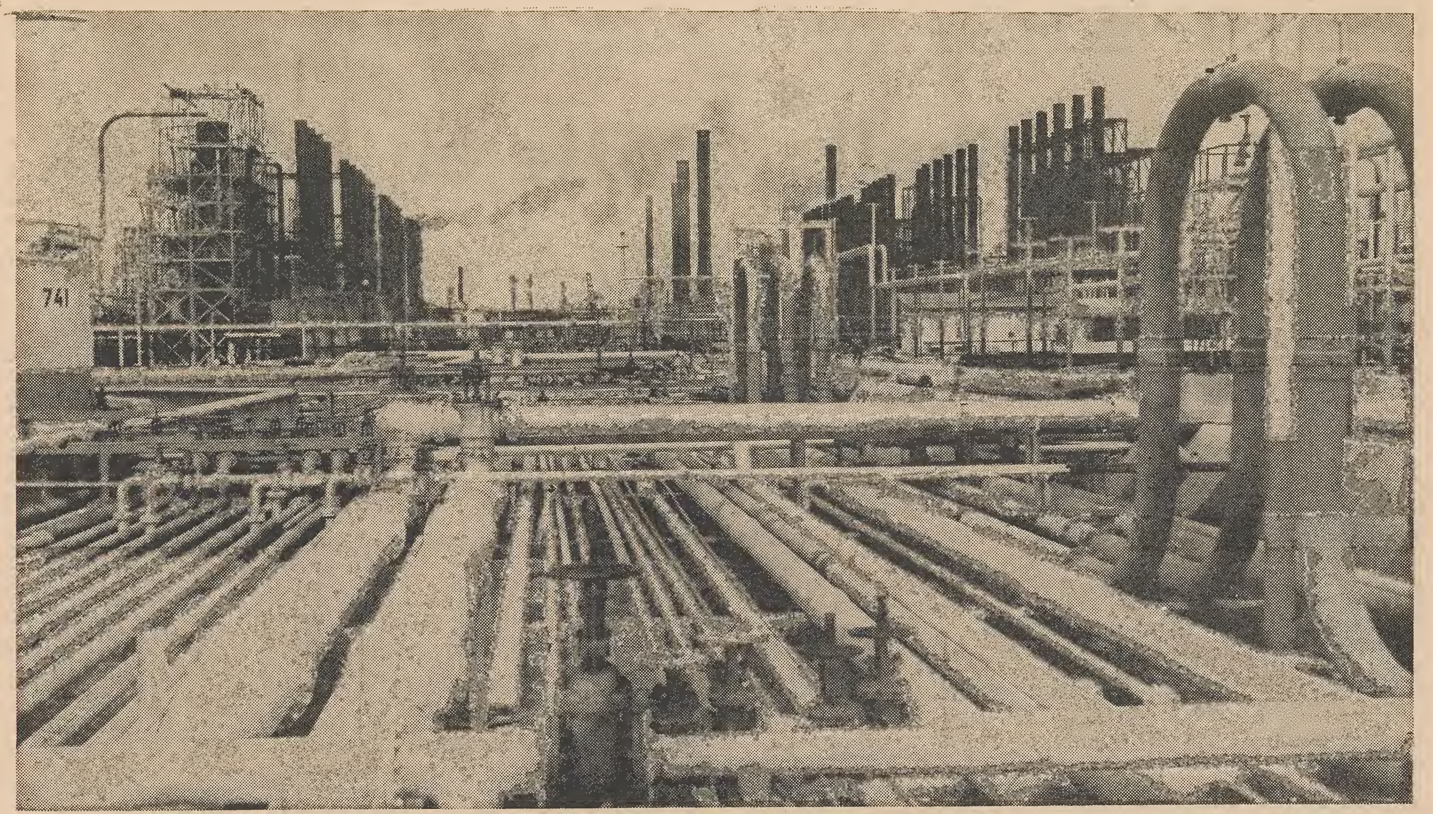
Enkele cijfers van de hulp- en nevenbedrijven geven eveneens een duidelijk beeld van de omvang van de raffinaderij. In 1950 leverde de electrische centrale van het bedrijf een hoeveelheid energie gelijk aan 180 millioen kilowatt-uren. Deze hoeveelheid is voldoende om een stad als b.v. Haarlem een jaar lang van electrische stroom te voorzien.

Het fabrieksterrein besloeg in 1915 een oppervlakte van 150 ha waarvan slechts 1/10 deel in gebruik was. Momenteel beslaat het fabrieksterrein een oppervlakte van 360 ha, die geheel door installaties en tankparken wordt ingenomen. Ten behoeve van woonwijken is bovendien een terreinoppervlakte van 310 ha in gebruik. Verder heeft het bedrijf de beschikking over ongeveer 1000 ha grond voor waterwinning en leiding-overgangen. De totale oppervlakte van alle C.P.I.M.-terreinen inclusief de reserve bedraagt ongeveer 4200 ha, of wel 7,6 % van het grondgebied van het eiland.

In 1917 werd de N.V. Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij (C.S.M.) opgericht, in hoofdzaak bestemd voor de aanvoer van ruwe aardolie. De groei van de tonnage van bedoelde rederij hield gelijke tred met de ontwikkeling van de raffinaderij op Curaçao. Thans bestaat de vloot uit 42 tankschepen met een totale laadcapaciteit van circa 195.000 ton. Jaarlijks vervoert deze vloot ongeveer 20 millioen ton olie. Uit Venezuela gaat ruwe aardolie van de productievelden naar Curaçao, terwijl geraffineerde producten van het eiland naar verschillende omliggende plaatsen worden verscheept. Voor reparatiewerkzaamheden beschikt de C.S.M. over het Beatrix-dok. Het is een gegraven dok, waarin schepen met een laadvermogen van 15.000 ton en een maximale lengte van 180 meter kunnen worden opgenomen.

Het licht van de olie straalt in de nacht.

Een deel van de CPIM-bedrijven te Curaçao.

Tot 1923 bleef het aantal werknemers in de aardolie-industrie op Curaçao nog beneden de 300 personen. Daarna ging het aantal in snel tempo omhoog en tegenwoordig zijn niet minder dan 12.000 mensen bij de aardolie-industrie op het eiland werkzaam. Met hun gezinsleden vormen deze werknemers een gemeenschap van ruim 30.000 zielen. Van de meer dan 100.000 inwoners van het eiland Curaçao is dus een zeer groot deel rechtstreeks bij het oliebedrijf betrokken.

Het zal duidelijk zijn dat Curaçao niet in staat was aan de voortdurend toenemende vraag naar arbeidskrachten te voldoen. De bevolkingsaanwas was evenmin voldoende om in de toekomst op een bevredigend aanbod van werkkrachten te kunnen rekenen, temeer, omdat de overige voor de welvaart van Curaçao noodzakelijke bedrijven eveneens hun deel van de Curaçaose werkkrachten moesten kunnen opnemen.

Ten einde in het tekort te voorzien, moest dus personeel uit andere gebieden worden aangetrokken. In de eerste plaats kwamen daarvoor in aanmerking werkkrachten uit de omliggende eilanden en van het nabijgelegen vasteland van Zuid-Amerika: Aruba, Bonaire, de Bovenwindse eilanden, Suriname, Brits West-Indië en Venezuela. Later volgden Portugezen van Madeira en de Azoren.

Vrijwel van de vestiging in 1916 af heeft de maatschappij voorzien in de bouw van woningen, scholen en woonverblijven. De twaalf gezinswoningen en het kleine clubgebouw uit 1923 in de onmiddellijke nabijheid van de fabriek zijn uitgegroeid tot een stad van honderden moderne woningen, welke gemeenschap ter ere van H. M. Koningin Emma in 1929 de naam Emmastad kreeg. Ten behoeve van de huisvesting van het Europese personeel kwam eerst de woonwijk Negropont met ongeveer 200 gezinswoningen gereed. In 1928 werd hieraan uitbreiding gegeven door op de terreinen van de plantage „Groot Piscadera" een aantal woningen te bouwen, sindsdien uitgegroeid tot het nog steeds in omvang toenemende Julianadorp. In de periode van 1935—1940 kwamen de woonwijken Rio Canario en Groot-Kwartier tot stand. Het dorp Suffisant omvat verder woongelegenheid voor ongeveer 4.000 (in hoofdzaak buitenlandse) werknemers. De plaatselijke werknemers kunnen door middel van de stichting „Volkswoningbouw" bouwcredieten verkrijgen, waardoor zij op de duur in het bezit kunnen komen van een eigen huis.

De medische verzorging, welke vrijwel geheel ten laste van de Maatschappij komt, is toevertrouwd aan een staf van 15 doktoren en specialisten, geassisteerd door een groot aantal gediplomeerde verpleegsters en verplegers. De medische dienst heeft verder de beschikking over een tweetal poliklinieken en een modern uitgerust ziekenhuis.

Er zijn clubgebouwen, waar na gedane arbeid verstrooiïng en ontspanning kan worden gevonden. Sportterreinen, zwembaden, tennisbanen en een jachthaven bieden de mogelijkheid vrijwel iedere tak van sport te beoefenen.

Vele der sociale maatregelen, door de Koninklijke Shell Groep op Curaçao geïntroduceerd, hebben niet nagelaten haar stempel op deze kleine gemeenschap te drukken. Zij hebben dikwijls tot leidraad gediend voor andere bedrijven op Curaçao en voor wettelijke voorschriften, waardoor uiteraard brede lagen van de bevolking de gunstige weerslag hiervan ondervinden.

De watervoorziening is voor de bewoners van Curaçao van oudsher een moeilijk punt geweest. Water is op het eiland schaars en duur. Dit probleem is door de C.P.I.M./C.S.M. opgelost door enerzijds water in te voeren, anderzijds door op haar terreinen kostbare werken aan te leggen waardoor men zoet water uit de bodem kan winnen.

Sinds de aardolie-industrie haar eerste schreden op het eiland Curaçao zette, hebben de leiding van deze industrie en de verantwoordelijke burgerlijke autoriteiten begrip getoond voor de wederzijdse belangen en moeilijkheden. Ook na de staatkundige hervormingen van de laatste jaren, waardoor de Nederlandse Antillen een zelfstandige bestuursvorm hebben gekregen, kan met voldoening worden geconstateerd dat de bestuursinstanties in haar beleid steeds met de belangen van de aardolie-bedrijven — waarop de welvaart dezer eilanden voor een belangrijk deel rust — rekening houden.

Deze sfeer van wederzijdse goede wil en samenwerking houdt de belofte in dat, nu in de ontwikkeling van het aardoliebedrijf op Curaçao een periode van consolidatie is ingetreden, de Nederlandse Antillen in de toekomst hun belangrijke bijdrage zullen blijven leveren tot verhoging van de welvaart der wereld in het algemeen en die van het gebied der Nederlandse Antillen in het bijzonder.

De Lago en Aruba

Op 4 Juli 1952 feest:
dan zijn twee milliard vaten verwerkt

De Lago en Aruba hebben een groot gemeenschappelijk belang en dat belang is olie raffineren. De welvaart van Aruba is gelijk toegenomen met de ontwikkeling en groei van de Lago Oil & Transport Company, die gedurende twintig jaar op het eiland is gevestigd.

Vierhonderd jaar geleden lag Aruba op de route van de Spaanse schepen, die met goud en andere kostbaarheden van Zuid-Amerika onderweg waren naar Europa. Thans is Aruba opnieuw van betekenis voor de wereld, met dit verschil, dat er thans meer schepen van Aruba vertrekken dan in vroeger tijd het geval was en dat de lading, het zwarte goud uit de raffinaderijen, een veel grotere waarde vertegenwoordigt dan waarvan de Spaanse conquistadores ooit hebben gedroomd.

Toch zouden, in 1924, weinig mensen hebben gedacht, dat het de toekomst van Aruba zou zijn, dat hier de grootste raffinaderij ter wereld zou worden gevestigd. Het was in die tijd, dat een onderzoek werd ingesteld in de driehoek tussen Paraguana—Curaçao—Aruba om een geschikte vestigingsplaats te vinden voor de verscheping van olie, die in Maracaibo in Venezuela door de Lago Petroleum Corporation werd gewonnen. De keuze viel op Aruba en in 1925 werd in de haven van San Nicolaas een kanaal gegraven. Met twee kleine schepen werd begonnen ruwe olie uit het Meer van Maracaibo aan te voeren. Dit was het onopvallende begin van een ontwikkeling, die Aruba van enorme betekenis voor de wereld zou maken.

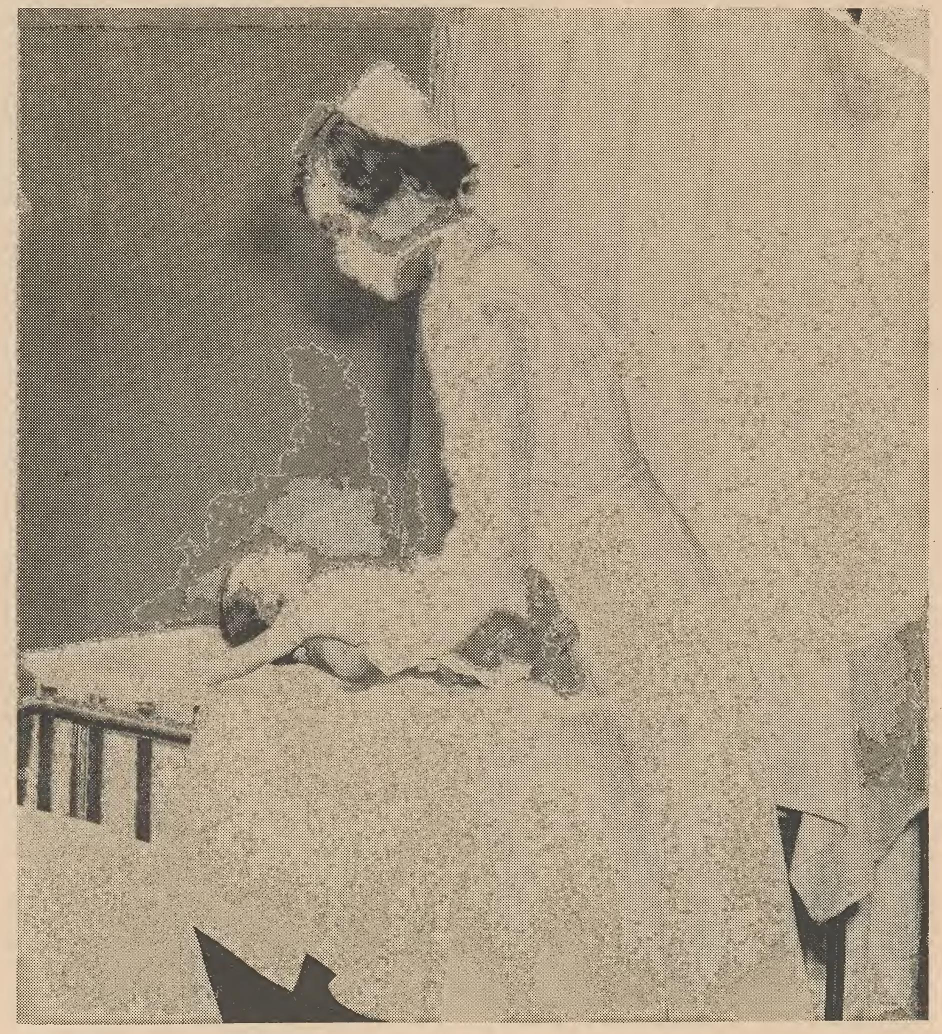
In Augustus 1927 werd een begin gemaakt met het bouwen van een raffinaderij voor de verwerking van ruwe petroleum. In Februari 1928 werd met woningbouw begonnen en op 29 Januari 1929 werd de raffinaderij in bedrijf gesteld.

Van die dag af is de grote verandering voor Aruba begonnen, een nieuwe vorm van welvaart. De bevolking van Aruba was toen gering, slechts 12.000 mensen, die met vissen, hoedenvlechten en de aloë-cultuur hun brood verdienden. Deze bevolking leed een sober bestaan en sedert generaties hadden er eigenlijk geen grote veranderingen plaats gevonden.

De ontwikkeling voltrok zich in snel tempo. De bevolking van het eiland werd vervijfvoudigd. De Lago werkte als een magneet, die arbeiders aantrok van 22 verschillende nationaliteiten, van 57 verschillende eilanden en landen, van ver en dichtbij, zelfs uit Singapore, uit Chicago, van Guadeloupe. Zij wensten hun toekomst aan die van de Lago te verbinden. Hun vertrouwen werd niet beschaamd. De Lago heeft thans 7000 mannen en vrouwen in dienst. Zij vonden hun tehuis op Aruba. Er verrezen goede en fraaie woonwijken. Vele woningen zijn het eigendom van de maatschappij, doch enkele honderden employees hebben, met behulp van het bouwfonds van de maatschappij, hun eigen woningen gebouwd.

Toen 23 jaar geleden de eerste olie werd verwerkt, was de Lago slechts een kleine maatschappij, met een kleine haven, slechts enkele tanks en installaties. Thans is het een reus in de oliewereld. Bijna de helft van de raffinage-capaciteit van de moeder-maatschappij, de Standard Oil Company of New Jersey, is vertegenwoordigd in de Lago. Met een dagelijkse aanvoer van meer dan 430.000 vaten olie staat de verwerkingscapaciteit gelijk aan verscheidene raffinaderijen in de Verenigde Staten tezamen. Het veredelde product wordt in een twaalftal verschillende soorten verscheept naar Noorwegen, Zweden, Denemarken, Finland, Nederland, Engeland, België, Frankrijk, Italië, Zwitserland, Spanje, Afrika, Canada, Zuid- en Midden-Amerika, de Caraïbische eilanden, de oostkust van de Verenigde Staten en het Verre Oosten.

Na de bouw van de oorspronkelijke installaties tussen 1928 en 1931 is de ontwikkeling van het bedrijf steeds blijven doorgaan. Tot de belangrijkste gebeurtenissen in het bedrijf behoren dan de uitbreiding tussen 1935—1936, het graven van de westelijke ingang naar de haven in 1937 en de uitbreidingen van 1938 en 1939, toen voor een bedrag van 22 millioen dollar in nieuwe installaties werd geïnvesteerd.

Het ziekenhuis voor geëmployeerden en werklieden van de Lago op Aruba is een van de beste in het gehele Caraïbische gebied.

Hotelplan op grote schaal

door E. Bartels, *Secretaris der Arubaanse Toeristencommissie*

„Toerisme" is een onduidelijke term. Men associeert haar niet met het begrip: „industrie". Dit wordt al voorshands bewezen, doordat men toerisme in het Burgerlijk Wetboek niet als zodanig erkent. In de meeste landen kende men deze industrie dan ook niet de plaats toe waarop zij recht heeft. Men kent departementen van landbouw, veeteelt, economische (industrie-) zaken, visserij, enz., maar wie heeft er ooit gehoord van een departement voor de toeristen-industrie? En hoewel deze mening nog opgang doet, begint zich een kentering af te tekenen.

Het productie apparaat, dat in het engels kernachtig met het woord "travel plant" wordt aangeduid, is in eerste instantie het hotel, dus accomodatie, daarnaast echter, ontspanningsgelegenheid, restaurants, bars, dansgelegenheden met "Floor shows" enz.) winkels, sportgelegenheid. In algemene zin valt de gehele omgeving van een hotel daaronder. En waar ontspanningsgelegenheden onvoldoende zijn, mitsgaders winkels en sportgelegenheden, daar moet de hotelmaatschappij voor deze zaken zorgen, en zo'n bedrijf wordt aangeduid met: „hotel resort". Dat is wat in de Nederlandse Antillen nodig is, want behalve de winkels ontbreekt de rest, of is althans verre van toereikend.

In deze „travel plant" worden de diensten bewezen, die uiteindelijk ter plaatse betaald worden, in harde valuta en contant. Een groot verschil met elke andere industrie waar de arbeid via het product, meestal niet direct betaald wordt, maar via credieten.

„Wat", zo vraagt ge U af, „is het product van deze industrie". „Tevredenheid van Uw bezoeker". Daarop is al het werk gericht. Dit product wordt niet in kratten of kisten of kartonnen dozen verscheept. De toerist is letterlijk zelve de verpakking van deze export; zij heet dan ook „onzichtbare export".

De bevolking van de Nederlandse Antillen leeft voor tenminste 95% van de olieraffinaderij. De ontvangsten daarvan vormen feitelijk het nationale inkomen. De olie komt uit ons buurland Venezuela, doch welke optimist gelooft, dat de olievelden van Venezuela eeuwig zullen vloeien? Eens is dat afgelopen, als de reserves zijn uitgeput. Tegen die tijd is onze bevolking mogelijk verdubbeld of verdrievoudigd. En waarvan moeten onze burgers dan leven?

Emigratie is al sinds jaren niet gemakkelijk, maar hoe zal dat tegen die tijd zijn?

Elke andere industrie, behalve de toeristen-industrie, moet in de Nederlandse Antillen als uiterst riskant of onmogelijk worden beschouwd. Immers we hebben geen grondstoffen.

Hoe staat het nu met de toeristen industrie. Geen kosten voor aanvoer van grondstoffen. De klant komt zelf bij ons. Geen export-kosten, de klant brengt het product zelf mee. Geen tolmuren, hij voert het kosteloos in. Geen deviezen-moeilijkheden, hij bezorgt u de deviezen thuis. Geen overvoerde markt; het Caraïbisch gebied heeft naar schatting een tekort van 300.000 bedden volgens de stand van zaken in 1951. De vraag neemt jaarlijks toe met ongeveer 2000 bedden. Dit wordt o.a. bewezen door de phenomenale groei van het toerisme op Puerto Rico in de laatste 4 jaar, waar de accommodatie met 800 procent toenam en de vraag het aanbod nog steeds overtreft. Om u een idee te geven wat in toerisme omgaat, moge ik een cijfer geven. Het Noord Amerikaanse publiek besteedde aan vacanties in 1950 rond 12 milliard dollar. Dus ruim 2 maal zoveel als de Marshall-hulp aan Europa. Toerisme is in Amerika de op vier na grootste industrie.

Vergeleken met vele omliggende eilanden van het Caraïbisch gebied zijn de Nederlandse Antillen 30—35 jaar ten achter. Over 20 of 25 jaar moeten we misschien al voornamelijk leven van toerisme. We kunnen niet beginnen met een hotel, maar moeten al meteen aanvangen met een hotel-resort. De nodige kapitaalsinvestatie is zo groot, dat rendement niet te verwachten is van een capaciteit van 100 bedden, omdat de "overheads" te hoog zijn. Eerder moet de juiste grootte gezocht worden in de klasse van de middelgrote hotels, dus 250—300 kamers (500 à 600 bedden). Wel luxueus maar geen overdaad. Een veertiendaags verblijf hier mag de Noord-Amerikaan gemiddeld niet meer kosten dan $ 700 p.p., dat is $ 300 voor de reis v.v. $ 250 logies en verteringen, dranken inbegrepen, en $ 150 koopwaar, plaatselijk vervoer, theaters. Dit reduceert de kamerprijs (zonder eten en drinken) tot ten hoogste $ 10 d.w.z. dat het hotel-resort niet meer mag kosten dan 1.000 x $ 10 x aantal bedden, om lonend te kunnen werken. Dus een resorthotel van 600 bedden mag dan niet meer kosten dan $ 6.000.000, let wel, alles inbegrepen, zoals ontspanningsgelegenheden, sportfaciliteiten, park, zwembad, enz.

Het benodigde personeel, in een tropen-hotel, zal ongeveer bestaan uit 2/3 van het aantal bedden, dus ongeveer 400 personen. Hoe groter het bedrijf, hoe geringer, relatief de financiële last van het personeel. Het bedrag dat een toerist in een eerste klas hotel per jaar per bed uitgeeft, is vrij nauwkeurig te benaderen. Dit bedrag is ongeveer $ 3.500 met volle kost en inwoning, gerekend op 50 procent bezetting gedurende het hele jaar. Buiten het hotel geeft hij echter zeker eens zoveel uit, zodat gerekend kan worden op $ 7.000, per eerste klas bed per jaar uitgegeven in het land zelve. Hiervan gaat in het geval van de Nederlandse Antillen ten minste 50—60 procent weer het land uit voor aankopen van victualiën, uitrusting, koopwaar enz. Dus wordt het nationaal inkomen per 1e klas kamer met ca. $ 3.000—$ 3.500 per jaar verhoogd.

Het toeristen-front beweegt zich duidelijk in zuidelijke richting. Thans reeds is de omvang van het toerisme in het Caraïbisch gebied ruim $ 80.000.000 per jaar waarvan de Ned. Antillen ongeveer $ 2.500.000 ontvangen, voornamelijk Curaçao.

De voornaamste stroom uit het Noorden vloeit over de keten van Cuba—Jamaica—Haiti—Sto—Domingo—Puerto Rico—St. Thomas en terug.

Er is een tak via Panama naar de Westkust van Zuid-Amerika en een via Trinidad naar Rio de Janeiro. Wij zitten in het vacuum, wegens gebrek aan accommodatie. Maar binnenkort zal ook Venezuela—Columbia sterk opkomen, gezien de enorme hotels die daar gebouwd worden, en dan gaat deze stroom, dwars over de Caraïbische zee, en dus over ons heen.

M.a.w. dan zitten we binnen dat front, maar profiteren er niet van. De „travel agents", die plus minus 70 procent van de vacantie-reizen van de Noord-Amerikaan en Canadezen verkopen, zullen maar al te begerig zijn onze accomodatie te verkopen.... als we die hebben. Dan kan een „round-trip" verkocht worden in „package-tour", terwijl de meeste reizigers nu langs dezelfde weg terug moeten als waarlangs ze gekomen zijn.

Afstand is geen probleem meer, accommodatie dat is ons probleem.

De toeristen-potentie is er. We kunnen er een redelijk deel van krijgen. Het Caraïbische gebied is bezig de Rivièra te worden van de Amerika's. En we hebben geen keus. Of toeristen-industrie op grote schaal, of.... erbarmelijke armoede na .. jaar.

In de bar van de Esso-club.

Kan Curaçao het voorbeeld van Colón volgen?

door Dr Ir P. C. Henriquez, *Lid van het Bestuurscollege van Curaçao*

Zonder enige overdrijving kan worden gezegd, dat Curaçao zijn betekenis uitsluitend, geheel en al, te danken heeft aan die eigenschappen die het geschikt maakten om te fungeren als een centrum in de Caraïbische Zee.

Een conglomeraat van dorre heuvels, uiterst spaarzaam bewoond, meer niet; ziedaar wat ons goede eiland zou zijn geweest zonder deze bijzondere, ik zou ze willen noemen: „centrische" eigenschappen, die het in de geschiedenis omhoog hebben gestoten tot de, relatief gesproken, aanzienlijke plaats, die het thans inneemt temidden van andere landen.

Immers, wij weten het allen maar al te goed: luttel in aantal, gering in betekenis zijn de natuurlijke rijkdommen; de bodem, willig wel om te produceren, maar haar dorst versterkt door de zengende zon en eeuwig waaiende passaatwind, weet zich tot bijna totale steriliteit gedoemd door de geringe regenval.

Wat deze centrische eigenschappen dan wel waren? De ligging — ongetwijfeld — maar niet alleen de ligging; bovenal : een prachtige natuurlijke haven, de St. Annabaai, diep, met een nauwe, gemakkelijk te verdedigen ingang, zich achterwaarts verbredend tot een ruim, tegen de ergste stormen beschut, bassin.

De bewindhebbers van de kolonie Curaçao zouden wel ziende blind geweest moeten zijn, wanneer zij uit de bijzondere bemiddelende rol die Curaçao in het handelsverkeer vervulde, niet de enig juiste conclusie hadden getrokken, n.l. deze, dat dit eiland, dat voor zijn eigen geringe bevolking weinig in te voeren had en tevens zeer weinig uitvoerproducten aan de wereld had aan te bieden, een rigoureuze vrijhaven-politiek behoorde te voeren. Curaçao, realiter eiland in de zee, werd tevens in overdrachtelijke zin een eiland, en wel een eiland van vrijhandel in een zee van protectionisme en monopolisme.

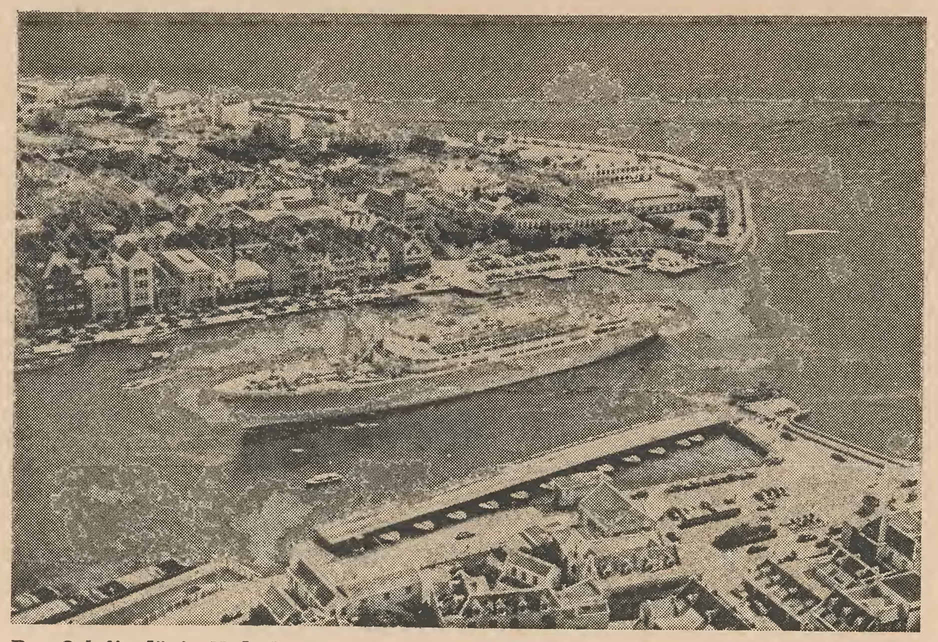
Na de afscheiding van de Spaanse koloniën bleef Curaçao stapelplaats, voornamelijk voor Venezuela, thans óók voor de gehele legale handel. De hoge invoerrechten van dit land, waarvan nagenoeg de gehele staatsinkomsten afhankelijk waren, werkten daartoe mede. Immers door deze invoerrechten, vaak hoger dan de waarde van de goederen zelve, werd voor de importeur het kapitaal, nodig voor het aanleggen van voorraden zeer groot en was het voor hem vaak voordeliger telkens kleine quantiteiten uit het nabijgelegen Curaçao te bestellen.

Aan de rustige ontwikkeling van de legale handel tussen Curaçao en Venezuela werd abrupt een einde gemaakt, door de invoering van de zogenaamde 30 % „additionale rechten" van alle van de Antillen afkomstige goederen. Dit geschiedde onder het presidentschap van Guzman Blanco, die, op verzoek van de hem voorgaande regering, als revolutionnair van Curaçao was uitgewezen.

Venezuela — immens rijk geworden ook door de olie — heeft vooral in het laatste decennium niet stil gezeten : de havens werden aanzienlijk verbeterd en de overscheep verminderde zienderogen.

Dat dit ongerustheid teweegbracht bij de verantwoordelijke instanties, mag geen verwondering wekken. Men zocht naar andere oorzaken dan de verbetering van de Venezolaanse havens alléén. Hoe was de outillage van onze eigen werven? Was men daar wel met zijn tijd medegegaan? Men meende deze vragen in negatieve zin te moeten beantwoorden en stelde een groots plan op: de particuliere werfeigenaren wilden klaarblijkelijk niet voldoende investeren om hun bedrijf naar de eisen van de tijd in te richten, welnu dan zou het gouvernement zelf een geheel nieuw havencomplex bouwen. Aruba dat, buiten de Lago Oil Co., nagenoeg geen havenfaciliteiten bezat, had al een geheel nieuwe haven van ± *f* 24.000.000,— (Nederlands Courant) geëist en gekregen. Thans zou Curaçao niet achterblijven. Ook dit eiland zou een dergelijk kapitaal aan een nieuwe haven gaan uitgeven. Men had toen (vlak na de oorlog) nog flinke overschotten op de begroting.

Na veel strijd en heftige discussies of de nieuwe gouvernementshaven al dan niet zin zou hebben werd een plan aangenomen waarbij het oostelijk gedeelte van 't Schottegat zou worden uitgediept tot 10½ m en de daarbij vrij-

De „Oslofjord", in Nederland gebouwd, vaart Willemstad's haven binnen.

komende grond zou worden gebruikt om de havenemplacementen op te spuiten. Thans is deze haven nagenoeg voltooid: 900 m kadelengte, ± 15 ha opgespoten havenemplacementen. Ruime loodsen worden thans geconstrueerd.

Maar, was het de activiteit van het gouvernement dat op de particuliere werfeigenaren stimulerend had gewerkt? In elk geval: gedurende de laatste jaren werden door deze millioenen geïnvesteerd; de kaden werden gedeeltelijk vernieuwd, de emplacementen verhard, moderne loodsen werden gebouwd.

Hebben wij thans niet te veel van het goede, vragen velen zich af, hadden de millioenen, in het nieuwe complex gestoken, niet veel beter besteed kunnen worden? Wat thans op een economische basis aan te vangen met de gouvernementshaven? Immers, zegt men, de particuliere werven in hun verbeterde vorm, bieden ampel outillage aan de bestaande scheepvaart; zeer onwaarschijnlijk is het dat wij dezelfde overscheping, die wij verloren, zullen herwinnen.

Inderdaad vragen, die niet lichtvaardig terzijde geschoven kunnen worden, vragen, die zwaarwegende en moeilijke problemen in zich bergen. Vragen echter ook, die, in positieve, opbouwende en progressieve zin dóórgedacht tot een geheel nieuwe probleemstelling en tot nieuwe ideeën aanleiding kunnen geven. Nieuw zijn deze ideeën slechts niet in dien zin dat ook zij doorborduren op het oude stramien, n.l. centrale ligging gekoppeld aan vrijhavenpolitiek. Nieuw ook niet omdat zij in onze onmiddellijke omgeving reeds tot uitvoering werden gebracht. Laten wij in verband met dit laatste ons oog richten op Colón, de belangrijke havenstad aan de Atlantische zijde van het Panamakanaal. Wat Colón heeft gedaan is een prachtig voorbeeld van gedurfde en grootscheepse planvorming op lange termijn. Deze stad heeft besloten zich te ontwikkelen tot distributie- en fabricagecentrum voor Midden- en Zuid-Amerika en, eenmaal dit besluit genomen — nauwelijks enkele jaren terug — is men met grote voortvarendheid en energie aan het werk gegaan. Geschapen werd een „vrije zône" om de haven. In deze vrije zône kunnen goederen zonder enige formaliteit, zonder enig douanerecht worden ingevoerd en uitgevoerd. De aantrekkelijkheid om in deze zône een distributie- en fabricagecentrum op te zetten, wordt verhoogd door verscheidene maatregelen voor de aldaar zich vestigende maatschappijen, t.w.:

a. een milde en toch handige belastingpolitiek; zeer lage winstbelasting bij lagere winsten, progressief oplopend tot ± 16 % bij winsten van $ 1.000.000 en meer ;

b. faciliteiten bij de import van vreemde arbeidskrachten ;

c. faciliteiten in de vorm van het verhuren van opslag- en fabricageruimten.

Van deze faciliteiten hebben reeds een aantal zeer belangrijke Amerikaanse firma's gebruik gemaakt. Meer zullen er volgen en waarschijnlijk niet alleen uit Amerika, want dit is niet het enige land waar de overmatige belastingdruk vele maatschappijen doet uitzien naar een beter heenkomen.

Kan Curaçao het voorbeeld van Colón volgen? Het is een gedegen studie overwaard. Maar dat het dan snel geschiede en dat de noodzakelijke maatregelen hier met dezelfde resolute koenheid worden uitgevoerd als ginds.

GOEDE MOGELIJKHEDEN

Doorgangspoort naar Midden- en Zuid-Amerika

door G. A. Jonker, *Handelscommissaris van Nederland*

In de Nederlandse Antillen, een niet te versmaden markt voor verschillende Nederlandse producten, hebben de Nederlandse exporteurs hun vroegere positie op deze markt moeten heroveren, in het bijzonder op de Verenigde Staten van Noord-Amerika.

Het bovenstaande houdt verband met het feit dat de Nederlandse Antillen gedurende deze laatste wereldbrand geheel van de Europese markten afgesneden zijn geweest, waardoor deze markt sterk op de V. S. ingesteld is.

De Antilliaanse markt is een zeer verwende markt, welke gedurende de vele jaren van Wereldoorlog II overstroomd is geworden met Amerikaanse producten, welke in dit gebied een stevige plaats hebben veroverd. Als gevolg hiervan zal de Nederlandse concurrentie tegenover de Amerikaanse zeer scherp moeten zijn. Niettemin liggen er voor de Nederlandse export goede mogelijkheden in dit gebied daar Nederland tal van artikelen beter en goedkoper kan leveren dan de Verenigde Staten.

In verband met deze Amerikaanse concurrentie vraagt dit afzetgebied in de eerste plaats om degelijke en doelmatige bewerking.

Teneinde het Nederlandse bedrijfsleven van handelsvoorlichting betreffende deze afzetmarkt te voorzien, werd in Mei 1950 door het ministerie van economische zaken te 's-Gravenhage besloten een handelscommissaris voor Nederland in de Nederlandse Antillen te benoemen met Willemstad (Curaçao) als standplaats.

Vanzelfsprekend lag daarbij tevens de bedoeling voor, dat de handelscommissaris ook nauw contact met de handel op Aruba zou onderhouden, welk eiland met Curaçao tot de belangrijkste eilanden van de Nederlandse Antillen behoren.

Door de handelscommissaris worden dan ook geregelde bezoeken aan Aruba gebracht teneinde ook op dit eiland de handelsbetrekkingen met Nederland te vergroten en te stimuleren.

Niettegenstaande de sterke Amerikaanse concurrentie, is de Nederlandse export er in geslaagd haar aandeel in de Antilliaanse import geleidelijk te doen toenemen. Het

Amerikaanse aandeel in de Curaçaose en de Arubaanse import liep daarentegen terug.

De Nederlandse statistieken getuigen van een stijgende export naar de Antillen; de desbetreffende waardecijfers waren (in millioenen Nederlandse guldens) voor 1948: 19.9; voor 1949: 24.7; voor 1950: 31.3. Gedurende Januari t/m October 1951 steeg dit cijfer reeds tot 43.6.

Tot de belangrijkste Nederlandse producten, welke worden geïmporteerd, behoren: machines en toestellen, electrotechnisch materieel, ijzeren staalproducten, meubelen en andere houtwaren, verf, vlees, vis- en vleesconserven, groentenconserven, aardappelen, zuivelproducten en gedistilleerd. Verder levensmiddelen als verschillende soorten chocolade- en suikerwerk, biscuits enz.

In Willemstad's welvoorziene winkels is alles verkrijgbaar.

De eilanden Curaçao en Aruba, waar een krachtige handelsstand bestaat, zijn tevens een doorgangspoort bij uitstek voor de Nederlandse handel met Midden- en Zuid-Amerika. De handel op beide genoemde eilanden is nauw verweven met de handel naar Venezuela, Columbia en andere omliggende gebieden. De Antilliaanse kooplieden mede door hun kennis van de Spaanse taal kennen bedoelde markten goed, zodat met hun medewerking het mogelijk is op de Antillen een vertegenwoordiging te kunnen bewerken.

Door de nog steeds bestaande (additionele) Antillenrechten van 30 % ad valorem van Venezuela op Antilliaanse goederen, kunnen de Nederlandse Antillen moeilijk een stapelplaats voor Nederlandse producten zijn, echter wel in staat zijn het Nederlandse bedrijfsleven belangrijke diensten te bewijzen. Dit gebied kan door de gunstige ligging een goede voorpost zijn bij de export van Nederlandse producten naar Midden- en Zuid-Amerika.

De Nederlandse fabrikant-exporteur, die de afzetmogelijkheden op deze markt wil benutten, moet terdege ermede rekening houden, dat de smaak in dit gebied uitgesproken Amerikaans is georiënteerd. Dit geldt zowel voor het koopkrachtige deel van de bevolking (alsmede voor de toeristen) als voor het overige deel. Aanpassing aan dat feit is dan ook een dringende eis.

Verder is goede publiciteit van groot belang; kleurig, fris, aantrekkelijk reclamemateriaal moet op ruime schaal en regelmatig worden verspreid. Wat de kwaliteit der te leveren artikelen betreft, dient de Nederlandse exporteur er zich wel degelijk rekenschap van te geven, dat hij deze markt geen producten van inferieure kwaliteit kan en mag leveren, zij het dat hij geen onverslijtbare artikelen behoeft te leveren. Van groot belang is het uiterlijk der artikelen, in het bijzonder wat betreft de verpakking.

In dit verband dient de aandacht gevestigd te worden op het feit, dat de Antilliaanse markt voor een belangrijk deel een **merken-markt** is.

Dit geldt in het bijzonder voor diverse textielproducten als heren boven- en onderkleding en huishoudelijk linnengoed.

Ook geldt dit voor diverse levensmiddelen, waarvoor de verpakking in vele gevallen noodzakelijk is voor het tropisch klimaat.

De Antilliaanse markt is beperkt in verband met het aantal inwoners. Het totaal aantal inwoners bedraagt momenteel 170.000 personen, waarvan er 106.000 op Curaçao wonen en 55.000 op Aruba.

Het bevolkingsaantal is nog steeds in stijgende lijn.

Hoewel het afzetgebied beperkt is biedt het een goed perspectief en is het tevens interessant. Dat vindt zijn oorzaak in het feit, dat men te maken heeft met een gebied, waar de handel niet alleen op de V. S. georiënteerd is, doch ook in methode Amerikaans is, aangezien het publiek verwend is door Amerikaanse goederen, verkocht in Amerikaanse vormgeving.

De bloei van de handel houdt naast de uitbreiding van de bevolking en de toeneming van de welvaart, tengevolge van de olieindustrie, ook verband met het toeristenverkeer. De lage invoerrechten in dit gebied maken het kopen van luxe-artikelen (gouden en zilveren voorwerpen, franse parfums, lederwaren, souvenirs) op Curaçao voor Amerikanen aantrekkelijk.

De toeristen-industrie is voor dit gebied dan ook een belangrijke factor mede voor de handel.

Curaçao heeft boven Aruba het voordeel van groter toeristenbezoek. Buiten het Europese winterseizoen komen er met de Grace- en Alcoa-lijn, welke scheepvaartmaatschappijen Curaçao wekelijks aandoen, voornamelijk Amerikaanse toeristen. Gedurende het winterseizoen bezoeken toeristen van verschillende nationaliteiten Curaçao op „cruises", welke door verschillende scheepvaartmaatschappijen, o.a. door de Holland—Amerika-Lijn, worden georganiseerd.

Indien de grootste plannen van een Amerikaanse combinatie doorgang vinden om een hotel-resort te bouwen op Aruba, Curaçao en Bonaire, zal dit voor de handel belangrijk voordeel kunnen opleveren.

„Postwissel-Industrie"

BONAIRE: plaats voor kleine industrieën

door L. D. Gerharts, *Lid van de Staten der Nederlandse Antillen*

Wanneer een bewoner van Aruba of Curaçao na een tocht van twintig minuten op het vliegveld, 3 km van Kralendijk, aankomt, is zijn eerste uitroep: „Wat koel is het hier!" Dat is slechts voor een klein gedeelte verbeelding, want er waait op Bonaire bijna altijd een frisse zeewind, die van Oost naar West over het eiland waait en die geen gelegenheid heeft gehad veel van de warmte die de bodem uitstraalt op te nemen. Bonaire is dan ook van de Benedenwinden het eiland waar zowel in figuurlijke als letterlijke zin een frisse wind waait.

Vervolgens stapt onze „tourist" in een auto die hem naar Kralendijk rijdt en onmiddellijk is hij of zij opgetogen over de prachtige baai, waarin Kralendijk ligt. En dan is meestal de derde uitroep, tijdens het rijden door de schone straten van het dorp: „Er zijn hier ook winkels!". En die uitroep verraadt dan de onbekendheid van de meeste inwoners van onze rijkere zustereilanden met Bonaire. Slechts weinigen van de ongeveer 150.000 inwoners van Aruba en Curaçao zijn op Bonaire geweest en dat, terwijl het toch tegenwoordig zo gemakkelijk is over te wippen, in tegenstelling met nog geen twintig jaar geleden, toen het voornaamste passagiersverkeer per zeilschip geschiedde en een tocht, in de regentijd, gedurende welke het meestal windstil is, soms wel meer dan vijftig uren duurde.

Typische verschijning der Antillen: de kalabasboom.

Een andere oorzaak van de onbekendheid met Bonaire en de verbazing over de winkels is te vinden in de bekendste Nederlandse Encyclopaedie, waarvan de nieuwste druk nog niet eens volledig verschenen is en die op bladz. 516 van het betreffende deel zegt: „Kralendijk is tamelijk onaanzienlijk. Behalve het Gouvernementsgebouw, een groot fraai huis, waarin de Nederlandse gezaghebber woont, zijn er slechts weinig stenen huizen. Ten Zuiden daarvan ligt een oud geheel vervallen fort". Het is om te huilen. Wat hebben wij al een narigheid om die paar onnozele woorden gehad: „een oud geheel vervallen fort". Kunt gij U dit voor de geest halen? Zo'n oud fort, met verkruimelende wallen, hier en daar een groot gat waarin uilen en andere dieren huizen? Zo'n spookfort? Het Fort is inderdaad oud, ons Fort Oranje! Maar vervallen? Geen sprake van! Het is uitstekend onderhouden, behalve dan de oude kanons die op de borstwering staan en die alleen nog maar achteruit kunnen schieten. En dan zijn er te Kralendijk slechts weinig stenen huizen"! Met andere woorden, er zullen wel hutten van stro moeten zijn, want de 1200 inwoners van Kralendijk zullen toch niet in de bomen slapen! Ook deze bewering is niet waar, gelukkig maar. Er staat geen enkel huis te Kralendijk, dat niet van steen of cement is gemaakt en dat geen pannen of zink of eterniet als dakbedekking heeft. Het dorp maakt een kraakzindelijke indruk, evenals de huizen afzonderlijk, zowel van binnen als van buiten. Men kan er — op goede overgeërfde Nederlandse zindelijkheid — van de vloeren eten, ook bij de armsten van het eiland. En wat die „Nederlandse" gezaghebber betreft, natuurlijk is hij Nederlander, zoals wij allemaal dat zijn. Maar in Nederland geboren is hij niet. In de laatste 25 jaar hebben wij slechts gezaghebbers gehad, die in de Nederlandse Antillen geboren zijn en wij hopen, dat de tijd ver weg zal zijn, dat een Russische gezaghebber in Kralendijk zal zetelen. De beschrijving die hiervoren geciteerd werd mag in 1867 juist geweest zijn; nu deugt zij niet meer.

Zoals gezegd, ligt Kralendijk aan een prachtige baai. Tegenover Kralendijk ligt Klein Bonaire, een onbewoond eilandje met een oppervlakte van enige vierkante kilometers, dat particulier eigendom is en dat een goede afsluiting van de baai vormt. Tussen het hoofdeiland en Klein Bonaire is het heerlijk zeilen en vissen. Iedere dag gaan er enige honderden kilos verse vis naar Curaçao per.... vliegmachine van de K.L.M.. Dat klinkt een beetje moderner dan dat oude vervallen fort! Een duidelijk beeld van de vooruitgang die Bonaire dichter bij de andere eilanden en ook bij de rest van de wereld heeft gebracht is wel de kerstpost die in 1934 per K.L.M. van Amsterdam naar de West werd gebracht. De voor Bonaire bestemde brieven die met de „Snip" meekwamen, deden over het traject Amsterdam—Curaçao zeven dagen en over de 42 mijl die Bonaire van Curaçao scheidt acht dagen! Het mooiste is Bonaire onder water. De mooie koralen die men aan de kust van groot en klein Bonaire vindt zijn prachtig. Wanneer men boven die koraaltuinen vaart met een kijkglas of er tussen door zwemt met een duikbril — in de nabije toekomst zal een bootje beschikbaar zijn met een gedeeltelijk glazen bodem — geraakt men niet uitgekeken. Geen van de andere eilanden heeft zulke mooie koralen als Bonaire en mede door die koralen is de Souvenirindustrie Bonaire (eigenaar de heer Jul. Heitkönig, de man die zelfs (levende) haaien aan de staart durft te trekken) ontstaan. Prins Bernhard heeft enige malen tijdens het bezoek aan de Nederlandse Antillen het officiële bezoek door een langer incognito bezoek laten volgen. Z.K.H. bracht uren lang in het water door en was slechts met grote moeite te bewegen de koralen en de tropische vissen in de steek te laten en naar Curaçao terug te keren om het drogere officiële gedeelte van het programma af te werken. En zo gaat het iedereen: onvergetelijk is de aanblik van die onderwaterse schoonheid.

Behalve de souvenirindustrie heeft zich sedert enige jaren (1948) de N.V. Schuncks Kleding Industrie op Bonaire gevestigd. Deze firma heeft een hoofdkantoor te Heerlen in Limburg en werd door de directie op Bonaire opgericht, daar er op ons eiland voldoende vrouwelijke krachten aanwezig zijn om de fabriek van arbeidskrachten te voorzien, zulks in tegenstelling met de twee andere benedenwindse eilanden. Deze gedurfde poging van een Nederlandse confectiefabriek mag men wel geslaagd noemen, mede door de steun van de grote oliemaatschappijen en de Gouvernementsinstellingen, die de kleding voor het personeel — voor de douane, politie e.d. — op Bonaire laten maken.

Er is op Bonaire plaats voor nog een klein aantal industrietjes, zoals bijv. een suikerwerkenfabriek, een drukkerij, een raffinaderij voor de fabricage van tafelzout en mogelijk voor nog

anderen. In de laatste jaren zijn er enige pogingen geweest om kleine industrieën naar Bonaire aan te trekken en pas kort geleden werd bemerkt hoeveel kwaad de beschrijving van Bonaire in de encyclopaedie aan de vooruitgang van ons eiland kan doen. Eén van de gegadigden die aanvankelijk veel belangstelling toonde, had die later niet meer en het bleek al spoedig, dat hij de encyclopaedie er op had nageslagen en van mening was, dat in een gemeenschap bestaande uit een oud vervallen fort met een aantal met stro bedekte hutten voor zijn industrie geen plaats was.

De voornaamste inkomsten van Bonaire worden gevormd door de „postwissel-industrie", n.l. de postwissels die de mannelijke inwoners, die werkzaam zijn bij de olie-maatschappijen op Curaçao en Aruba, bij de K.N.S.M. en bij andere werkgevers, naar huis zenden. Vele mannen blijven voor een maand of zes op het andere eiland en komen dan voor korte tijd naar huis. In December, tegen Kerstmis, is deze trek naar de huiselijke kring het sterkst en zo gebeurt het dan ook jaarlijks dat de K.L.M. tussen 20 en 30 December verscheidene extra vliegmachines moet inleggen om de honderden passagiers te vervoeren. Door deze hokvastheid van de Bonairiaan deelt Bonaire ruim mede in de welvaart van haar rijkere zusters en het is verheugend te zien hoevelen van de eenvoudige bevolking het gespaarde geld omzetten in zeer dikwijls mooie eigen huizen.

Passangrahan te Bonaire.

Het eiland brengt voorts als voornaamste export product aloehars voort. De prijs, die de aloe op de wereldmarkt behaalt, is zeer wisselvallig en heeft in de laatste 20 jaar gevarieerd van $ 0.07 tot $ 0.58 per lb. cif New York. Veel van de Bonairiaanse aloe wordt door Arubaanse speculanten en kooplieden gekocht, die de aloe weer als Arubaans product uitvoeren. Dit is geen bedrog; de aloe van de drie eilanden is in kwaliteit gelijk. Jammer is het natuurlijk dat op deze wijze de naam Bonaire als producent van aloe meer en meer verdwijnt.

Van oudsher is dividivi eveneens een gewild artikel, zowel in Noord-Amerika als Europa. De leerlooiers prefereren de dividivi boven de kunstmatige looistoffen, speciaal voor de 1e kwaliteit leersoorten. De exportcijfers zijn teruggelopen van bijna 1000 ton tot ruim 200 ton per jaar. De oude bomen sterven af en de jonge bomen worden door de loslopende vraatzuchtige geiten opgegeten. Vernieuwing vindt dus niet plaats. Men heeft wel eens op een primitieve wijze getracht een dividivi-aanplant te beginnen, zoals dat op de Veluwe met dennenbomen plaats vindt, doch bij die ene mislukte poging is het gebleven.

De export van zout is helaas zeer onbelangrijk geworden. Alle omliggende landen hebben beschermende rechten ingesteld, zodat concurrentie niet mogelijk is. Slechts dan wanneer de plaatselijke pannen in het buitenland bijv. door hevige regenval onbruikbaar zijn geworden, heeft Bonaire kans zijn voorraad te verkopen.

De verdere export-producten zijn geitenvellen, levende geiten en schapen (naar Curaçao voor de slacht) en houtskool. Het laatstgenoemde artikel wordt steeds in mindere mate aangemaakt en wel door het toenemende gebruik van petroleum en gas (in flessen). Aan de ontbossing wordt dus door de vooruitgang van de wetenschap en industrie gelukkig een einde gemaakt en zonder dat een ingrijpen van regering nodig zal zijn.

Bonaire heeft veel natuurschoon. En gelukkig nog ongerept. Voor mensen, die van rust en mooie natuur houden, die van vogels een studie willen maken en voor degenen die na het voortdurend jachten in de moderne samenleving, enige tijd van een weldadige rust willen genieten, is Bonaire de aangewezen plaats. En zijn verscheidene grotten met duidelijke — nog te weinig bestudeerde — Indianeninscripties, die honderden jaren geleden geschreven werden met de verf van de Palu di Brazil (verfhoutboom, ook wel genaamd stokvishout). Dit hout werd vroeger door de Nederlanders van Bonaire weggehaald en naar Amsterdam gebracht, waar het in het Rasphuis aan de Heiligeweg — de gevelsteen is er nog — werd geraspt en tot rode verf werd verwerkt. De tocht naar Gotomeer en Slagbaai en vooral niet te vergeten een rit naar het Lac in het zuidoosten is zeer de moeite waard. En dan de tocht naar de zoutpannen, waar de flamingo's broeden — van Mei tot Augustus — en waar de slavenhutten nog staan van de arbeiders, die de zoutpannen hebben gebouwd en het zout hebben gegaard.

Iemand die eenmaal de statige rose flamingo's op en bij hun nesten heeft gezien, soms wel 2000 tegelijk, vergeet dit nooit. Gedurende de oorlog zijn de vogels verjaagd door de vele vliegmachines die over Bonaire vlogen, doch sinds een drietal jaren zijn ze weer terug. Teneinde er voor te waken dat ze weer verdwijnen — en misschien voor goed zoals dat op andere eilanden is geschied — mogen vliegmachines niet over het zuidelijk deel van Bonaire vliegen en mogen de vogels evenmin te dicht benaderd worden. De K.L.M. en de aeroclub op Curaçao houden zich stipt aan de gegeven voorschriften.

De schoonheid van Bonaire is door de bevolking nog te weinig uitgebuit. Men heeft tot korte tijd geleden niet in het tourisme willen geloven. Nu eindelijk komt er wat schot in en is men bezig het voormalige interneringskamp om te bouwen tot een bungalow-kamp. De regering van de Nederlandse Antillen heeft in het kapitaal van de Maatschappij Zeebad Bonaire N.V. deelgenomen, daar plaatselijk niet meer dan 50 % van het benodigde bedrag kon worden verkregen. Binnenkort zal „Zeebad" zijn poorten openen en daarmede zal wellicht een nieuw tijdperk op het gebied van tourisme voor Bonaire worden ingeluid. Er dient echter wel voor gewaakt te worden, dat de ongerepte natuur van Bonaire — de grootste schat van het eiland — worde bewaard. Desnoods met hulp van de overheid.

Onima - afbrokkelende berg.

Eerst goede verbinding

Niet Bovenwinden, maar Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba

door Ch. W. E. Voges, *Lid van de Staten der Nederlandse Antillen*

In de loop der jaren is men gaan spreken over Curaçao, Aruba, Bonaire en de Bovenwinden. Hierdoor wordt de indruk gewekt, dat de Nederlandse Antillen bestaan uit vier eilanden. Alleen zij, die beter bekend zijn in het gebied, weten, dat de Bovenwinden op zichzelf een groep van drie eilanden vormen, te weten Sint Maarten (Nederlands gedeelte), Sint Eustatius en Saba.

Sint Maarten, waarvan zoals aangegeven alleen een gedeelte Nederlands is (het andere deel is Frans), is het grootste van de drie, met 1458 inwoners (1 Januari 1952); dan volgt Sint Eustatius, met 1051, en Saba, met 1098 inwoners; in totaal dus niet meer dan 3500 inwoners.

Het geringe inwonertal en de betrekkelijke economische onbelangrijkheid vormen misschien de reden waarom deze drie eilanden tezamen als één bestuursgebied worden beschouwd. In de geschiedenis is dit echter niet altijd zo geweest. Vóór 1919 had elk eiland zijn eigen gezaghebber en zijn eigen bestuur, een bestuursvorm, die nog afkomstig was uit de tijd, dat deze drie eilanden van meer economische betekenis waren dan thans het geval is. Sint Eustatius, dat in de 18e eeuw bekend stond onder de naam de „Golden Rock", had in die tijd zelfs een eigen gouverneur, die rechtstreeks aan Nederland verantwoordelijk was en dus niet aan Curaçao, zoals later het geval werd. De positie, die Sint Eustatius toen in de wereld innam, zou men eventueel kunnen vergelijken met de betekenis van Curaçao in de tegenwoordige tijd. De rollen zijn dus wèl omgekeerd.

Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba zijn veel meer als afzonderlijke gemeenschappen te beschouwen dan de verzamelnaam Bovenwinden suggereert. Het zou juister zijn geweest, indien men niet, na 1919, de drie eilanden onder één bestuur (één gezaghebber) zou hebben gebracht en het is jammer, dat men ook in de jongste wijzigingen (staatsregeling van 1936 en landsregeling van 1951) deze toestand heeft laten voortduren. Economisch gezien heeft elk eiland (hoezeer de economische betekenis ook achteruit moge zijn gegaan) zijn eigen aspect. Zo is Saba een klein eiland, dat in zijn koel bergklimaat bepaalde tuinbouwproducten (en niet te vergeten bloemen) kan voortbrengen en dat verschillende mineralen (o.a. zwavel) bezit. Sint Maarten is geschikt voor landbouw, veeteelt en visserij en bezit een grote aantrekkelijkheid als „vast punt" voor tourisme voor de gehele groep. Het heeft een mooi landschap, prachtige stranden, een goede haven en een vliegveld. Sint Eustatius leent zich voor landbouw en veeteelt; na de oorlog hebben zich op dat eiland enige Nederlandse boeren gevestigd, wier bedrijven zich gunstig ontwikkelen en wier grootste moeilijkheid in een gebrek aan een goede verbinding gelegen is, zowel naar Sint Maarten als naar de aangewezen exportcentra Curaçao en Aruba.

Historisch gegroeid heeft de bevolking van elk eiland zijn eigen aard, zoals ook kan blijken uit een verschil in godsdienst. Op Saba is een groot deel van de bevolking Anglikaans, terwijl men op Sint Maarten en Saba in hoofdzaak methodisten en katholieken aantreft.

Voor het economisch belang van deze eilanden zou het beter moeten worden geacht, dat zij elk hun eigen bestuur en eigen gezaghebber zouden hebben. Juist nu men bezig is de economische mogelijkheden van de eilanden afzonderlijk te onderzoeken (de publicatie van het rapport van het welvaartsplanbureau kan spoedig worden verwacht) zou de benoeming van afzonderlijke gezaghebbers voor de eilanden, die alleen met de plaatselijke belangen rekening zouden behoeven te houden, van grote betekenis zijn.

Zoals ik reeds heb gezegd heeft het eiland Sint Eustatius een bloeitijdperk gekend. Het thans het meest „vergeten" eiland, was toen een knooppunt van handel. Het eiland bestond uit een boven- en benedenstad, waarbij de Europese landen hun producten zoals thee, koffie, zijde en ammunitie, aanvoerden om die via Sint Eustatius aan de toen opkomende Amerikaanse staat van Noord-Amerika te verkopen. Vanaf het fort Oranje werd op 16 November 1776 op order van gouverneur Johannes de Graaff de "stars en stripes" van de opkomende Amerikaanse republiek begroet. Dit was de eerste maal in de geschiedenis, dat aan de Amerikaanse vlag door een vreemde mogendheid het saluut werd gebracht. Ter herinnering aan dit glorieuze feit werd in het jaar 1939 door president F. D. Roosevelt, die met een Amerikaans slagschip de rede bezocht, een gedenkplaat aangeboden, die in het fort Oranje is opgericht. Op het hoogtepunt van de bloei van Sint Eustatius, dat toen een bevolking van 25.000 inwoners bezat, zou echter spoedig het verval volgen. Op 3 Februari 1781 werd het eiland door een Engelse vloot onder admiraal Rodney veroverd en verwoest. De bevolking, die voor het merendeel uit kooplieden bestond, trok weg, zodat het eiland in de letterlijke zin als een „verlaten eiland" achterbleef.

Sint Eustatius is met zijn vulkanische grond een zeer vruchtbaar eiland. Alle mogelijke producten (zelfs suiker en katoen) kunnen hier gedijen. De bevolking is arbeidzaam en zou een verruiming van mogelijkheden van harte toejuichen.

Saba heeft een mooi koel klimaat. In de wintermaanden kan het er zelfs koud zijn. De Sabaan is bij uitstek een zeeman. Men vindt de Sabanen op schepen over de gehele wereld, hetzij als matroos, hetzij als kapitein.

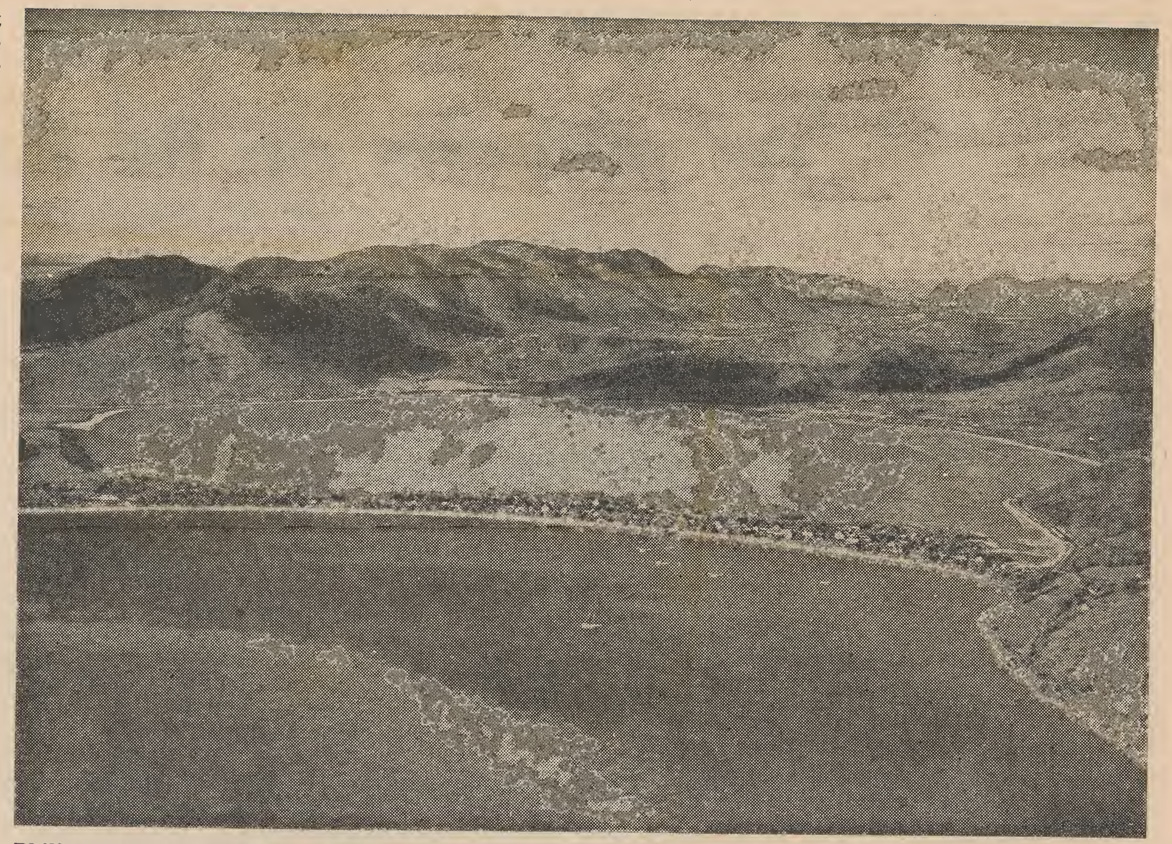

Piet Bakker leest de door wijlen president Roosevelt geschonken gedenkplaat te Sint Eustatius, waarop de eerste groet aan de Amerikaanse vlag, gebracht door Gouverneur Johannes de Graaff op 16 November 1776, vermeld is.

Het eerste schip, dat tijdens de laatste oorlog Amerikaanse landingstroepen naar Noord-Afrika bracht, stond onder bevel van een Sabaan. Het was dus in zekere zin een Sabaan, die bij de geallieerde opmars voor de herovering van Europa, het eerste voet op de kust van Noord-Afrika zette.

Saba staat bekend om zijn "Spanish work", het fraaie kantwerk, dat door de Sabaanse vrouwen en meisjes wordt gemaakt.

Door de invoerbeperking in de Verenigde Staten is de afzet hiervan echter sterk teruggelopen. In de wintermaanden (November tot Februari) wordt Saba zeer veel bezocht door kleine Amerikaanse jachten. Men kan zeggen, dat tot de bezoekers, die korter of langer tijd op Saba hebben vertoefd, de beste Amerikaanse families behoren. Wegens zijn klimaat en wegens zijn unieke wilde schoonheid als een uit de zee oprijzende vulkaantop en vooral door zijn vriendelijke bevolking is Saba zeer aantrekkelijk voor tourisme. Het eiland Sint Maarten is door zijn grootte, ligging, gesteldheid en haven min of meer als het centrum van de groep der Nederlandse Bovenwindse eilanden te beschouwen. Het heeft een prachtige ruime baai tegenover het hoofdplaatsje Philipsburg en verder een vliegveld, vanwaar de K.L.M. wekelijks een vliegverbinding met Curaçao en Aruba, Sint Kitts en Guadeloupe onderhoudt. Binnenkort zal ook de Air de France van Guadeloupe op Sint Maarten gaan vliegen en daarbij van het vliegveld op het Nederlands gedeelte van het eiland gebruik maken. Het eiland is zonder twijfel geschikt voor de vestiging van kleine industrieën en voor de handel. Het is in feite een vrijhaven, zodat het zeer geschikt is voor de doorvoerhandel en eventueel voor de verwerking van halffabricaten. De grote betekenis van een goede verbinding voor Sint Maarten blijkt wel uit het feit, dat na de opening van de luchtlijn met Curaçao een industrie is ontstaan voor de uitvoer van kreeft, welke zich inmiddels zo heeft uitgebreid, dat ook Amerikaanse vliegtuigen van Puerto Rico dit geliefde voedselproduct komen halen.

Philipsburg, de hoofdstad van Sint Maarten, is op een zandbank gebouwd. Achter de stad de nu verlaten zoutpannen.

Het verkrijgen van een goede verbinding, zowel tussen de drie Bovenwindse eilanden onderling als met de buitenwereld, is wel het urgentste probleem, dat in het belang van de bevolking dient te worden opgelost.

De verbinding tussen de eilanden onderling wordt door een zeiljacht met hulpmotor, de befaamde "Blue Peter" onderhouden, die, hoewel een verbetering met vroeger tijden, toch zeker geen ideale verbinding kan worden genoemd. Een snelle motorboot, die een regelmatige en snelle verbinding zou kunnen onderhouden, moet als een eerste vereiste worden gezien. Vóór de oorlog bestond er tussen de drie Bovenwindse eilanden en de eilanden Curaçao, Aruba en Bonaire en verder met Sint Kitts, een geregelde veertiendaagse scheepvaartdienst met het stoomschip Baralt van de K.N.S.M.. Tijdens de oorlog werd deze dienst gestaakt en na de oorlog is men er nog niet in geslaagd deze oude verbinding te herstellen.

The Bottom, de hoofdstad van Saba.

Wat de Bovenwindse eilanden thans nodig hebben is een geregelde veertiendaagse verbinding met een schip van ongeveer 500 ton, voorzien van koel- en vrieskamer. Indien het gouvernement er voor kan zorgen, dat een behoorlijke verbinding in het leven wordt geroepen, dan is het mogelijk de landbouw en veeteelt van Sint Maarten en Sint Eustatius te ontwikkelen. Aan de thans zo ongewenste toestand, dat de eilanden een „lastpost" op de begroting van de Nederlandse Antillen moeten vormen, kan dan een einde worden gemaakt. Het doel, dat aan de Bovenwinden-politiek moet worden gesteld, moet zijn, dat de eilanden zo spoedig mogelijk economisch "self supporting" worden gemaakt. De bevolking zal dan de plaats, die haar in het nieuwe bestel toekomt, ten volle kunnen innemen.

De mensen op de Antillen

door dr Johan Hartog

Nog geen twee honderd duizend mensen wonen op alle Nederlandse Antillen bij elkaar en op ongeveer negen duizend na wonen ze allen op Aruba en Curaçao. De andere eilanden hebben hun dichtheid — of beter ondichtheid — van bevolking gehouden. Op Aruba en Curaçao is het zo, dat de olie-nijverheid zoveel werk schaft, dat niet alleen Arubanen en Curaçaoënaars, rechtstreeks en onrechtstreeks, emplooi in deze bezigheid vinden, maar dat van alle omliggende eilanden, van Bonaire, Saba en de andere Bovenwinden, van St. Vincent en Barbados en wat er voorts aan Engelse eilanden in de Caribische Zee ligt, van S. Barth's en Martinique en andere Franse bezittingen, van Madeira en van vele andere plaatsen mensen komen om op Aruba en Curaçao hun brood, of vaak ook funchi, te verdienen.

Wie leefden hier dan oorspronkelijk?

Enthografsch behoorden Aruba, Bonaire en Curaçao tot het vaste land. Hier woonden leden van de stam, die ook de overwal bevolkte. De woeste Cariben zijn op de ABC-eilanden nimmer geweest. Het waren de zachter geaarde Arowakken en daarvan de stam de Caiquetío's. Vermoedelijk moet men het zo zien, dat Bonaire en Curaçao bewoond werden door de clan of onderverdeling van de stam der Caiquetío's, die de Curaçao's heetten (vanwaar de naam; zoals ook bijvoorbeeld de Caracas, een nevenstam der Caiquetio's hun naam aan de Venezolaanse hoofdstad hebben gegeven). Op Aruba heeft waarschijnlijk een andere groep gewoond. Een betrekkelijk kleine groep vaste bewoners, die dan misschien nog wel de Curaçao's zijn geweest, maar daarnaast een groter aantal van leden uit alle mogelijke stammen uit de buurt, de vaste kust vooral. Aruba moet een warwinkel van alle mogelijke volken en stammen zijn geweest. Door de nabijheid van de vaste kust fluctueerde die bevolking gestaag. Door de enorme visrijkdom van het ondiepe water tussen de Venezolaanse kust en Aruba werden de Indianen tot dit eiland aangetrokken. De Indianen, althans de Indianen van deze contreien, leefden immers hoofdzakelijk van schelpdieren en zeeproducten. Dit laatste — hun voedsel — verklaart waarom men op de ABC-eilanden op plekken, die soms ver van de zee verwijderd zijn, opeens grote hoeveelheden schelpen en resten van schelpen aantreft.

Vóór de ontdekking der eilanden, in 1499, leefden de Indianen — op elk eiland toch wel een groep van honderden — nog in het stenen tijdperk. De eerste karvelen, die onder hun kusten zeilden, moeten wel op een verschijning van goden hebben geleken. Zij kenden niet anders dan de cayuco's, uitgeholde boomstammen, waarmee ze op zee pagaaiden. En dan die enorme karvelen, feitelijk niet veel groter dan een flinke schoener thans, met die menigte zeilen!

De Spanjaarden namen de bewoners mee naar Santo Domingo om er in de mijnen te werken. Later kwamen ze onder Juan de Ampues gedeeltelijk weer terug. Toen de Hollanders kwamen in 1634—1636, vluchtten de Indianen, voor zover ze niet afgemaakt werden, met de Spanjaarden naar de overwal. Al spoedig zagen zij in, dat de Indianen bij de Hollanders een positie hadden als vrije contractarbeiders en niet als slaven, zoals bij de Spanjaarden. Dies keerden ze terug, vooral naar Aruba, waar de paardenfok van de Spanjaarden werd voortgezet om dieren voor de bezetting op Curaçao te leveren. Voor dit werk waren de Indianen bijzonder geschikt. Meer dan voor landbouw en andere werkzaamheden, waartoe op Curaçao en vandaar op Bonaire, Afrikaners werden ingevoerd.

Hollanders kwamen op Curaçao wonen. Uit het Westindische leger bleven velen achter en omdat er altijd veel vreemdelingen in het Westindische leger hebben gediend, ontstond uit deze cosmopolitische vergadering van blanken uit allerlei landen, van Indianen en Afrikaners, een eigen volk, Het Antilliaanse, dat zoals in Nederland het Nederlandse volk gewestelijk onderscheiden is in verschillende naties, o.a. de Hollanders, de Limburgers, de Vlamingen e.a., ook verschillende karaktertrekken ging verloren. Zo ontstond, bij wat hen verbindt als Antillianen, de Arubaanse nationaliteit, de Curaçaose en ook de Bonairiaanse. Elk in menig opzicht verschillend van de andere.

Wat hen verbond was de Papiamentse taal. Vermoedelijk omstreeks 1700 ontstaan, toen het Spaans ging verdwijnen en onder invloed van de Afrikaners, aan wier talen de syntaxis van het Papiament herinnert. De Hollanders spraken doorgaans na één geslacht al Papiament, juist zoals dit tegenwoordig nog geschiedt. De opvoeding door inheems personeel werkt daartoe mede. De Indianen stierven uit en met hen verdween hun taal. Het Papiament werd de landstaal ook op Bonaire en Aruba. Toen kort vóór 1800 de vrije vestiging op Aruba werd toegestaan en de Papiament-sprekende blanken en gekleurden daar gingen wonen, importeerden die het Papiament. Omstreeks die tijd verdween de Indiaanse taal waarvan men geen enkel spoor meer heeft kunnen ontdekken. Die taal is eenvoudig onbekend.

Zo groeide ons volk. Onder de Spanjaarden was het katholicisme gekomen, onder de Westindische Compagnie kwamen de Protestanten, later de Joden. Doordat de slaven niet protestants gedoopt mochten worden, wijl ze daardoor gelijk zouden komen met hun meesters (men hield er in die tijd fraaie opvattingen op na!), werden ze katholiek. Toen later de afstanden slonken en andere religies op de eilanden kwamen, gingen wel gekleurden tot het Protestantisme over en blanken tot het katholicisme; de hoofdverdeling bleef evenwel tot heden.

En nu wat cijfers:

De oudst bekende cijfers dateren uit 1816, toen de eilanden van de Engelsen werden overgenomen: Curaçao had toen ruim 12.000 inwoners, Aruba een goede 1700 en Bonaire goed 1100. Thans zijn de cijfers (op 1 Jan. 1952) voor Curaçao 105.899, voor Aruba 54.625 en voor Bonaire 5.153. De Bovenwindse eilanden tellen niet veel bewoners: St. Maarten 1458, Saba 1098 en Sint Eustasius 1015. De totale bevolking van de Nederlandse Antillen bedroeg op 1 Januari j.l. dus 169.248 zielen.

Een ontvolkingsproces typeert de drie Bovenwindse eilanden, doordat mannen op Aruba en Curaçao gaan werken. De middenleeftijdklasse der mannen ontbreekt er. Wel keren velen, als ze oud zijn, terug om „thuis" hun dagen te slijten, maar ook dit getal wordt minder naarmate de Bovenwinders op Aruba en Curaçao trouwen. De bevolkingscijfes zijn in dit opzicht geflatteerd, want de mannen blijven veelal „thuis" ingeschreven. Deze gegevens kan men beter afleiden uit het aantal kiesgerechtigden.

Is ongeveer 85% der bevolking rooms-katholiek, door dit samenvloeien van spruiten uit alle mogelijke volken, treft men op Aruba en Curaçao vooral ook een stalenkaart van godsdiensten aan. Op de Bovenwinden waren de Engelse godsdiensten, Anglicaans en Wesleyaans, altijd sterk. Die kwamen naar Aruba en Curaçao (Aruba heeft een eigen Anglicaans kerkje, bediend door een pastoor die geboren Nederlander is, maar in zijn jonge jaren overging tot het Anglicanisme en die nu bijzonder practisch kan werken op dit eiland). Op Aruba zijn ongeveer 2800 Anglicanen, op Curaçao 2000, op Saba 315, op St. Maarten en Statius elk enkele tientallen. Verder heeft men op Aruba en Curaçao de Apostolische Gemeente, Boeddhisten, Chr. Gereformeerden en gewone Gereformeerden (op Curaçao met een eigen kerk en predikant), het Leger des Heils en Mohammedanen (op Aruba 80 en Curaçao 100), Nederl. Hervormden en Protestantse Gemeente (de eerste uit Nederland, de tweede is de benaming van de gemeente die in 1825 ontstaan is uit de fusie van verschillende richtingen), Zevende Dagsadventisten en gewone Adventisten, Presbyterianen en Hindoestanen (op Curaçao nog een 50), Evang. Broedergemeente en Lutheranen, de Pinkstergemeente en Remonstranten, Confucianen en Oosters-Orthodoxen, de Moravische Broeders en een aantal kleinere secten.

Eigen dorpsgemeenschappen bestaan er niet buiten Rincón op Bonaire en de plaatsjes op de Bovenwinden. De mensen wonen in groepen die namen dragen als Emmastad, Julianadorp, Willem- of Oranjestad, maar de grenzen daarvan zijn onzeker. Ook administratief bestaan er geen gemeenten.

Vrijwel geen analfabetisme

Onderwijs in het Nederlands: verrassende resultaten

door dr W. J. Goslinga, *Hoofd van het Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling*

Het onderwijs in de Nederlandse Antillen is op Nederlandse leest geschoeid. Voertaal en leerplannen der scholen zijn Nederlands. Een uitzondering hierop wordt alléén gevonden op de Bovenwindse Eilanden St. Maarten, Saba en St. Eustatius, alwaar het Engels de voertaal is en het Nederlands als één der vakken wordt onderwezen. Evenwel zitten daar slechts een duizendtal leerlingen op de schoolbanken of ruim 3 % van de 33.000 leerlingen, welke op alle eilanden te zamen onderwijs ontvangen.

Op een bevolking van pl.m. 165.000 zielen is een aantal leerlingen van 33.000 bijzonder hoog te noemen, te meer waar hier geen wettelijke leerplicht bestaat. Analphabetisme, zo sterk in de omliggende landen, komt onder de normale inheemse jeugd van de Nederlandse Antillen praktisch niet voor. Wel veel onder de geïmporteerde arbeiders.

Het gebruik van de Nederlandse taal als voertaal bij het onderwijs is eigenlijk in strijd met een der voornaamste grondbeginselen der didactiek, gehuldigd sedert Comenius. Want de Nederlandse taal is hier voor verreweg het grootste deel der leerlingen niet de moedertaal, waarin toch bij voorkeur het onderwijs, vooral in den beginne, gegeven behoort te worden. Evenwel wordt ook hier weer bevestigd dat er op elke regel merkwaardige uitzonderingen bestaan. De moedertaal van de inheemse bevolking op de z.g. Benedenwindse Eilanden Curaçao, Aruba en Bonaire is het Papiaments, dat ik gemakshalve een Spaans patois wil noemen, doorspekt met woorden uit allerlei talen, natuurlijk ook Nederlandse. In deze taal ontbreken de hulpmiddelen om goed algemeen vormend onderwijs te geven. Ze wordt als voertaal gebezigd bij het godsdienst-onderwijs op de R.K. Volksscholen, doch het lezen ervan geschiedt ook hier pas nadat de kinderen eerst in het Nederlands lezen hebben geleerd.

We hebben op de Benedenwindse Eilanden te doen met een experiment der Berlitz-methode op grote schaal. En dan kunnen we gerust zeggen, dat dit experiment verrassende resultaten heeft opgeleverd, die enerzijds bevestigen, dat het onderwijs gegeven in een vreemde taal met gelijktijdig gebruik dezer taal als voertaal de meest geschikte en zeker de snelste methode is, anderzijds dat het jonge kind voor taalonderwijs bijzonder openstaat en tenslotte, dat de kinderen van deze drie eilanden een bijzondere begaafdheid voor het gemakkelijk aanleren van talen vertonen. De Nederlandse taal is vanwege haar oorsprong geheel vreemd aan de moedertaal dezer kinderen; toch leren deze spoedig Nederlands verstaan, spreken, lezen en schrijven. Het moeilijkst is hun de juiste uitspraak en de klem- en leestoon bij te brengen. Maar begrijpen doen de kinderen het Nederlands heel goed en het is merkwaardig hoe groot het verschil in kennis van de Nederlandse taal is bij een kind van een Curaçaose school of bij een leerling van een school op de Bovenwinden, waar het Nederlands alleen als vak gedurende enkele uren per week wordt onderwezen. Echter moeten we tevens erkennen, dat ook op het eiland Curaçao, waar de kennis van de Nederlandse taal het meest verbreid is, deze niet de algemeen gebruikte omgangstaal is geworden, zoals b.v. in Suriname. Maar gelezen wordt ze veel, gezien het feit dat de voornaamste dagbladen in het Nederlands verschijnen en steeds in oplage toenemen.

Dat de Wetgever voor de Bovenwindse Eilanden het Engels als voertaal bij het onderwijs heeft toegestaan, doch niet het Papiaments op de Benedenwindse Eilanden, was geboden door het grote verschil tussen het Engels en het Papiaments, tussen de wereldtaal, die de bevolking economisch vooruit kan brengen en de locale landsspraak, die zonder een vaste schrijfwijze en zonder uitgebreide literatuur voornamelijk als spreektaal bestaat. Niettemin heeft de wetgever ervoor gezorgd, dat naast het Nederlands de leerlingen der Benedenwindse Eilanden toch een andere wereldtaal, nauw verwant aan hun moedertaal leren, n.l. het Spaans, waarin uit den aard der zaak de vorderingen zeer snel gaan en verder natuurlijk ook het Engels, zodat de leerlingen, die een gewone stadsschool op een der A.B.C. eilanden hebben bezocht, als ware polyglotten zijn te beschouwen. Ze kunnen zich van vier talen bedienen en dit blijkt praktisch in de vele winkels, waar talloze vreemdelingen — schepelingen van allerlei nationaliteit en massa's touristen — door de eenvoudigste bedienden kunnen worden geholpen en dikwijls verbaasd staan, zo goed in hun eigen taal te worden aangesproken en beantwoord.

Vanaf het 5e leerjaar wordt Engels, vanaf het 6e Spaans en vanaf het 7e Frans onderwezen.

Sedert 1938 zijn de Gouvernements **M.U.L.O.**-diploma's A en B als gelijkwaardig aan de Nederlandse erkend. De

Zo onderwijst men de jeugd in de openbare school op Sint Eustatius.

Stijlinvloeden (2): achter Spaans-Zuid-Amerikaanse trappen en galerijen ziet men het dak van het mooie landhuis Savonet.

charme van deze tijd in al zijn sympathieke bescheidenheid zijn neerslag heeft gevonden. Men heeft in dit tijdvak jaren van grote armoede gekend. De overlevering wil, dat bij misoogsten de mensen dermate ontvleesd ronddoolden, dat zij tegen de muren van de huizen en erven moesten steunen, teneinde zich staande te houden, weshalve dit tijdperk ook bekend staat als het tijdperk „tene muraja" (hou je vast aan de muur).

De daarop volgende fase, waarin wij ons thans bevinden, is ook alweer in bepaalde opzichten een voortzetting van de vorige, maar vertoont tevens aspecten, die in lijnrechte tegenstelling ermede staan, al zou het alleen daarom zijn, dat de alom ontwikkelde activiteit niet denkbaar zou zijn zonder de vestiging van de olieraffinaderijen op Curaçao en Aruba. Een voortzetting van de vorige fase is zij in de eerste plaats vanwege de menging der rassen, die allengs voert tot het ontstaan van een mengtype, dat niet alleen door raseigenschappen, maar ook door sociologische invloeden wordt bepaald. Wij kunnen hem het beste de Antilliaan noemen, en alsjeblieft niet de „Antillaan", (dus zonder de i) hetgeen een afschuwelijke verbastering is van het mooie Spaanse woord.

De Antilliaan is thans zoekende, zowel op de Nederlandse Antillen als elders in het Caraïbisch gebied naar de expressie van zijn eigen verlangens en streven. Hij mocht tot nog toe maar in enkele gelukkige of begenadigde ogenblikken hierin slagen. Dit is voornamelijk geschied op het gebied van muziek en literatuur. De Nederlandse Antillen zijn totnutoe het gelukkigst geweest op het gebied van de muziek. De Wereldomroep beschikt op het ogenblik over een discotheek van 600 platen, die geregeld gespeeld worden voor Europese en Amerikaanse centra. Deze pogingen tot culturele zelfwerkzaamheid worden, ten goede zowel als ten kwade, beïnvloed door Europese en Amerikaanse stromingen, die elkaar zo, als reeds eerder gezegd, flink beconcurreren op dit kruispunt der beschavingen. Zeer in het kort kan men zeggen, dat de Zuidamerikanen het glansrijk winnen op het gebied van dans en muziek. De Noordamerikanen beheersen („helaas" zeggen sommigen en „gelukkig maar" zeggen anderen) de architectuur met hun blok- en bungalowbouw. Het lijdt voor mij geen twijfel, dat het van Nederland is, dat wij de krachtigste injecties voor geest en intellect krijgen toegediend.

De geringe overzichtelijkheid van de tegenwoordige situatie kan m.i. tot twee oorzaken worden teruggebracht. Wij hebben geen autochthone bevolking, zodat er geen scherpe scheiding bestaat tussen het eigen volk en de vreemdeling. Voorts nemen de vreemdelingen, als zij maar in groten getale binnenstromen, een belangrijker plaats in dan het geval zou zijn in gebieden met een millioenen bevolking.

Ik hoop, dat ik de lezer hiermede een zekere indruk heb gegeven van de culturele activiteit ten onzent. Ik heb mij hierbij uiteraard moeten bepalen tot de kunstuitingen. Op het beschavingsniveau, waarop wij thans verkeren, spelen wijsgerige en wetenschappelijke prestaties maar een beperkte rol, terwijl een bestudering van religieuse verschijnselen de bedoeling van dit opstel te buiten zou gaan.

Ik zou niet willen besluiten zonder met een enkel woord de cultuurpolitiek te hebben aangeroerd. Zij is immers evenzeer een vorm van culturele activiteit. Uit het voorgaande volgt wel zonder meer, dat zich op dit gebied steeds duidelijker twee richtingen aftekenen. Een nationalistische, die zelfwerkzaamheid nastreeft met nadrukkelijke afweer van buitenlandse invloeden en een internationalistische, die met klem waarschuwt voor eigen onrijpheid en de navolging der oude beschavingen predikt. Naar mijn mening moet men ook hier weer speuren naar de gulden middenweg. Wie meent dat hij geroepen is om oude beschavingen te herhalen of zelfs daarop verder te moduleren, geeft ongetwijfeld blijk van onverstand, maar evenzeer handelt hij dwaas, die op een typisch kruispunt van beschavingen zich voorneemt een tempel voor de autarchie op te richten.

Men hoede zich voor intimidatie-pogingen van buiten af, maar evenzeer voor het verschralend isolement van binnen uit!

Stijlinvloeden (3): de tamboemuziek op Nieuwjaarsdag op Lagoen gespeeld (op een drum en begeleid door de heroe, twee stukjes ijzer die men op elkaar slaat) toont verwantschap met zang en dans van Zuid-Amerika.

De eilandenregeling

door **L. C. M. Kerstens**, *Secretaris van het Bestuurscollege van Aruba*

De op 14 Maart 1951 in werking getreden, bij Koninklijk Besluit van 3 Maart 1951 (Stbl. no. 64) vastgestelde Eilandenregeling Nederlandse Antillen, legt in artikel 1 de zelfstandigheid der eilandgebieden — Aruba, Bonaire, Curaçao en de Bovenwindse Eilanden — vast, ten aanzien van de verzorging van eigen aangelegenheden. De betekenis van dit beginsel springt in het oog, indien men daar tegenover stelt, hoe vóór de inwerkingtreding van de Eilandenregeling de eilanden werden bestuurd van Curaçao uit, waar de hoofdorganen, Landsregering (Gouverneur en Regeringsraad) en Staten, gevestigd zijn. De onder deze staande ambtelijke diensten werden evenzeer van Curaçao uit geleid, zij het dat met name op Aruba afdelingen van sommige dezer diensten waren gevestigd. Enige ambtelijke decentralisatie was bereikt door het instituut der Gezaghebbers op Aruba, Bonaire en St. Maarten (op Saba en St. Eustatius: Onder-gezaghebbers), die het centrale bestuur op hun eiland vertegenwoordigden. Op Curaçao ontbrak deze functionaris; dat eiland stond rechtstreeks onder het centrale bestuur. Slechts in weinige zaken evenwel waren de Gezaghebbers zelfstandig; voor bijna ieder besluit van betekenis behoefden zij autorisatie vanwege de Landsregering. Aan deze starre centralisatie, die in genen dele meer paste bij de geweldige ontwikkeling van in het bijzonder de eilanden Aruba en Curaçao sedert de dertiger jaren, als gevolg van de vestiging aldaar van wereld-industrieën, en die dan ook haar onbruikbaarheid reeds lang en steeds klemmender had bewezen, maakt de Eilandenregeling een einde *). Uitgaande van het beginsel van zelfstandigheid in de verzorging van eigen aangelegenheden, rust zij de eilandgebieden toe met bestuursorganen en bevoegdheden, die hen in staat stellen hun eigen zaken inderdaad zelfstandig te verzorgen.

Een der eerste en belangrijkste problemen, die daarbij aandacht vroegen, was uiteraard de afbakening van taak en bevoegdheid van de centrale organen, tegenover die der afzonderlijke eilandgebieden. Tot de bevoegdheid van de eilandgebieden brengt de Eilandenregeling alle onderwerpen, waarvoor de zorg niet uitdrukkelijk is voorbehouden aan de landsorganen. Het zou ons in het bestek van dit artikel te ver voeren, deze laatste volledig op te noemen; wij moeten volstaan met enkele hoofdpunten. Tot de uitsluitende bevoegdheid van het land behoort de regeling, heffing en invordering van in- en uitvoerrechten en accijnzen. De opbrengst daarvan wordt gestort in de centrale kas. Weliswaar wordt verder aan de centrale wetgever voorbehouden de wetgeving inzake de (bestaande) inkomsten-, winst-, grond- en gebruiksbelasting, doch de opbrengst van deze en van vrijwel alle andere belastingen komt ten goede aan de betrokken eilandgebieden, gelijk mede de heffing van andere belastingen tot de uitsluitende bevoegdheid van de eilandgebieden behoort. Men ziet : een voor het land stringente afperking van belastingheffingsmogelijkheid ! Mocht de centrale begroting als gevolg daarvan niet sluitend kunnen worden gemaakt, dan passen de eilandgebieden het tekort bij.

Van de andere onderwerpen, die geheel tot de zorg van het land behoren, noemen wij : het burgerlijk- en handelsrecht, het strafrecht, de samenstelling en bevoegdheid van de rechterlijke macht; het politiewezen, de posterijen en de telegrafie, de arbeidswetgeving, de toelating, vestiging en uitzetting van vreemdelingen. Sommige onderwerpen worden wel centraal geregeld, doch de uitvoering der regelingen moet worden opgedragen aan de eilandgebieden, voor zover dit doelmatig is. Als zodanig noemt de Eilandenregeling o.a.: het gevangeniswezen, het deviezenverkeer, het geld- en bankwezen, het kadaster, de rechtspositie der ambtenaren, de gezondheidszorg, de sociale verzekeringen en de onderwijsorganisatie.

Het bestuur van elk eilandgebied bestaat uit de Eilandsraad, het Bestuurscollege en de Gezaghebber.

Aan de Eilandsraad behoren alle bevoegdheden, die niet uitdrukkelijk aan andere organen zijn toevertrouwd. Hij telt op Aruba en Curaçao 21 leden, op Bonaire 7 en in de gezamenlijke Bovenwindse Eilanden 15. Deze leden worden gekozen op basis van algemeen mannen- en vrouwenkiesrecht en hebben zitting voor vier jaar; zij treden tegelijk af. Het Bestuurscollege is, de naam zegt het, belast met het bestuur, waarbij het de besluiten van de Eilandsraad in acht neemt; het z.g. dagelijks bestuur oefent het zelfstandig uit. Het college bestaat uit de Gezaghebber en - verschillend voor de onderscheidene eilandgebieden - twee tot zes door de Eilandsraad gekozen Gedeputeerden. De helft van het aantal Gedeputeerden kan buiten de Eilandsraad worden gekozen.

De Gezaghebber wordt thans benoemd door de Kroon. Hij is zowel bestuursorgaan van het eilandgebied als orgaan van het land en werkt bovendien mede aan de uitoefening van de taak van de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk; hij bekleedt in wezen derhalve een drieledige functie. Hij is voorzitter van de Eilandsraad en hoofd der politie in het eilandgebied.

Voor de drie Bovenwindse Eilanden was voor de bestuursvorming volgens de geschetste lijnen nog een bijzondere voorziening noodzakelijk, als gevolg van het feit, dat de Landsregeling (de Antilliaanse Grondwet) hen tot één bestuursgebied samenvoegt. Deze drie eilanden liggen n.l. onderling van 30 tot 60 km uit elkaar en het ligt voor de hand, dat daarom het doen besturen door één Eilandsraad, één Bestuurscollege en één Gezaghebber bijzondere moeilijkheden zou bieden. De oplossing voor deze practische bezwaren is gevonden door de Eilandsraad en het Bestuurscollege te splitsen in drie afdelingen, één op elk eiland, en de Gezaghebber op Saba en St. Eustatius, indien hij daar niet aanwezig is, te doen vervangen door een Administrateur; de aldus gevormde organen oefenen op elk eiland de bevoegdheden uit, die Eilandsraad, Bestuurscollege en Gezaghebber in het algemeen toekomen.

Geleidelijke overdracht

Het zal intussen duidelijk zijn, dat de overgang van een sterk gecentraliseerd bestuur naar een bestuur, gebaseerd op het beginsel van autonomie en zelfwerkzaamheid der eilanden, zich niet in ééns kan voltrekken. Dit zal geleidelijk moeten geschieden. Voorgeschreven is dat de zorg voor de zaken, die thans door de landsorganen worden behartigd, doch volgens de Eilandenregeling tot de bevoegdheid van de eilandgebieden behoren, successievelijk aan deze zal worden overgedragen. Daaraan moet dan natuurlijk gepaard gaan overdracht van de ambtelijke apparaten, die met de uitoefening van die zorg zijn belast. De overgang zal haar beslag gekregen moeten hebben per 1 Januari a.s.; op dat tijdstip zullen de autonome eilandgebieden voor het eerst een eigen begroting hebben en zal de verdeling van het belastinggebied, als wij boven zeer in het kort in het licht stelden, in werking treden.

Het spreekt wel vanzelf, dat de vorenbedoelde overdracht van bevoegdheden een moeilijke, veelomvattende arbeid vormt. En toch hangt juist van de wijze waarop en de mate waarin zij plaats vindt, voor een groot deel af of het doel, door de Eilandenregeling beoogd: werkelijke zelfstandigheid der eilandgebieden in de verzorging van eigen aangelegenheden, zal worden bereikt. De mogelijkheden, die de Eilandenregeling biedt, kunnen slechts worden verwezenlijkt door loyale uitvoering der regeling, in de geest waarin zij tot stand kwam.

*) Intussen geschiedt, zoals wij hierna zullen opmerken, de doorvoering van de Eilandenregeling geleidelijk, zodat, hoewel boven ten aanzien van de gecentraliseerde bestuursorganisatie „in de verleden tijd" werd gesproken, deze nog geenszins geheel tot het verleden behoort.

Doel en werk van de Caraïbische Commissie

door Z. Exc. dr. H. Riemens

Hr. Ms. Gezant in Venezuela en Voorzitter der Nederlandse Sectie van de Caraïbische Commissie

Het aantal internationale commissies, dat tijdens en na de afgelopen oorlog tot stand is gekomen, is verbijsterend groot; wanneer men daarbij nog de vele andere vormen voegt welke de internationale samenwerking in de laatste jaren heeft aangenomen, dan ontstaat in de ogen van allen, behalve een kleine kring van ingewijden, een ware doolhof. Doch dit verschijnsel is in wezen niet anders dan het symptoom van de toenemende integratie van de wereld, of althans van dat grote deel daarvan dat de beginselen van democratie en verheffing van de levensstandaard zonder dwang van de Staat is toegedaan. En het zal niet langer verwondering wekken, dat ook in West-Indië, bestaande uit vele gebieden onder vier verschillende vlaggen, de behoefte tot samenwerking en zo mogelijk ook integratie, naar voren gekomen is en belichaamd werd in een Commissie.

Deze Commissie kwam voort uit een Anglo-Amerikaanse Commissie voor hetzelfde gebied, welke tijdens de oorlog onder andere de toewijzing van schaarse grondstoffen en voedingsmiddelen moest regelen. Na het einde van de oorlog viel die taak gelukkig weg, doch aan de andere kant werd toen de basis van de Commissie verbreed doordat ook Frankrijk en Nederland toetraden.

Elk der deelnemende landen kon vier leden benoemen die tezamen de zogenaamde nationale secties vormden. Degenen, die door de nationale regeringen werden aangewezen als voorzitters hunner secties, waren alle vier gelijkgerechtigd en worden aangeduid in het verdrag tot oprichting als mede-voorzitters of co-chairmen; zij zitten de Commissie om beurten voor. Belangrijke beslissingen vereisen de eenstemmigheid der mede-voorzitters, doch zij, die een stem willen uitbrengen afwijkend van die der mede-voorzitters kunnen dit doen en hun bezwaren uiten, welke worden opgenomen in de notulen der vergadering.

De deelnemende landen benoemden als leden der Secties personen die uit hoofde van hun werkkring veel met West-Indië in aanraking kwamen; de Nederlandse Sectie werd aanvankelijk voorgezeten door wijlen Professor Kielstra, de oud-Gouverneur van Suriname, terwijl tot op heden lid der Sectie zijn de Heren Dr W. Ch. de la Try Ellis en C. H. H. Jongbaw, respectievelijk ondervoorzitter en lid van de Raden van Advies in de Antillen en in Suriname. Ook in de andere Secties was de samenstelling zodanig, dat zeer veel Westindische ervaring in de Commissie werd verenigd.

De Commissie, welke men eigenlijk moet zien als een bestuur dat twee maal per jaar in het Caraïbische gebied vergadert, heeft verschillende organen waarvan het permanente Secretariaat zonder twijfel verreweg het belangrijkste is. Dit zetelt in Trinidad, en heeft van 1946—1951 onder de bekwame leiding gestaan van Lawrence Cramer, een voormalig gouverneur van de Amerikaanse Maagden-Eilanden, en hoogleraar in de economie aan Columbia University. Een stuwende figuur in de Commissie was in de eerste drie jaren van haar bestaan voorts de Amerikaanse mede-voorzitter W. Taussig, die in 1948 overleed. Het heeft geen zin om in dit bestek de lijst der personalia al te zeer uit te breiden, doch het is wel interessant om nog te vermelden dat als lid der Nederlandse Sectie bij de oprichting optrad Ir L. A. H. Peters, die eerst door zijn benoeming tot Gouverneur der Antillen aftrad als zodanig. Jaren tevoren al had de Heer Peters aanraking gehad met de Anglo-Amerikaanse Commissie, waarin hij als adviseur voor de Nederlandse gebiedsdelen zitting had.

Eénmaal in de twee jaar belegt de Caraïbische Commissie een Conferentie waaraan gedelegeerden van alle "Commission territories" deelnemen: van Brits Honduras tot Frans Cayenne en van Porto-Rico tot Trinidad. Hier worden gemeenschappelijke vraagstukken onderzocht aan de hand van prae-adviezen welke gedeeltelijk door het Secretariaat, gedeeltelijk door andere internationale instellingen worden opgemaakt. Niet in de laatste plaats stellen ook de nationale deskundigen, door de onderscheiden secties voorgedragen, prae-adviezen op. De West-Indische Conferenties zijn geleidelijk aan tot belangrijke regionale gebeurtenissen geworden; de laatste werd aan het einde van 1950 gehouden op Curaçao en had de landbouw in het Caraïbische gebied tot thema. Aan het einde van dit jaar zal de vijfde westindische Conferentie worden gehouden op Jamaica; de te behandelen onderwerpen zijn industrialisatie en vakonderwijs.

Zulke conferenties hebben een direct nut wanneer zij degelijk zijn voorbereid. In toenemende mate is hieraan de laatste jaren aandacht besteed; de — misschien wat al te ruime — thema's der Westindische Conferenties worden op onderdelen voorbereid door een aantal bijeenkomsten van technici uit de verschillende gebieden. Zo vond in het afgelopen voorjaar een bijeenkomst plaats op Porto-Rico, alwaar aan de hand van de grote plaatselijke ervaring een studie gemaakt kon worden van de industrialisatie met de vele daaraan verbonden problemen.

Daarnaast hebben de bijeenkomsten van deze aard een indirect nut, dat niet onderschat mag worden. Mensen, die zich in elk der gebieden voor gelijksoortige problemen geplaatst zien, komen hier samen en leren van elkaar. Juist omdat de meeste gebieden zo klein en zo betrekkelijk arm zijn, bestaat er een gevaar dat zij, die zich met wetenschappelijk onderzoek en de toepassing ervan bezig houden, zich geïsoleerd voor een wanhopig grote taak geplaatst zien. De contacten, door toedoen van de Commissie gelegd, hebben er in ruime mate toe bijgedragen om dit isolement op te heffen.

Tenslotte gaat er een onmiskenbare stimulans van uit om te zien wat elders bereikt is; ook in dit opzicht kan

de Commissie er indirect toe bijdragen dat, overeenkomstig haar doelstelling, het sociaal en economisch welzijn der Caraïbische gebieden verbeterd wordt.

Het is niet de taak van de Commissie om op de stoel der verschillende regeringen te gaan zittten; bestuurswerk wil en kan zij niet verrichten. Doch wél is het haar taak om de territoriale regeringen, en ook andere instanties in het gebied die daar behoefte aan hebben, met adviezen terzijde te staan. Het Secretariaat is langzamerhand een vraagbaak geworden van betekenis voor het gehele gebied van de Commissie. Onder zijn leden treft men wetenschappelijk gevormde economen, statistici, een landbouw-econoom, enz. aan. Op enkele speciale gebieden, waar de behoefte aan voorlichting vrij groot bleek te zijn, heeft de Commissie tijdelijk de beschikking gekregen over enkele deskundigen die door een internationale organisatie, of door de Amerikaanse Regering, „uitgeleend" werden. Aldus op het gebied van woningbouw, door de bevolking zelf uit beschikbaar gestelde materialen te verrichten.

In dit en dergelijk opzicht kan de Commissie ook voor de Nederlandse gebieden toenemend rechtstreeks belang hebben. De Commissie wil haar diensten uiteraard niet opdringen, doch men kan zich moeilijk voorstellen dat men ook in onze gebieden niet wel kan varen bij wat uitwisseling van ervaring op allerlei sociaal en economisch gebied.

Ofschoon een goed uitgerust en ijverig Secretariaat een onmisbare steun is voor het werk der Commissie, en hoewel de grens zeker nog niet bereikt is van hetgeen de Commissie kan adviseren ten nutte van de betrokken gebieden, staat en valt haar uiteindelijke grote succes toch met de vorderingen, welke het Caraïbische gebied zal maken op de weg naar grotere integratie.

De cactus zou men de nationale plant van de Antillen kunnen noemen.....

Het is merkwaardig, en ook teleurstellend, dat de vorderingen, in Europa gemaakt op dit stuk, nauwelijks meer dan een flauwe weerklank in de territoria aan en bij de Caraïbische Zee hebben gevonden. Men kan zelfs zeggen, dat de ontwikkeling na de laatste oorlog eerder gaat in de zin van toenemende nationale groeperingen, en meer afsluiting. De inter-Caraïbische handel is nog steeds van zeer ondergeschikt belang. Porto-Rico geniet dezelfde bescherming als de Verenigde Staten; het is daarom nauwelijks toegankelijk voor de meeste producten der andere eilanden, of vóór die van de Guyana's. De Franse gebieden zijn in 1946 tot departementen van Frankrijk geworden, en daarmede nog meer dan vroeger in de moederlandse sfeer getrokken. Zowel de Britse als de Franse gebieden hebben sterk te kampen met een tekort aan dollars, waardoor de invoer uit Porto-Rico en de Verenigde Staten zelf sterk geremd werd. De Nederlandse Antillen, en ook Suriname, nemen met hun autonome geldstelsel en hun betrekkelijk lage invoerrechten een geheel eigen plaats in. De Antillen zouden van een verruiming van de handel op de overige eilanden wel enigermate profijt kunnen trekken: de tendenzen gaan echter juist in een richting, tegengesteld aan verruiming. Ofschoon vermindering van de handelsbarrières een steeds weerkerende wens is, welke in resoluties van de West-indische Conferenties belichaamd wordt, is het tot dusverre bij die vrome wens gebleven. Krachtige belangen verzetten zich tegen de verruiming van de handel: waarschijnlijk zouden de cultures van de Amerikaanse, de Britse en de Franse eilanden alle noodlijdend worden indien zij hun beschermde markt in het moederland moesten missen; tegenover de aldaar genoten bescherming moeten zij preferentie geven op hun eigen gebied aan de productie van het moederland.

De conclusie hiervan is, dat werkelijke éénwording van het Caraïbische gebied geenszins in de lijn der recente ontwikkeling ligt. En een tweede gevolgtrekking hiervan is, dat de Caraïbische Commissie zich zal moeten tevreden stellen met haar taak van technische hulpverlening, van verzameling en verspreiding van gegevens, omtrent gebieden welke alleen geografisch en ethnologisch vrij nauw verwant zijn, doch overigens heel ver uit elkaar blijven liggen.

Mag men dus van haar werk zeker geen wonderen verwachten, toch zal een ieder, die het Caraïbische gebied met zijn moeilijke vraagstukken kent, moeten toegeven, dat haar nog veel nuttig werk te doen staat.

Oliewelvaart kan voorbij gaan

Welvaartsplannen

door dr. J. H. Westermann

Directeur Voorlichtingsinstituut voor het Welvaartsplan Nederlandse Antillen

Is het niet wat vreemd, dat er voor de Nederlandse Antillen plannen zouden moeten worden gemaakt, ter bevordering van de *Welvaart?* Immers wáár in het gehele gebied van de „Caribbean" vindt men groter welvaart dan juist op Curaçao en Aruba, de beide hoofdeilanden onzer Antillen?

Er *is* inderdaad welvaart, materiële welvaart althans; maar zal die welvaart standhouden? In de jaren vóór de Eerste Wereldoorlog waren de Nederlandse eilanden grotendeels wat we kunnen noemen „armlastig". Er moest geld bij uit het „moederland", uit Nederland. Toen kwam de phenomenale ontwikkeling van de olienijverheid in het grote en naburige Venezuela. Curaçao en Aruba werden uitgekozen als centra voor de verwerking der ruwe petroleum. Er begon een geheel nieuwe ontwikkeling voor de beide eilanden, en indirect voor de andere Nederlandse eilanden. Maar.... de bronnen van deze gunstige economische toestand liggen, letterlijk en figuurlijk, in Venezuela. En die brede „rivier" van aardolie, die voor onze eilanden zo bijzonder levenwekkend is gebleken, zal ééns opdrogen, hetzij dat die „rivier" geheel in een ander bed wordt geleid, naar Venezuela's eigen olie-raffinaderijen, òf dat — en dan onherroepelijk — de bronnen zullen ophouden te vloeien. Petroleum is een niet-vernieuwbare grondstof; practisch gesproken, wordt deze niet meer gevormd, en een uitgeputte olielaag zal, in ons kort mensenbestaan, niet opnieuw de kostbare vloeistof kunnen leveren.

Hoe lang nog zullen Venezuela's olievelden kunnen produceren? Wij weten het niet precies. Wat we wel weten, is het volgende: In het jaar 1949 produceerde het land 457.176.000 barrels, en bezat het nog een *bekende* reserve van 9.500.000.000 barrels, dat is dus 20 maal zoveel als de productie van dat jaar. We mogen aannemen, dat er sedert 1949 nieuwe reserves ontdekt zijn. Maar ook productie en consumptie zijn toegenomen. En de twintig jaren blijven twintig jaren! Zelfs al zouden we kunnen rekenen op 30 of 40 jaren (en dat is geenszins uitgesloten), dan blijft toch de zekerheid, dat er een eind aan komt, een eind binnen enkele decennia. Dat is géén lange spanne tijds als het gaat om het ontwikkelen van *andere* middelen van bestaan, buiten de olie. Curaçao en Aruba beleven nu een tijd van „hoogconjunctuur"; op z'n Amerikaans gezegd, zij leven in een „boom"-periode. Hoe zullen de eilanden kunnen leven daarna?

Met die vraag hebben velen zich reeds eerder beziggehouden. In 1946 werd door het Curaçaose bedrijfsleven, met steun van het Gouvernement, de „Stichting Welvaartplan Nederlandse Antillen 1946" opgericht. De Nederlandse hoogleraren Dresden en Goudriaan schreven voor de Stichting een handige leiddraad voor de welvaartsontwikkeling, gegrond op hun ter plaatse verkregen ondervindingen. In 1948 kwam in Curaçao een Welvaartsplanbureau to stand, als orgaan van de Stichting. Nederland bleef niet achter. Er werd in 1949 een „Voorlichtingsinstituut voor het Welvaartsplan Nederlandse Antillen" opgericht, door samenwerking van de regering en het op de West gerichte bedrijfsleven.

Het Welvaartsplanbureau (dat in 1951 werd gesloten met de bedoeling om door een andere organisatie vervangen te worden — maar zover is het nog niet) heeft in de afgelopen jaren tezamen met het Voorlichtingsinstituut een gemeenschappelijke taak uitgevoerd: het beramen van maatregelen, waardoor een grotere verscheidenheid van bestaansbronnen kan worden verkregen en de economische basis der Nederlandse Antillen wordt verbreed. Allerlei problemen werden in studie genomen en adviezen werden verstrekt inzake mijnbouw, landbouw, visserij, industrie en toerisme. Wel het belangrijkste project is het Bovenwindenonderzoek: een bodemkundig, landbouwkundig en sociografisch onderzoek van St. Maarten, Saba en St. Eustatius, dat in 1950 en 1951 ter plaatse door deskundigen werd verricht, en dat thans in het stadium is gekomen van verwerking en groepering der verzamelde gegevens. Het is de bedoeling nog dit jaar een samenvattend Bovenwinden-rapport te laten verschijnen, een rapport dat de richting zal uistippelen voor een ontwikkeling der bestaansbronnen op deze eilanden.

Een ander belangrijk project, geëntameerd door het Voorlichtingsinstituut, is de *foto*kaartering der drie Benedenwindse eilanden. Uit de luchtfoto's, indertijd door de K.L.M. vervaardigd, laat zich allerlei aflezen over de geologie, de geohydrologie, de begroeiïng, en de landbouwarealen. En zo zijn wij in staat op een betrekkelijk eenvoudige wijze een indruk te krijgen van de natuurlijke gesteldheid en van het huidige landgebruik. Deze foto-bestudering zal worden gevolgd, voorlopig alleen in Bonaire, door een *veld*kaartering van de mogelijkheden die het land biedt, een z.g. „land capability survey". Op die wijze worden dan ook de Benedenwinden betrokken in een soort landinventarisatie. Dat is ook wel nodig. Teveel nog wordt de grond er veronachtzaamd. Olie-nijverheid en -handel, thans verreweg de belangrijkste bronnen van bestaan, leven — ook weer letterlijk en figuurlijk — aan de *rand* van de eilanden. Zij zijn niet verankerd in de goede grond, die — al doet het Departement van Landbouw zijn best met het aanleggen van dammen — nog immer met de, wel weinige maar zware buien in baai en zee spoelt, en dan voorgoed verloren is. En, zónder grond géén landbouw en veeteelt, en géén water. Zeker, we weten wel, dat landbouw op de droge Benedenwinden weinig kansen heeft. Maar zelfs die weinige kansen zullen moeten en zullen kunnen worden benut, als straks de „olie" weg is, — en als mét de olie de zeer velen verdwijnen, die er nu „om" die olie zijn. Hoe meer de overblijvenden dan uit eigen bodem kunnen voortbrengen, des te beter; die bodem wordt in dat geval, meer dan thans, de „grond van hun bestaan"!

Er zijn nog enkele dingen, die U moet weten voor U Uw belangstelling op het volgend artikel in dit Antillen-nummer richt. Niet, zoals het geval is in Suriname en in andere Caribische territoria, beschikken de Antillen-welvaartsorganisaties over vele millioenen. De fondsen belopen slechts enkele tienduizenden guldens per jaar. Het is dus duidelijk, dat wél — relatief goedkope — onderzoekingen op technisch en wetenschappelijk gebied kunnen worden verricht, maar dat géén kapitaal vanwege die organisaties kan worden verschaft, om de aanbevolen maatregelen in praktijk te brengen. Hier is een lacune die, naar wij hopen, zal worden overbrugd.

De titel van dit artikel „Welvaartsplannen" suggereert misschien te veel. Welvarender dan thans, in materiële zin, zullen de eilanden wel nimmer worden. Het zal zelfs zeer moeilijk zijn om in de toekomst de blijvende, maar waarschijnlijk toch nog te grote bevolking, een redelijk bestaan te verschaffen. De andere Caribische territoria, die zonder „boom" leven, zijn een voorbeeld van zulke moeilijkheden. En daarom zal het probleem, hoe eerder hoe beter, interterritoriaal d.i. „Caribisch", bekeken moeten worden!

Natuurwetenschappelijk onderzoek

Geleerden zien de Antillen

door dr P. Wagenaar Hummelinck

Het wisselende karakter van de ondergrond, het warme en droge klimaat, de geringe grootte van de eilanden en de ingewikkeldheid van hun geologisch verleden hebben onze **Benedenwinden** tot een — voor de natuuronderzoeker — buitengewoon belangwekkend gebied gemaakt. De eilanden verkregen hierdoor een gevarieerde kust, waar — dicht bij elkaar — alle overgangen te vinden zijn tussen plaatsen waar de golven aanhoudend tegen de rotsen worden opgezweept, en een door mangroven omzoomde lagune, waar het fijne slib door geen waterbeweging wordt opgewerveld. Het klimaat deed een aan droogte-perioden aangepaste planten- en dierenwereld ontstaan. In de regentijd zijn er grote waterplassen, welke vervolgens indrogen tot zoute vlakten, die maandenlang in de zon liggen te blakeren, en na heftige regenbuien ziet men in de anders kurkdroge beekbeddingen plotseling wild-stromende watermassa's. De kalksteenbedekking schiep voor planten en dieren tal van merkwaardige levensomstandigheden; zij gaf aanleiding tot het ontstaan van een stelsel van grote en kleine holten boven en beneden de grondwaterspiegel, waardoor thans elk eiland een grottenfauna bezit, welke het bestuderen zeker waard is.

En tenslotte gaf de beperktheid van het gebied en zijn geologisch verleden - waarbij de eilanden reeds gedurende zéér lange tijd van het vasteland gescheiden zijn - de flora en fauna de gelegenheid zich in een eigen richting te ontwikkelen, wat onder meer ten gevolge heeft gehad, dat thans op Bonaire, Curaçao en Aruba verscheidene diersoorten voorkomen welke nergens anders ter wereld worden gevonden.

Wat onze nóg kleinere **Bovenwinden** betreft - hoeveel aantrekkelijker zij voor velen ook mogen zijn - zij missen enkele der bovengenoemde omstandigheden welke de Benedenwinden in de ogen van de natuuronderzoeker zo belangwekkend maken. Het klimaat is er minder droog; de vegetatie doet op de hoogstgelegen plaatsen zelfs enigszins denken aan een tropisch regenwoud - maar zonder dat de flora en fauna rijk kunnen worden genoemd of opvallende verschillen vertonen met die van de naburige eilanden. En bovendien heeft de planten- en dierenwereld zich niet zozeer in een eigen richting kunnen ontwikkelen als op de Benedenwinden, al komen op de Bovenwinden tóch nog wel enkele diersoorten voor, welke voor een bepaald eiland kenmerkend zijn.

De ontdekking van goud op Aruba, in 1824, was aanleiding tot het eerste, wetenschappelijk verantwoorde **geologische onderzoek** van de Benedenwindse Eilanden, dat — in opdracht van de Nederlandse Regering — door Obergrath Stifft werd uitgevoerd. De Leidse hoogleraar Martin — die in 1885, tezamen met de botanicus Suringar en enkele medewerkers 46 dagen op de eilanden verbleef — werd echter de grote pionier van de geologie van de Nederlandse Antillen. Hij bezocht alleen de Benedenwinden; zijn leerling G. A. F. Molengraaff óók de Bovenwinden.

Vijf-en-dertig jaren later werd de mijningenieur G. J. H. Molengraaff uitgezonden om een onderzoek in te stellen naar de geologische gesteldheid van Curaçao en het voorkomen van grondwater. Zijn exploraties, afgesloten door een proefschrift over dit onderwerp in 1929, leidden het moderne geologische onderzoek in, dat door prof. L. Rutten en diens leerlingen werd voortgezet. In 1930 werd een Utrechtse Antillen-expeditie georganiseerd; twee proefschriften — één over Aruba en één over Bonaire — en een aantal kleinere publicaties waren het resultaat.

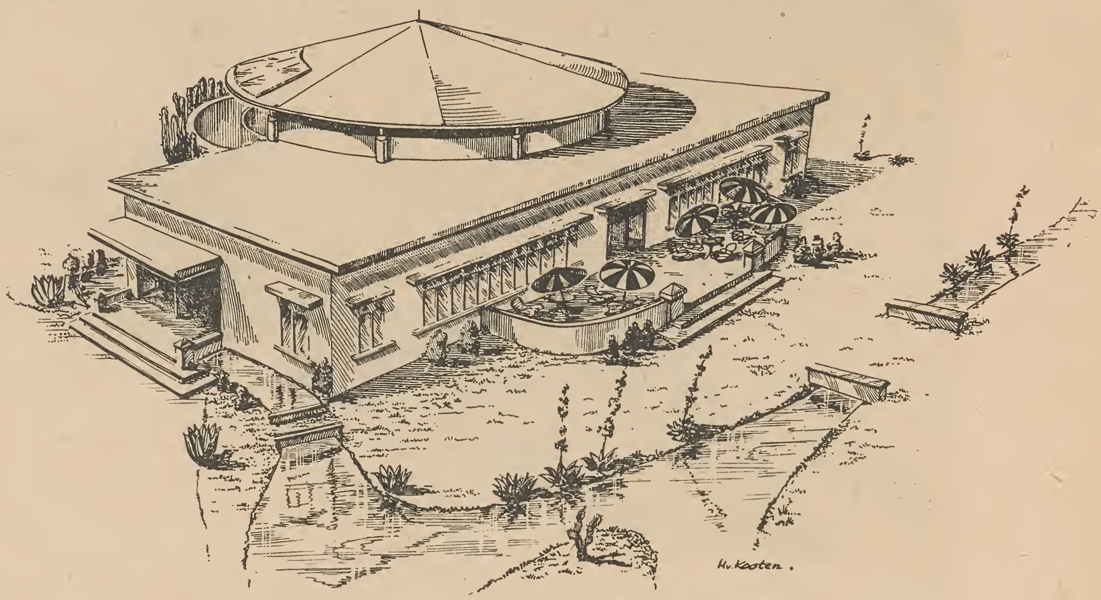
De belangstelling voor de geologie van De West, welke door Rutten in een zo hoge mate was gewekt, werd door Westermann onderhouden. In 1949 publiceerde hij een overzicht van de geologische en mijnbouwkundige kennis der Nederlandse Antillen, benevens voorstellen tot verdere exploratie. In het buitenland vond Rutten's werk weerklank in de Princeton University (U.S.A.), waar een jong Amerikaan, R. A. Christman, in Mei 1950, op een geologisch onderzoek van St. Martin en naburige eilanden promoveerde.

Tussen 1875 en 1880 maakte Pater Alph. Jansen een collectie Curaçaose vlinders en in 1885 verzamelde de entomoloog Neervoort van de Poll — die aan de expeditie van Martin en Suringar deelnam — nog vele andere insectengroepen. De bewerking van de vlinders van Pater Jansen (niet minder dan 153 soorten!) en de publicatie over de door Van de Poll medegebrachte spinnen zijn de eerste **zoölogische studies** van belang, en tot op heden de enige, welke wij van deze opvallende diergroepen bezitten. Enkele jaren later begonnen de vogels, de reptielen en de landslakken de aandacht te trekken; diergroepen waaraan in de loop der tijden ook door buitenlanders veel aandacht is besteed en die het zoögeografische belang van de Benedenwindse Eilanden onthulden.

Prof. J. Boeke, die in 1905 als visserijdeskundige de Antillen bezocht, verzamelde vissen die in 1919, in het tweede deel van zijn rapport en in het proefschrift van Metzelaar werden beschreven. Nog steeds is dit verreweg de belangrijkste publicatie over de vissen van de Nederlandse Antillen!

De verzamelreis welke, in 1920, door de toenmalige conservator aan het Zoölogisch Museum te Amsterdam Van der Horst werd ondernomen, droeg in belangrijke mate bij tot de kennis van de zeefauna van Curaçao. Zijn onderzoek werd in zekere zin voortgezet en uitgebreid door Wagenaar Hummelinck, die in 1930, 1936—'37 en 1948—'49 ook op het land en in de binnenwateren verzamelde, zowel op de Benedenwindse als op de Bovenwindse Eilanden.

De Leidse hoogleraar Suringar was de eerste wetenschapsmens die in de **flora** van de Nederlandse Antillen belang stelde. Uit zijn melocactus-studiën - welke hem en zijn zoon, vele jaren lang bezig hielden - krijgen wij de indruk dat de Benedenwindse Eilanden

Schets voor een zeewateraquarium op Bonaire.

een soort scheppingscentrum waren van merkwaardige plantenvormen.

B o l d i n g h, toentertijd conservator aan de Universiteit te Utrecht, maakte twee studiereizen. Met zijn bekende Flora van de Nederlandse West-Indische Eilanden, welke in 1913 verscheen, moet iedereen, die zich voor de plantenwereld van de Nederlandse Antillen interesseert, zich thans nog tevreden stellen. Slechts over enkele plantengroepen zijn meer moderne studies verschenen.

Zij die zich thans voor het natuurwetenschappelijk onderzoek van de Nederlandse Antillen interesseren, zijn georganiseerd in de „Natuurwetenschappelijke Studiekring voor Suriname en de Nederlandse Antillen" — welke in 1945 te Utrecht werd opgericht — en de „Natuurwetenschappelijke Werkgroep Nederlandse Antillen" — die drie jaren later te Willemstad werd gesticht.

De **Studiekring** stelt zich ten doel de uitbreiding van de kennis der natuurlijke gesteldheid van de eilanden, zowel met het oog op de belangen der wetenschap als op die van haar toepassing, en tracht daarbij het hoger onderwijs in het onderzoek van de Ned. Antillen in te schakelen.

Ook de **Werkgroep** wil uitbreiding van de kennis der natuurlijke gesteldheid, zij legt daarbij echter meer het accent op het wekken van belangstelling voor de natuur bij de bewoners van de eilanden, waarbij zij ook richting wil geven aan het natuuronderzoek dat door liefhebbers wordt bedreven.

Beide stichtingen hebben gemeenschappelijke **idealen:** 1. De uitgave van een nieuwe, geïllustreerde Flora en Fauna van de Nederlandse Antillen en van een aantal populair-wetenschappelijke boekjes, welke op school kunnen worden gebruikt ; 2. het tot stand komen van een behoorlijk natuurwetenschappelijk museum ; 3. de stichting van een biologisch station.

Het materiaal dat H u m m e l i n c k op zijn reizen heeft verzameld wordt als basis voor de zoölogische inventarisatie gebruikt; belangrijke hiaten — b.v. wat betreft vogels, insecten en zeevissen — zullen door speciaal voor dit doel uitgezonden en uit te zenden onderzoekers moeten worden aangevuld. De wetenschappelijke resultaten, welke als voorstudies voor de **Fauna** kunnen worden beschouwd, verschijnen in een seriewerk waarvan reeds drie delen zijn verschenen.

Voor de nieuwe **Flora** wordt voortgebouwd op de collecties welke zich reeds in het Utrechtse Herbarium bevinden, waarbij gevoegd het omvangrijke plantenmateriaal dat door Frater A r n o l d o gedurende de laatste jaren is bijeengebracht. Maar hiernaast zijn nog talrijke nieuwe gegevens nodig, vooral met het oog op de vegetatiebeschrijving, welke de vergelijking met die, welke wij van andere gebieden in De West kennen, moest kunnen doorstaan.

De belangstelling van de Nederlandse Antillen heeft Hummelinck's reis in 1948—'49 mogelijk gemaakt en ook de uitzending van de ornitholoog V o o u s, in 1951—'52. Dit jaar hoopt een jong botanicus voor de samenstelling van de Flora naar Curaçao te kunnen vertrekken.

De medewerking van Nederland stelt al deze onderzoekers in staat hun waarnemingen te verwerken tot resultaten, welke niet alleen de wetenschap, maar ook de bevolking van de Nederlandse Antillen ten goede komen. De toekomst zal leren of hiermede een tijd is afgesloten, waarin onze kennis in hoofdzaak werd opgebouwd uit de resultaten van los van elkaar staande studies en ontdekkingsreizen — en een tijd is aangebroken van gecoördineerd onderzoek, waaraan door de regeringen van Nederland en de Nederlandse Antillen blijvend wordt medegewerkt.

Hoewel de drijfveren voor de oprichting van het Curaçaose **Museum** niets met natuurwetenschap te maken hadden, werd toch reeds spoedig na de opening — in Maart 1948 — het grootste deel van de kelderverdieping voor het tentoonstellen van zoölogisch en geologisch materiaal ingericht. Het museumterrein trachtte men te herscheppen in een Antilliaanse plantentuin. Voor dit alles werd een beroep gedaan op de belangstelling en offervaardigheid van het kleine aantal natuurliefhebbers, dat op het eiland te vinden was. Een handleiding voor de geologische verzameling was de laatste bijdrage tot de ontwikkeling van dit deel van „Het Curaçaosche Museum" tot een natuurwetenschappelijk museum voor het Curaçaose volk, een groei welke echter pas mogelijk zal zijn, indien het museum voortdurend de beschikking heeft over een persoon, die leiding kan geven bij het verzamelen, prepareren en uitstallen van het materiaal, en die er voor zorgt, dat de verzamelingen een opvoedende wetenschappelijke en aesthetische betekenis krijgen en ook behouden.

Een droom van verschillende Nederlandse onderzoekers is een **biologisch station,** dat gelegenheid biedt tot het doen van onderzoekingen over de Nederlandse Antillen, al of niet als onderdeel van een **Academisch Centrum,** waarvoor men in kringen van het Nederlands Hoger Onderwijs belangstelling heeft.

Velen op de Antillen stellen echter niet zozeer belang in de mogeijlkheden van onderzoek, als wel in de kansen tot oprichting van een **zeewater-aquarium,** dat niet alleen natuurliefhebbers tot zich trekt, maar dat ook de interesse van Amerikaanse toeristen vermag te wekken.

Voor Bonaire, dat de toeristen thans weinig meer kan bieden dan landelijke rust, zou de aanwezigheid van een groot zeewateraquarium stellig vele mogelijkheden betekenen.

Voor Curaçao werd het denkbeeld geopperd tot het stichten van een onderwater-aquarium aan de ingang van het Spaanse Water, liefst tezamen met een bescheiden **„Nationaal Park"**, met als culturele kern het gerestaureerde landhuis Santa Barbara. Ook al lijkt dit plan om vele redenen erg moeilijk te verwezenlijken; moge het bevruchtend werken op andere denkbeelden van deze aard, welke geen fantasieën behoeven te blijven, indien overheid en natuurliefhebbers samen er hun schouders onder zetten.

Een leguaan op Bonaire.

Kroniek der Nederlandse Antillen

door Mr E. ELIAS

Schemering

Op het ogenblik dat wij deze kroniek schrijven weten wij nog niet hoe het met de R.T.C. staat. Het is zeer wel mogelijk dat op korte termijn de stand van zaken wereldkundig gemaakt zal worden. Het is moeilijk om daar op dit ogenblik een oordeel over te vellen uit de gegevens die wij daarover door persoonlijke informatie bezitten en bovendien zou dit ook weinig nut hebben. Aan allerlei gissingen kan weinig belang worden toegekend. Maar in ieder geval kan gezegd worden dat hoe het uiteindelijke of voorlopige resultaat ook zijn zal er toch reden genoeg zal zijn om bepaald niet bevredigd te zijn over het geheimzinnige schemerduister waarin zij zich heeft afgespeeld. Of de deelnemers aan deze conferentie moegepraat en murw geredeneerd zijn is wel waarschijnlijk maar niet zeker. Zeker is wél dat de te strikte beslotenheid der vergadering en het te angstvallige gebrek aan publiciteit deze ganse conferentie buiten de aandacht van het Nederlandse volk hebben gehouden. Men kan gerust zeggen dat het Nederlandse volk al lang niet meer wist dat er een conferentie werd gehouden. Al heeft het weinig nut na gedane of vrijwel gedane zaken hierover de schuldvraag op te werpen, toch mag gezegd worden dat uit een oogpunt van publiciteit de R.T.C. geen gelukkig verloop heeft gehad. En ook mag gezegd worden dat, hadde men deze materie goed begrepen, uit de kring van de deelnemers der R.T.C. zelve hiertoe initiatief had moeten uitgaan. Blijkbaar leeft in deze kring niet het bewustzijn dat zulk een publiciteit eis is van democratie. Thorbecke heeft reeds gezegd dat de publieke zaak publiekelijk moet worden behandeld. En Thorbecke leefde in een tijd waarin de publiciteit nog lang niet die plaats in het openbare leven innam die zij nu inneemt. De geheimzinnigheid rondom de Ronde Tafel leek ondemocratisch en niet overeenkomstig de eisen des tijds, al kan niet beoordeeld worden wat er achter deze voorzichtigheid steekt. Wij pleiten hier niet voor groot spektakel of voor luide fanfares die in strijd zouden zijn met de ernstige onderwerpen en de grote belangen die ter ronde tafel lagen. Maar wel willen wij zeggen dat deze zelfde ernst en deze zelfde belangrijkheid volledig recht hadden op de aandacht van de drie volken, welke belangen zo nauw bij deze besprekingen betrokken zijn. De publieke zaak dient publiekelijk behandeld te worden, eenvoudig omdat dit publiek er recht op heeft op de hoogte gesteld te worden van de behandeling zijner levenskwesties.

Geschiedt dit niet dan is dit een ernstige onderschatting van de openbare mening en dan handelt men in strijd met de primaire en principiële eisen der democratie.

Wij kunnen niet beoordelen of het de taak ware geweest van de Regeringsvoorlichtingsdienst om de leiding der R.T.C. hierop te wijzen. Wij weten evenmin of deze dienst dit al dan niet gedaan heeft. Verwonderlijk is zeker dat noch uit de Tweede Kamer noch uit de Staten van Suriname en de Antillen in deze zin aandrang is uitgeoefend. De R.T.C. heeft plaats gehad in een sfeer van geheimzinnigheid die de initiaire belangstelling der drie betrokken volken, zo zij deze gehad heeft, volkomen heeft dood gemaakt. Hoe ook de afloop der R.T.C. moge zijn, dit is in ieder geval een feit dat wij hebben te constateren: men heeft totaal geen begrip getoond voor de meest primaire eisen die de democratische gedachte ten aanzien van de voorlichting kan, mag en zelfs moet stellen.

Wel mogen wij erop wijzen dat de Antilliaanse pers aanmerkelijk uitgebreidere berichtgeving heeft gehad dan de

Ontvangst op Paleis Soestdijk van de deelnemers aan de R.T.C.

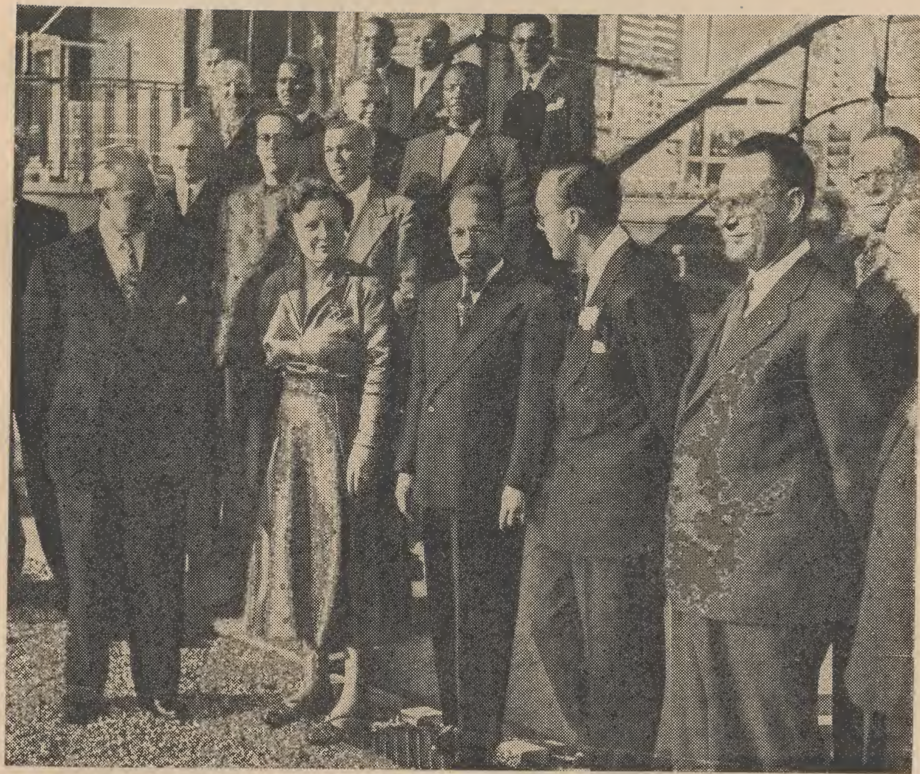
Nederlandse. Zij heeft met eigen mensen gewerkt. Het dagblad Beurs- en Nieuwsberichten, vertegenwoordigd door hoofdredacteur Louis de Wit, maakte zelfs gebruik van de nieuwste telex-middelen, via de apparatuur van de Nieuwe Rotterdamse Courant.

Eén man: eman

Het wonderlijke is dat er één man is geweest die enig begrip getoond heeft van de mogelijkheden die publiciteit geeft. Dat was Henny Eman, die de enige van alle deelnemers aan de R.T.C. is geweest, die de aandacht op zich, op Aruba en op zijn streven en standpunt heeft weten te vestigen. Uit verschillende Curaçaose persuitingen is ons gebleken dat men over de Emaniaanse publiciteit zich op de Antillen nogal vermaakt heeft en dat men enige spot heeft gehad voor de wijze waarop Nederlandse persstemmen het Emansiaans betoog den volke hebben voorgezet. Uiteraard kunnen wij ten deze geen standpunt innemen. Het is niet aan ons om te beoordelen of wat de heer Eman betoogd heeft een glimlach of spotternij al of niet verdient. Wij mogen wel constateren dat de heer Eman de enige is geweest die de aandacht van de pers en dus van de Nederlandse openbare mening, op welke wijze dan ook, op zich heeft weten te vestigen. Wij willen in het geheel niet zeggen dat andere leden der delegatie op dezelfde wijze als de Arubaanse afgevaardigde hadden behoren te handelen, maar zij hadden het wel op hun wijze en in hun terminologieën mogen doen, en misschien zelfs moeten doen nu de zaken door Eman eenzijdig zijn belicht, een eenzijdigheid die volkomen begrijpelijk is omdat men van een strijdbaar politicus niet anders dan eenzijdigheid mag verwachten. Wij willen uit de verte de rechtmatigheid of de onrechtmatigheid van het streven van de heer Eman niet beoordelen. Wij kunnen alleen zeggen dat het uiteraard geen goede voorlichting is wanneer het Nederlandse volk alleen kennis maakt met één standpunt. En het was onzes inziens de taak van andere afgevaardigden geweest hun standpunt uiteen te zetten en de aandacht van de pers op hun opvattingen te vestigen, nu Eman dit zo vaardig op het zijne heeft gedaan. Wij hebben wel ook een gesprek met de heer Irausquin gezien, doch dit verscheen in één plaatselijk blad.

Deze hele materie ziet er dilettantisch en amateuristisch uit. Het feit dat de heer Eman het belang van de voorlichting zo goed heeft blijken te begrijpen en deze voorlichting zo handig heeft weten te hanteren, pleit ongetwijfeld voor zijn inzicht inzake propaganda, een modern inzicht dat geen enkele politicus ontsiert. Merkwaardig is dat de delegaties die uit Suriname en de Antillen gekomen zijn van alle gemakken voorzien waren, om het zo maar eens te noemen, maar dat zij van het belangrijkste niet voorzien zijn geweest, namelijk van een behoorlijk publiciteitsmedium.

Men had zich van een kracht moeten voorzien die de moeilijke materie van de publiciteit en van het contact met de pers, zowel in Nederland als in Suriname als in de Antillen, beheerst en die zonder op het terrein te treden van de journalistiek zelve, deze journalistiek althans in ruime mate inlichtingen en wenken en adviezen had kunnen geven. Het is een eis van de moderne tijd dat alles wat zich inlaat met de openbare mening op welk terrein ook, gebruik maakt van wat men met een Engels woord een pressofficer noemt of een publicity-man. Dit geldt niet alleen voor handels- en industriële ondernemingen maar voorzeker ook voor alles dat een publiek belang nastreeft. Hoe men ook over de standpunten en de methoden

H. M. Koningen Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard onderhouden zich op Paleis Soestdijk met deelnemers aan de R.T.C.

van de heer Eman moge denken, en hoe men zijn politieke streven ook beziet, geheel objectief gezien is duidelijk gebleken dat hij de enige is geweest die belangstelling voor zijn standpunt heeft weten te wekken en die kans heeft gezien de aandacht der Nederlandse openbare mening op zijn streven en op zijn persoon te vestigen.

Niet meer

Van de Ronde Tafel berichten wij niet méér dan zij zelve kwijt wilde zijn en dat is niet veel.

Het was niet zó moeilijk her en der het licht der bevredigde nieuwsgierigheid te ontsteken en bovendien dan aan de eigen berichtgeving der Antilliaanse pers een en ander te ontlenen. Doch anders dan een lappendeken-aspect zou men dan niet krijgen. Liever wachten wij op de eind-uitslag. Dit wachten geschiedt in gematigd pessimisme. Op het ogenblik dat wij dit schrijven heeft de Surinaamse delegatie in al haar verpletterende grootmoedigheid besloten goedgunstig op dr. Drees' bede om te blijven te beschikken. Groothartige heren! Waarop was deze regeringsbede gegrond? Men kan daaromtrent vermoedens koesteren die „op internationaal niveau" staan. Men kan het ook even lager — op nationaal niveau — zoeken.

Voorlopig is alleen deze vraag van belang: zou dit uitstel effect sorteren, in dezen zin, dat een algehele mislukking van de met zoveel goede (en holle) woorden begonnen Conferentie, zal kunnen worden afgewend?

Of wordt het alleen uitstel van afstel? Niet méér hierover. En liever afwachten, is onze kroniekschrijversleus.

Gevolmachtigd Landsminister

Eén persstem wordt ditmaal geciteerd. **Curaçao**, het weekblad, schrijft:

Men krijgt sterk de indruk, dat, wat de Nederlandse Antillen betreft, het de Nederlande Regering er hoofdzakelijk om te doen is, de rang van gevolmachtigd landsminister zo hoog mogelijk op te voeren. De bedoeling is duidelijk: men hoopt via deze persoon alsnog vanuit Nederland de Antillen zo niet te regeren, dan toch te leiden. Dat Mr Dr M. F. da Costa Gomez zich de functie genadig zal laten welgevallen weet ieder, die zijn wezenlijke werk als voorzitter van de Regeringsraad heeft gadegeslagen. Hiermede is ook de hardnekkigheid verklaard, waarmede onze Regeringsraad in meerderheid vastgehouden heeft aan het doorzetten van de R.T.C., hoewel men reeds toen wist, welke invloed de verkiezingen in Nederland op het geheel zouden hebben. Mutatis mutandis geldt hetzelfde voor Suriname.

De pogingen, om de gevolmachtigde landsminister steeds hoger te plaatsen, zijn o.i. zeer gevaarlijk. Want de invloed van deze man zal buiten elke proportie zijn. Zoals wij reeds enige weken geleden schreven gaat het in wezen om „dictatuur" of „democratie". Wij betoogden toen, dat de positie van Gouverneur en Gezaghebber klaar en duidelijk vastgelegd moet worden en dat een ondermijning daarvan de dictatuur binnenhaalt. Het gaat niet om wat op papier staat, maar om de feiten. Reeds thans is duidelijk, dat Nederland probeert de positie van de Gouverneur zodanig te verzwakken, dat hij in wezen niet meer dan een formele figuur wordt. De eigenlijke man wordt de gevolmachtigde landsminister, die — als zgn. deskundige — bij de Ministerraad in Nederland veel meer invloed heeft dan de Gouverneur. Zodra de gevolmachtigde landsminister op Curaçao verschijnt, zijn er in de ogen van het volk twee Gouverneurs; de reële macht van de gevolmachtigde landsminister (lees de heer Gomez) zal de garanties, waarmede men op papier probeert de positie van de Gouverneur te omringen, tot een de jure garantie maken.

Diversen

Ph. J. Evertsz, met verlof in Nederland, heeft zijn zetel in Curaçao's Eilandsraad ingeruimd voor zijn (C.O.) Partijgenoot de Haan....; te St. Nicolaas is een filiaal van Aruba's Openbare Boekerij geopend....; Koninginnedag is op alle zes eilanden met aloude hartelijkheid gevierd: openbaar gehoor, heildronken, volksspelen, kinderzang, ge weet dat wel....; pianist Albert Ferber gaf enige concerten....; mr. J. van Veen is van Curaçao vertrokken en als officier van justitie opgevolgd door mr Bouwes...; naar aanleiding van de Arubaanse discriminatie van „Hollanders" ten opzichte van de samenstelling der Arubaanse Eilandsraad, zijn nu ook de heren dr Dussenbroek en Veerkamp uit de U.N.A. getreden („het wordt er" zeide een Hollander op Aruba ons, „allemaal niet leuker op....", en dit lijkt ons wel waarschijnlijk....) ....; Romulo Hanst, de kunstzinnigste kapper van gans Curaçao, heeft weer met veel succes een Revista Husical op de planken van Roxy gebracht....; twee ontevreden lieden hebben de brand gestoken in de grote Bahamaloods, Santa Maria, Curaçao....; benoemd tot algemeen procuratiehouder bij de H.B.U. op Aruba: Roberto Lopez Henriquez....; **het is zeer waarschijnlijk dat de Koningin en Prins Bernhard een bezoek aan Suriname en de Ned. Antillen Antillen zullen brengen**....; met alle befaamde hartelijkheid zijn Nederlandse emigranten en Surinaamse Korea-soldaten die op hun reizen Curaçao aandoen ontvangen en onthaald....; een kleine, nieuwe verzenbundel van Cola Debrot: „De Afwezigen" zag (bij J. M. Meulenhoff te Amsterdam) het licht. Zij bevat o.a. vertalingen van poëzie van de Antilliaanse dichters J. S. Corsen en Pierre Lauffer....; in het Noorse Zeemanshuis op Curaçao werd een nieuwe kapel ingezegend....; de vice-consul der V.S. op Aruba werd bevorderd tot Consul....; frater M. Suitbert vierde zijn zilveren kloosterfeest....; de Tivoli Club op Aruba gaat haar dertigjarig bestaan vieren....; het Curaçaose Comité tot Bevordering van de wetenschap op de Nederlandse Antillen gaat nieuwe cursussen organiseren, te geven door A. Pearse (Trinidad) over Caraïbiaanse folklore; door prof. M. Picon Salas (Caracas) over de kunstgeschiedenis van Mexico en Peru, en door prof. J. Anton de Haas (Harvard) over bedrijfseconomie....; de C.T.C. heeft op Curaçao een nieuw reisbureau geopend....; Aruba heeft een dieren-asyl gekregen....; ir. J. C. Dudok van Openbare Werken heeft Curaçao verlaten....; het ziet er naar uit dat het geld, benodigd voor deelneming van Curaçao aan de voet-

ballerij op de Olympische Spelen te Helsinki (Cfl. 60.000) zal bijeen komen....; vijftig lieden uit Texas brachten een „goodwill-bezoek” aan Curaçao en waren enthousiast over het eiland en de hun ten deel gevallen ontvangst....; het Curaçaos Philharmonisch Orkest concerteerde met Jacob van der Woude als solist....; met alle plechtigheid van dien heeft de opening van de nieuwe zitting der Staten plaats gehad in een (door de R.T.C.) sterk „verdunde” vergadering; 's Gouverneurs rede biedt geen reden tot commentaar. De Antilliaanse gulden staat als een rots in de Caraïbische zee....; er komt een geregelde wekelijkse vliegdienst tussen Guadeloupe en Sint Maarten....; A. B. F., een 40-jarige aannemer verduisterde ƒ 10.000,— ten nadele van de handelaar C. H.....; **Today** schrijft over „het feit dat de Sticusa een afgevaardigde stuurt naar de West, die in Suriname een filmliga opricht, in Curaçao een nietszeggende persconferentie houdt, een toespraakje voorleest tijdens een filmvoorstelling en dan doorreist naar Jamaica, de Dominicaanse Republiek en Mexico. Dan vragen wij ons af of dit nu wel de juiste manier is om het moeilijk bijeengegaarde belastinggeld te spenderen”. Let wel: een Curaçaose courant maakt zich bezorgd over óns belastinggeld, wat moeten **wij** dan wel denken, goede fee Sticusa?

Een Antilliaanse Encyclopaedie

Dr Ds A. J. C. Krafft schrijft ons uit Willemstad :

De reden, waarom de Stichting : „De Encyclopaedie der Nederlandse Antillen” overgegaan is tot de uitgave van een Encyclopaedie der Nederlandse Antillen, is voornamelijk gelegen in het feit, dat de Encyclopaedie van Nederlands West-Indië (1914—1917) verouderd en uitverkocht is. Nu Curaçao en Aruba een nieuw tijdperk zijn ingetreden door de vestiging van de Curaçaose Petroleum Industrie Maatschappij en de Curaçaose Scheepvaart Maatschappij op Curaçao en van de Lago Oil and Transport Company op Aruba vond de bovengenoemde Stichting het noodzakelijk om de verbrede en vernieuwde kennis in vier boekdelen bekend te maken aan allen, die belangstelling tonen in deze in zo menig opzicht merkwaardige eilanden.

De nieuwe Encyclopaedie zal in 1953 verschijnen. Voor het eerst wordt hierin een samenvatting gegeven van al wat het onderzoek van deze eilanden in verleden en heden naar voren heeft gebracht. Vooral in de laatste tijd werden de Antillen bezocht door vele academici, deskundig op menig terrein. De Redactie prijst zich gelukkig deze wetenschappelijke werkers te hebben ingeschakeld, waardoor de resultaten van hun onderzoek ter beschikking van een brede lezerskring werden gesteld. Hierdoor zal dit werk een monument van culturele waarde voor de Antillen worden.

Nieuw is echter ook de vorm, waarin het gegevene is vervat. Het werk geeft een systematische beschrijving van de gehele stof in drie delen, waarna een vierde deel volgt, dat als register, aanvulling en afsluiting het geheel completeert.

Het gaat in het **eerste deel** om Land en Volk, waarom het aanvangt met de ligging van de Antillen in de Nieuwe Wereldzee. Geografisch worden de eilanden beschouwd, waarna de bevolkingsgroepen in hun geestelijk en cultureel bestaan in vroeger en thans, dus hun geschiedenis, hun geestelijk leven, hun gebruiken, hun taal en letteren, godsdiensten, artistieke uitingen in hun woningen en ten laatste hun verenigingen en sport uitvoerig worden beschreven.

Worden in het **eerste deel** de eilanden geografisch bezien, in het **tweede deel** komen de natuurwetenschappen aan de beurt, die de bodem, het water en de lucht bestuderen met wat er op en er in leeft. De toegepaste wetenschappen zo nauw verbonden aan de Natuur, als mijnwezen, landbouw en veeteelt, worden ook in dit deel opgenomen.

Het **derde deel** houdt zich bezig met het bestuur in zijn oude en nieuwe vormen, met het rechtsinstituut en het politiewezen, met verzorging van onderwijs, gezondheid, stedebouw en havenwezen, de bestaansbronnen en de economische instellingen.

Het **vierde deel** zal nog veel meer zijn dan een klapper of register, het verzamelt vele onderwerpen — als biologische, geografische, historische, biografische, economische, sociologische — welke niet opgenomen werden in de andere drie delen. Het leest aren, die bij de oogst zijn blijven liggen teneinde het grote werk niet te storen, om het gevondene tussen de registerwoorden te voegen, zodat dit het complete alfabetische overzicht bevat. Het vierde deel is een **Alphabetische Encyclopaedie** op zich zelf, voor wie een spoedige uiteenzetting wenst over een vraagstuk of een kort gegeven met verwijzing naar een uitvoeriger behandeling in het verband, waarin dit thuis hoort. Verder verzamelt dit deel lijsten en tabellen, voorzover zij niet in de tekst zelf zijn opgenomen.

Een oud watervat der vroegere Indianen, gevonden op Aruba en thans in het Museum.

De N.V. Uitgever Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage werd bereid gevonden om deze uitgave te verzorgen. In 1953 hoopt de Redactie haar eerste geesteskind het leven te doen ingaan, verder in 1954 haar tweede, in 1955 haar derde en in 1956 haar vierde.

De Redactie is er van overtuigd, dat deze uitgave mag rekenen op de grote belangstelling van de bewoners van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden.

Volgende nummers van „Oost en West”

Het eerstvolgende nummer van „Oost en West” zal verschijnen op Zaterdag 28 Juni. Het daaropvolgende nummer op Zaterdag 26 Juli.
In verband met de vacantie-periode zal dan het eigenlijke Augustusnummer eerst verschijnen op Zaterdag 6 September en het nummer daarna op Zaterdag 27 September.
Gedurende de eerste maand van het nieuwe seizoen van „Oost en West” ontvangen de leden dus twee nummers van het orgaan.

KRONIEK VAN SURINAME

Interbank

De missie van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling, die in najaar 1951 een bezoek aan Suriname bracht, heeft haar rapport laten verschijnen. Het is een handig boekwerk en het geeft, in hoofdstukken ingedeeld, verschillende aanbevelingen over de wijze, waarop Suriname tot ontwikkeling kan worden gebracht. Het rapport richt zich op het tien-jarenplan en de belangrijkste aanbeveling is wel, dat de ontwikkeling van Suriname door een gezamenlijke inspanning van Nederland en Suriname tot stand kan worden gebracht. Voor de financiering heeft de missie een tweeledig project, een hoofdproject van 100 millioen Sur.crt. (200 millioen Ned.crt.) en een aanvullingsproject van 30 millioen Sur.crt.. De missie gaat van de optimistische veronderstelling uit, dat de fondsen hiervoor gemakkelijk zullen zijn te vinden.

Voor het project van 100 millioen is de bank bereid leningen in dollars tot een bedrag van 20 millioen Sur.crt. te verstrekken, mits Nederland bereid is deze leningen te garanderen. (Hetgeen nog niet noodzakelijk impliceert, dat deze leningen bij de Interbank zouden moeten worden opgenomen). Van de resterende 80 millioen zou de helft door Nederland aan Suriname moeten worden geleend. De missie heeft uitgerekend, dat Suriname in staat is over een verloop van tien jaar de overige 40 millioen bijeen te brengen.

De missie meent, dat na het verloop van deze tien jaar de productie van Suriname ongeveer 50 procent zal kunnen liggen boven het peil van 1950. De missie meent dan, dat de ontplooiïng van Suriname op drie terreinen dient ter hand te worden genomen; landbouw, bosbouw en mijnbouw. Allereerst wordt aanbevolen plaatselijke landbouwprojecten tot uitvoering te brengen. Daarna wordt het project voor machinale landbouw in Nickerie genoemd. De aanbeveling van de missie houdt in, dat men niet op de thans gedachte schaal van 15.000 ha moet beginnen, maar dat men het wat kalmer aan moet doen, met een project van ongeveer 7000 tot 10.000 ha. Er zijn nog problemen, die niet zijn opgelost, zoals op het gebied van de onkruidbestrijding, doch de missie meent, dat ervaren Nederlandse boeren het gehele project tot een succes zullen kunnen maken. In het aanvullingsproject zal aan de financiering voor de uitbreiding van de Nickerie-plannen „top priority" moeten worden verleend.

Op het gebied van de bosbouw beveelt de missie allereerst de bosinventarisatie aan, tezamen met een drastisch plan voor de aanleg van ontsluitingswegen. Gemeend wordt, dat de export van hout belangrijk kan worden opgevoerd en dat er plaats is voor nieuwe industrieën, in het bijzonder voor de productie van "hardboard". De missie meent, dat de Surinaamse regering particuliere ondernemingen op dit gebied moet steunen.

Als het rapport de bauxiet noemt, waarvan de jaarlijkse productie drie millioen ton kan bedragen, noemt het tevens het plan-Brokopondo. De missie ziet geen enkele technische reden waarom dit plan voor de verkrijging van electriciteit door middel van een stuwdam in de Suriname-rivier, niet zou slagen. Het moet mogelijk zijn goedkope electriciteit te verkrijgen voor de vervaardiging van aluminium. Hoewel het rapport zich in niet met het eigenlijke plan-Brokopondo bezig houdt, is uit alles duidelijk, dat men dit een van de belangrijkste projecten voor Suriname vindt. Voor de zakelijke uitvoering dringt de missie er bij de Surinaamse regering met klem op aan contact op te nemen met de maatschappijen, die aluminium produceren.

Nog enkele aanbevelingen: het verkeersysteem moet worden verbeterd, o.a. moet een Oost-West-weg tussen Paramaribo en Nickerie worden aangelegd, de haven moet worden uitgebreid en Suriname behoort een netwerk van "airstrips" te krijgen. Een belangrijke aanbeveling is nog, dat Suriname er voor dient te zorgen, dat er een gunstig klimaat voor de aantrekking van buitenlands kapitaal wordt geschapen. Bestaande belemmeringen op het gebied van belastingen, afschrijvingen en verlening van concessies moeten zoveel mogelijk worden opgeheven. Voorts zal Suriname op het gebied van beleggingsmogelijkheden meer voorlichting in Nederland en de Verenigde Staten moeten geven.

Een belangrijke conclusie uit het rapport is, dat men met de bestaande plannen op de goede weg bleek te zijn. Dit van deze „derde" zijde te vernemen moge voldoening schenken aan degenen, die zowel in Suriname als in Nederland hun krachten aan de ontwikkelingsplannen van Suriname geven.

Staten

Op 13 Mei heeft gouverneur Klaasesz het nieuwe zittingsjaar van de Staten geopend. Als vertegenwoordiger van de Koningin hield hij een rede, waarvan de belangrijkste tendenz was, dat de welvaart Suriname niet zo maar in de schoot zal vallen, doch dat men zich inspanning zal moeten getroosten om het gestelde doel te kunnen bereiken. Een devaluatie van de Surinaamse gulden acht de Surinaamse regering ongewenst, doch om een gezonde financiële toestand te bevorderen zal een betere verhouding tussen productie en consumptie moeten worden geschapen. Voor de dekking van buitengewone uitgaven op de begroting zal men niet aan leningen kunnen ontkomen.

De handelsbalans bleef passief. Daar de overige posten op de betalingsbalans geen dekkend overschot opleveren (Suriname verleent vrijwel geen diensten aan het buitenland) kan dit tekort niet uit andere bronnen worden aangevuld. Daarom moest Suriname er toe overgaan de liberalisatie van het handelsverkeer met Nederland op te heffen. Men zal ook niet kunnen ontkomen aan de beperking van andere importgoederen en bovendien zullen de deviezenreserves moeten worden aangesproken. Om de import te beperken moet de vestiging van kleine industrieën worden aangemoedigd.

Lonen en prijzen

Behalve de gouverneur in de Staten heeft ook de minister van economische zaken J. Curiel het een en ander gezegd over de economische maatregelen, die voor Suriname noodzakelijk zijn. Het nationale inkomen per hoofd, ofschoon betrekkelijk hoog vergeleken met de Caraïbische buren, houdt een waarschuwing in voor de loonpolitiek. De heersende neiging de lonen te doen stijgen kan rampzalige gevolgen hebben. De regering wil maatregelen treffen, waardoor de kosten van levensonderhoud zullen dalen.

Met betrekking tot de import uit Nederland zeide de minister, dat deze tot dusver vrij was gelaten, omdat werd verwacht, dat er grote particuliere investeringen zouden worden gedaan, doch deze waren uitgebleven. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat men in Suriname tot een distributiesysteem voor bepaalde goederen zal moeten overgaan.

Indonesiërs

Ongeveer de helft van de 35.000 Indonesiërs in Suriname is nog in Indonesië geboren en verkreeg, toen de optietermijn was verstreken, automatisch het Indonesische staatsburgerschap. Van de overigen, hun kinderen, die in Suriname werden geboren en die uit hoofde daarvan Nederlander werden, hebben enkelen (vermoedelijk niet zo veel) voor het Indonesiërschap geopteerd. Met dit Indonesiërschap is een probleem geschapen, omdat zij daardoor hun rechten verliezen. Hierover heeft de heer Soemita, voorzitter van de K.T.P.I., het een en ander in Nederland verteld. Nogal naïef meende hij, dat er nog zoiets als een Unie zou blijven bestaan, waardoor hun rechten zouden worden beschermd. Nu deze Unie wel zal worden opgeheven achtte hij het probleem acuut. Reeds heeft de Surinaamse regering te kennen gegeven, dat deze Indonesiërs geen kiesrecht meer zullen hebben, terwijl hun status van „vreemdeling" tevens impliceert, dat zij van ambtelijke betrekkingen behoren te worden uitgesloten.

De zaak wordt verwarrend als men bedenkt dat bijvoorbeeld Chinezen en Syriërs soms wel politieke rechten in Suriname hebben. Om een oplossing voor deze „vreemdelingen" als minderheidsgroep te zoeken wordt thans overleg gepleegd.

R.T.C.

Wij hadden gehoopt, dat bij het schrijven van deze kroniek reeds een overzicht van de resultaten van de R.T.C. voor Suriname kon worden gegeven. Daar het echter nog knopen tellen is of de conferentie wel „rond" zal komen, lijkt het ons beter in een volgende kroniek op de betekenis van deze conferentie voor Suriname terug te komen.

Allerlei

Tot voorzitter en onder-voorzitter van de Staten zijn voor het nieuwe zittingsjaar (her)benoemd de heren Lim Apo en Bergen. - Voor dienstneming bij de marine bleek in Suriname veel belangstelling te bestaan; de inschrijving moest worden gestopt nadat 950 jongemannen zich hadden aangemeld, van wie er 500 solliciteerden. - De Surinaamse Bauxite Maatschappij heeft een bedrag van Sf. 100.000 ter beschikking gesteld voor de bouw van een stadion in Paramaribo; de Surinaamse Bank gaf voor hetzelfde doel Sf. 25.000. - 1 Mei werd in Paramaribo gevierd met optochten van de arbeidersbonden. - Het Lelydorpplan is thans zover gevorderd, dat binnenkort de eerste tien boerderijen kunnen worden uitgegeven. - De heer A. L. Waaldijk is tot lid van de Raad van Advies benoemd. - De heer E. Ensberg werd officier van justitie. - Zestig Surinaamse vrijwilligers zijn met het Nederlandse detachement naar Korea vertrokken; in verhouding tot de grootte der bevolking een groot aantal, dat Suriname tot eer strekt. - Ir De Greve, directeur van de Surinaamse Bauxite Maatschappij, gaat heen; hij zal worden opgevolgd door Ir Meijer, vroeger directeur van de Deli Spoorweg Maatschappij. - Een verzoek met 1400 handtekeningen werd ingediend om het mogelijk te maken, dat de toneelspeler Paul Storm nog een jaar langer in Suriname zou kunnen blijven; het kon echter niet worden ingewilligd. - De Surinaamse regering zal twee landbouwproefbedrijven in gebruik stellen, waarvan het ene door een creool en het andere door een hindoestaan zal worden beheerd. - De uitvoer van Suriname bedroeg in 1951 ongeveer 40 millioen Sur.crt. (tegen een invoer van 46 millioen); 76 procent ging naar Amerika (bauxiet), 6 procent naar het Caraïbisch gebied en 6 procent naar Nederland. (uitvoer van 1950: 31 millioen). - In Amsterdam is een Surinaams Verbond opgericht, dat zich ten doel stelt de band tussen rijksgenoten zo hecht mogelijk aan te halen.

W.

KRONIEK VAN INDONESIË

De Indonesische vrouw

In een rede ter gelegenheid van de herdenking van Kartini heeft de gouverneur van West-Java, de heer Sanoesi Hardjadinata, onder meer verklaard:

De huidige Indonesische vrouw is feitelijk nog niet volkomen vrij, zoals Kartini beoogd heeft. Kartini kwam in opstand tegen de greep van de oude adat. De huidige Indonesische vrouw dient eveneens in opstand te komen, echter niet tegen de greep van de adat, die reeds vernietigd is, doch wel tegen een andere greep, de greep van de hartstocht, de greep der driften. Slechts door het scheppen van een eigen levensconceptie kan de huidige vrouw zich losrukken van deze nieuwe greep.

De Indo-warganegara

Drs J. B. A. F. Mayor Polak, lid van het I.E.V.-hoofdbestuur, heeft verklaard dat er nog steeds discriminatie bestaat tegen de Indonesische staatsburgers van Europese afkomst, met name bij benoemingen in het ambtelijk apparaat en bij toetreding tot Indonesische coöperaties, waar zij apart geregistreerd worden.

De Indo-warganegara's, zo zeide hij, worden meer tenachter gesteld dan de z.g. coöperatoren (Indonesiërs die tijdens de revolutie met de Nederlanders hebben samengewerkt). Het is een landsbelang dat hier een einde aan komt, aldus spreker. Het middel hiertoe is gelijkgerechtigdheid van de Indo-warganegara.

Ook bij de steun aan economisch-zwakke bedrijven door de regering wordt verschil gemaakt tussen autochtone Indonesiërs en Indo-staatsburgers. Niet één bedrijf van een Indo-warganegara heeft steun ontvangen.

Bij het streven naar gelijkgerechtigdheid raadde de heer Polak zelfbeheersing en gematigdheid bij de Indo aan. Hij moet zoveel mogelijk contact met zijn Indonesische landgenoten zoeken, lid van hun verenigingen worden en de Indonesische taal goed leren, zodat de gehele groep der indo-warganegara's tenslotte in Indonesische ogen acceptabel wordt. Spreker noemde een tijdsduur van circa tien jaar om dit doel te bereiken en de verschillen op te heffen.

De Indische Nederlanders

Op een vergadering van de Nederlandse Christelijke werknemersorganisatie in Indonesië heeft de heer J. F. Beckmann, voorzitter van het Christelijk Nationaal Vakverbond in Indonesië, ook het probleem van de zogenaamde Indische Nederlanders aan de orde gesteld.

In Nederland, zo zeide hij, zitten de ruim 100.000 uit Indonesië afkomstige Nederlanders in de soesah en ellende omdat zij, althans het overgrote deel van hen, niet in het arbeidsproces kunnen worden ingeschakeld, ondanks de goede zorgen van de Dienst Maatschappelijke Zorg, abnormaal behuisd zijn en/of van de steun moeten leven.

In Indonesië bevinden zich nog een 80 à 90 duizend Nederlanders (misschien nog wel meer), werkers, gepensionneerden, wachtgelders, onderstandtrekkers en steuntrekkers. Het aantal beroepsdragers zal gestadig verminderen omdat èn de Overheid èn de particuliere werkgever de door Nederlanders ingenomen plaatsen successievelijk door Indonesische werkkrachten doen innemen.

Waar moeten al die „afgevloeide" Nederlanders, overheidsdienaren en particu-

Ambonnezen defileren voor de Koninklijke Familie.

liere werkers, heen? Naar Nederland, een land dat meer dan boordevol is? Of in Indonesië blijven en van de steun leven? En hoe lang denkt men die steun te kunnen verstrekken? Zou het menselijk verantwoord zijn al die mensen steuntrekkers te laten blijven? En dan de kinderen, wat moet er van hen worden? Hoe staat het in de toekomst met de Nederlandse scholen in Indonesië en met de schoolgelden?

Het antwoord op al die vragen berust bij de Nederlandse regering, aldus spreker. Naar zijn mening ligt de oplossing slechts in een emigratie, juister gezegd evacuatie naar Nederlands gebied met een tropisch klimaat, bij voorkeur Suriname.

Emigratie op eigen kosten en eigen risico is voor de Indische Nederlanders volkomen uitgesloten. Zij moet door het Rijk worden geregeld en bekostigd. Dit zou uiteindelijk voor Nederland in velerlei opzichten voordeliger uitkomen dan een opeenhoping der Indische Nederlanders in Nederland.

De Nederlandse taal I

De Studentenorganisatie Gerakan Mahasiswa Djakarta heeft verklaard het wenselijk te achten dat in de overgangsperiode op de middelbare scholen applicatie-cursussen in het Nederlands worden gegeven opdat de leerlingen die taal althans passief leren beheersen en daardoor in staat zijn de colleges aan de hoge scholen te volgen. Voor de vertaling in het Indonesisch van de in de Nederlandse taal verschenen wetenschappelijke werken zou, aldus de mening van deze studentenorganisatie, een speciaal Instituut moeten worden opgericht.

De sectie onderwijs, opvoeding en cultuur van het Indonesische parlement heeft met de Raad van Advies voor culturele aangelegenheden, die de afschaffing van de Nederlandse taal als leervak op de middelbare scholen bepleit heeft, van gedachten gewisseld, als resultaat waarvan de noodzakelijkheid van het gebruik van vreemde talen bij het hoger onderwijs aanvaard werd. Binnen de kortst mogelijke tijd zullen echter, aldus werd overeengekomen, de colleges in het Indonesisch moeten worden gegeven, tenzij de qualiteit van het onderwijs er onder zou leiden.

De Nederlandse taal II

De Partai Kebangsaan Indonesia (Parki) heeft als haar mening te kennen gegeven dat het Nederlands in de internationale omgang geen belangrijke positie inneemt en dat het daarom niet nodig is om deze taal als leervak op de middelbare scholen in te voeren. Niet vergeten mag worden, aldus het communique, dat tussen Nederland en Indonesië slechts het militaire conflict is opgelost, maar dat het politieke conflict nog niet voorbij is. Het invoeren van het Nederlands als leervak zou Nederlands positie in dit conflict versterken.

De partij is zich wel bewust van het feit, dat de studenten op de hoge scholen momenteel te kampen hebben met moeilijkheden als ze de Nederlandse taal niet beheersen, doch „deze moeilijkheden zijn van zeer voorlopige aard". Ergo: Geen Nederlands als voertaal op de middelbare scholen.

De Nederlandse taal III

De Indonesische universiteiten zijn blijkens haar rapporten tot de eensluidende conclusie gekomen dat het gebruik van het Nederlands voor de algemene ontwikkeling en studiedoeleinden gewenst is, doch dat de bahasa Indonesia de voertaal en uiteindelijk de enige taal moet worden.

Boek over Bali

Binnenkort zal het Indonesische ministerie van opvoeding, onderwijs en cultuur een album over Bali uitgeven, dat is samengesteld door dr Goris, taal-ambtenaar op Bali, en verlucht met foto's van drs Dronkers. Het album bevat bijdragen op het gebied van de geschiedenis en de cultuur van het eiland. Dr Thomas à Theusink van der Hoop heeft de praehistorie behandeld en dr Goris de latere geschiedenis en de cultuur.

Het boek bevat verder een bijdrage van de heer R. Bonet over oude en nieuwe kunst op Bali. Het wordt bij Kolff in twee talen gedrukt.

Het ligt in de bedoeling van het ministerie om ook van andere eilanden soortgelijke albums uit te geven. Zo is reeds een album over Indonesië in het algemeen bij prof Bernet Kempers in bewerking.

De Volksgezondheid

Is het Indonesische volk inferieur? vraagt de Keng Po en antwoordt: Een deel van de Indonesische intellectuelen is altijd van mening geweest dat de bewoners van koudere streken vitaler en energieker zijn dan de bewoners van tropische gebieden. Deze opvatting heeft er toe bijgedragen dat het inferioriteitscomplex zich bij het Indonesische volk zo sterk heeft ontwikkeld.

Prof. Lie Kian Joe heeft deze theorie van erfelijke inferioriteit onjuist genoemd. Het Indonesische volk, zo betoogt hij, verliest dagelijks 630.000 liter bloed alleen door de mijnworm. Over het verlies aan bloed van andere wormen, luizen, muskieten etc. zwijg ik nu maar. Het zijn deze parasieten die de arbeidsprestaties van het volk ten kwade beïnvloeden. Als er in een bepaalde streek een hevige malaria-epidemie heerst, kunnen die prestaties zelfs met 90 procent dalen.

Het Instituut voor de Volksvoeding te Djakarta komt tot dezelfde conclusie. Indolentie, aldus de leider van dit Instituut, dr Poerwasoedarma, werd tot voor kort als een rasverschijnsel beschouwd. Het is dat niet. De indolentie van vele Indonesiërs is een gevolg van hun onvoldoende of ondoelmatige voeding. Daarom heeft het Instituut een standaardmenue samengesteld dat aan de strengste medische en culinaire eisen voldoet.

Aan een officiële verklaring ontlenen wij tenslotte nog dat in 1938 het percentage gevallen van leververgroting tengevolge van malaria 20 en in 1950 50 was, terwijl wat de pest betreft het aantal sterfgevallen over geheel Indonesië in 1940 400 en in 1950 alleen voor Midden-Java 2.083 bedroeg.

Oudheidkundige onderzoekingen

De oudheidkundige dienst in Indonesië onder leiding van prof. dr A. J. Bernet Kempers is bezig met het schoonmaken van Hindoe-Sumatraanse monumenten in de buurt van Muara Takus en Padang Lawas (Sumatra's-Westkust).

Op Flores verricht een prae-historicus van de dienst, de heer H. R. van Heekeren, verkenningen in grotten op zoek naar voorhistorische overblijfselen zoals pijlpunten e.d.

Op Bali worden sinds 1949 restauraties uitgevoerd aan oude poorten bij Pedjeng (Zuid van Tampaksiring). Uit brokken steen is men er in geslaagd een beeld van een Raksasa, 3,60 meter hoog, te reconstrueren.

Met de wederopbouw van de 47 meter hoge Ciwa-tempel in de buurt van Prambanan (Midden—Java), waarmee in 1919 een begin werd gemaakt, is men bijna gereed.

Verder hebben ontgravingen plaats en worden pogingen gedaan tot wederopbouw van bepaalde monumenten in de buurt van Plaosan, Ratu Boko en Banjuniba.

Bij Oengaran is een klein Hindoe tempelcomplex ontgraven.

Ook in de buurt van de wereldvermaarde Boroboedoer worden onderzoekingen gedaan. Op de plaats van de vernielde pasanggrahan worden ontgravingen verricht op grond van het vermoeden, dat daar het bij de Boroboedoer behorende klooster heeft gestaan. Reeds zijn een bronzen klok, bronzen spijkers en scherven van aardewerk aangetroffen.

Bij Gresikin (Oost-Java) ondergaat het graf van Maulana Malik Ibrahim (overleden 1419) een restauratie.

Afdeling Apeldoorn bestaat vijftig jaar

Jubileum met films en toespraken

Naar aanleiding van het 50-jarig jubileum der afdeling in dit jaar, was de filmavond van 28 April wel een bijzondere avond. Ook al door de mooie films, die de „Koninklijke Rotterdamsche Lloyd" voor ons ging vertonen, o.a. „Loten uit één stam", „Gouden rijstland" en een reisje per m.s. „Sibajak" naar Australië.

Onze voorzitter, de heer A. Willering mocht met genoegen een volle zaal welkom heten en in zijn inleiding aanmoedigen tot een gestadig voortgaan in de aangewezen richting met het contact blijven houden tussen het Oosten en het Westen, daarbij speciaal het oog gericht houdende op Nieuw-Guinea. Dit moet nu het gebied worden, waar onze beste krachten een nieuwe werkkring, welke voorlopig van explorerende aard zal zijn, zullen kunnen vinden.

De voorzitter sprak vervolgens zijn dank uit aan de „Lloyd" voor de gelukwensen met dit jubileum bij monde van de heer Boersma gedaan, die bij zijn inleiding van de films namens de Directie aan voorzitter en secretaris-penningmeester enkele geschenken als herinnering aan deze avond overhandigde, met de mededeling, dat deze filmavond naar aanleiding van het Gouden Jubileum aan de afdeling werd aangeboden. Namens alle leden hartelijk dank voor dit gebaar, dat natuurlijk zeer gewaardeerd werd.

Dit jubileum geeft het Bestuur de goede gelegenheid om het oudste lid onzer afdeling, de heer G. J. Reerink geluk te wensen met het feit, dat hij thans 46 jaar lid is van onze Vereniging. De heer Reerink werd in 1906 lid en was toen voor korte tijd voorzitter der afdeling. Drukke werkzaamheden noopte hem zijn functie weer over te dragen.

Australische dieren en mensen

Als besluit van het winterprogramma van de Kon. Ver. Oost en West, afd. Haarlem en Omstreken, sprak in Restaurant de Leeuwerik Dr J. M. Lodewyks, bioloog, over de dierenwereld en de oorspronkelijke bewoners van Australië, waarbij een tweetal zeer fraaie kleurenfilms werden getoond over het leven der Austraalnegers en over het planten en dierenleven in het Great Barrier Reef. Met veel humor beschreef spr. land en volk van Australië, aandacht gevende aan de geschiedenis (in 1606 landde de eerste Europeaan, de Hollander Willem Jans), verder het ontstaan van de woestijnen en het nu zeer droge en warme klimaat. De Austraalnegers vormen feitelijk een eigen groep en zijn geen rasgenoten van de Afrikaanse negers. Dit volk sterft langzaam uit door de uiterst primitieve levensomstandigheden. De eerste film geeft een merkwaardig beeld van de leefwijze van deze „aborigins". Enige afbeeldingen van primitieve wandschilderingen, waarvoor rituële dansen worden gehouden, gaven een indruk van de godsdienstige gedachtengang, welke tevens in de z.g.n. kangeroedans tot uiting komt. De prachtige kleurrijke opnamen van het land toonden ons plantengroei en dierenwereld, waarbij een ruime plaats was gegeven aan het leven van de kangeroe.

Het Great Barrier Reef strekt zich over een afstand van 2200 km uit langs de kust van Queensland en is ontstaan door koraalvorming. Uitvoerig werd de opbouw van koraalriffen besproken en gewezen op het leven en sterven van koraaldieren naast andere bij deze riffen voorkomende planten en dieren. De 2de film, feitelijk opgenomen in reisvorm, was wonderbaarlijk mooi in hare veelkleurige beelden van flora en fauna, grotendeels onder water opgenomen. Zo zagen wij een ongelofelijk aantal variaties van koraal en schelpdieren, koraalvissen, kreeften, mosselen, zeesterren, alle in hunne natuurlijke kleuren zich voor ons bewegen. Elk dier toonde eigen wijze van aanval en verdediging in de meest wonderlijke vormen. Diverse close-ups van koraal- en zeedieren toonden de fantastische vormen van zeldzame schoonheid. Ook zee-schildpadden (oude en pasgeborenen) en vogels in vele soorten passeerden de lens. Deze films, die door de Australische Regering ter beschikking zijn gesteld, gaven aan het talrijke publiek mede dank zij de deskundige en boeiende voordracht, een uitstekend beeld van een ons vrijwel onbekend werelddeel, waarheen thans zovele Hollanders emigreren. Het was een zeer mooie avond, waarop Oost en West met voldoening terug kan zien.

Schijnwerpers op Zuid-Afrika

Op 21 April 1952 is door de afd Alkmaar voor een zeer groot publiek in de grote zaal van Het Wapen van Heemskerk een boeiende Zuidafrikaanse filmavond gegeven, waarbij de Unie van Zuid-Afrika in een stralenbundel van verhelderende schijnwerpers werd gevangen.

De heer H. Bloem, administrateur van de Nederlands-Zuidafrikaanse Vereniging, hield een inleiding, waarbij hij verschillende aspecten van deze moderne staat besprak: de schoonheid van het land, de geschiedenis en de groei, het rassenvraagstuk en het pionierswerk van Jan van Riebeeck. De heer Bloem was van oordeel, dat Nederlandse emigranten (alleen bekwame vaklieden!) zich in Zuid-Afrika ongetwijfeld zullen thuis voelen, daar het land vol oude Nederlandse tradities is en de Nederlandse taal zich er algemeen heeft gehandhaafd. Niettemin is de kennis van het Engels voor de emigrant van het grootste belang.

Hierop werd een drietal belangwekkende films vertoond. "The Pondo-boy" verhaalde met veel begrip de geschiedenis van een negerjongen, die in de goudmijnen gaat werken om de koeien bij elkaar te verdienen, waarvoor hij zijn bruid kan „kopen". „Annimal Kingdom" gaf — in technicolor — schitterende opnamen van de in het wild levende dieren in het Krugerpark. Tot slot werd het filmpje „Driehonderd jaar Zuid Afrika" vertoond, dat op min of meer symbolische wijze de historie van het land vertelde. Er waren ruim 300 personen aanwezig.

KORT BESTEK

Het bestuur der afd. Alkmaar geeft met groot leedwezen kennis van het overlijden van de heer S. W. Arntz, bestuurslid en oud-voorzitter der afdeling. Gedurende een reeks van jaren was de overledene bestuurslid; in 1945 aanvaardde hij het voorzitterschap van de afdeling. Op 31 Mei 1951 achtte de heer Arntz de tijd gekomen om zijn plaats aan een jongere kracht af te staan, maar verklaarde zich bereid als lid van het bestuur zitting te blijven nemen. Na een kort ziekbed is de heer Arntz op 1 Mei op 74-jarige leeftijd ontslapen. Het bestuur was bij de teraardebestelling op 5 Mei tegenwoordig. De nagedachtenis van de ontslapene zal bij het bestuur en de leden van de afdeling Alkmaar in hoge ere worden gehouden.

Op verzoek van enige leden der **afd. Haarlem** werd nog eens een dagtocht naar Brussel gemaakt. Wij gingen met 34 personen, juist een bus vol. De tocht werd begunstigd door zonnig weer en verliep tot aller genoegen. Er werd een bezoek gebracht aan het Graf van de Onbekende Soldaat, het paleis van Justitie, de Grote Markt en het Museum Wirtz. Om circa 11 uur waren wij weer thuis; een geslaagde dag.

✶

De **afd. Arnhem en Omstr.** besloot haar winterprogramma met een causerie van de bekende Vlaamse spreker Lode van Gent over het zeer belangwekkende onderwerp „Met de camera door de Belgische Congo". Het behoeft geen nader betoog dat de heer van Gent met zijn boeiende voordracht een groot succes boekte. Het zomerseizoen van onze afdeling is aangevangen met een zeer geslaagde tocht per bus naar de oude Zuiderzeesteden Hoorn en Enkhuizen, waar het Zuiderzeemuseum en de vele historische oudheden werden bewonderd. In Hoorn werd bij het standbeeld van Jan Pietersz. Coen een krans gelegd, waarbij de voorzitter, de heer J. N. van Marken een korte toespraak hield. Een gemeenschappelijke maaltijd in een Indisch restaurant in Amsterdam besloot deze trip, die door schitterend voorjaarsweer werd begunstigd.

✶

Voor de **afd. Zeist en Omstreken** hield de heer H. Bloem een lezing over Jan van Riebeeck, Zuid Afrika 1652—1952, en emigratie mogelijkheden en moeilijkheden. Na op onderhoudende wijze te hebben geschetst het leven en de opdracht die J. v. Riebeeck kreeg van de O.I. Compagnie om aan de Kaap een nederzetting te vestigen, ging spreker over naar de huidige mogelijkheden voor emigratie naar Zuid Afrika. Alleen voor geschoolde werkkrachten is in Zuid Afrika kans om te slagen. De industrie is tijdens en na de laatste oorlog sterk vooruit gegaan en heeft een groot tekort aan geschoolde arbeidskrachten. Na de pauze werden een drietal zeer interessante films vertoond, die een duidelijke indruk gaven van land en volk. Vooral de laatste film van het Paul Krüger park, waar groot wild in de natuurstaat kan worden geobserveerd, was indrukwekkend mooi. De heer Bloem heeft op aangename wijze onze betrekkelijk geringe kennis van Zuid-Afrika aanmerkelijk uitgebreid. Ondanks het schitterende zomerweer was de zaal goed bezet.

31 Mei 45e Jaargang No. 5

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging

OOST en WEST

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

Algemeen Voorzitter: Ch. J. I. M. Welter
Algemeen Penningm.: Mej. L. H. Krüger
Algemeen Secretaris: Mr L. van Son

*

De Koninklijke Vereeniging „Oost en West" streeft er naar over en weer kennis te kweken en belangstelling te vergroten in Nederland van Indonesië, Nieuw Guinea, Suriname en de Nederlandse Antillen.
Dit doet zij door het houden van lezingen en filmvertoningen, zomede door het, onder redactie van het dagelijks bestuur, uitgeven van een geïllustreerd orgaan, waarin artikelen worden opgenomen, welke actuele vraagstukken, bovengenoemd streven betreffende, behandelen.
Zij omvat:
a. de Studiecommissie, gevestigd Surinamestraat 18, 's-Gravenhage, telefoon 111419, welke toezicht in de meest uitgebreide zin houdt op hier te lande studerende jongelieden van allerlei landaard afkomstig uit Indonesië, Nieuw Guinea, Suriname en de Ned. Antillen; en
b. de commissie voor financiële steunverlening bij studie, Dr. Kuyperstraat 5, 's-Gravenhage, Telef. 115936, welke jongelieden financieel steunt, die universitair onderwijs volgen en bij hun studie uitmunten.

De leden hebben gratis toegang tot alle door de afdelingen der vereniging georganiseerde lezingen en filmavonden, terwijl het officieel orgaan „Oost en West" hun eveneens gratis wordt toegezonden.
Redactie en Administratie: Dr. Kuyperstraat 5, 's-Gravenhage. Tel. 115936. Giro 14574.
Hoofdredacteur: W. G. N. DE KEIZER.
Drukker: Schefferdrukkerij, Dordrecht.

Aanmelding voo rhet lidmaatschap — per kalenderjaar — kan geschieden bij het secretariaat van het hoofdbestuur, Dr. Kuyperstraat 5 te 's-Gravenhage, zomede bij het secretariaat van de afdelingen. De contributie bedraagt ten minste *f* 7,50 per jaar, terwijl zij die toetreden als lid na 31 October een contributie betalen van tenminste *f* 7,50, welke tevens geldt voor het volgende jaar. Indien vóór 1 December van het lopende jaar het lidmaatschap niet is opgezegd bij een der hoger gemelde secretariaten, wordt dit geacht stilzwijgend te zijn verlengd.
Donateurs minimum *f* 10,— per jaar.

Buiten het lidmaatschap om, is het mogelijk zich te abonneren op het orgaan van „Oost en West". Het abonnementsgeld bedraagt *f* 7,50 per jaar. Indien een abonnement niet is opgezegd 14 dagen vóór het einde van het jaar, waarover het abonnement loopt, wordt het geacht zonder meer te zijn geprolongeerd. Abonnementen kunnen op ieder tijdstip ingaan.

Advertenties: Alle gegevens worden op aanvraag gaarne verstrekt door „Bolijn", Internationaal Exploitatiebureau voor dagbladen en periodieken, Vondelstraat 11 D, Amsterdam. Telefoon: 81909.

Wat doet „Oost en West"?

Het blijkt ons van vele zijden: talrijke leden in talrijke afdelingen willen van harte medewerken aan de propaganda - juist nu! - voor onze Koninklijke Vereeniging „Oost en West". Stelt men hen de vraag: „wat doet Uw vereniging?" dan vinden zij een praktisch antwoord in onderstaande zes punten.

Zij:

1. **Verzorgt het orgaan, dat voorlichting geeft over alles wat op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied voorvalt in Indonesië, Nieuw Guinea, Suriname en de Ned. Antillen.**
2. **Geeft lezingen, filmavonden en causerieën over talloze interessante onderwerpen.**
3. **Onderhoudt onderling contact door bijeenkomsten, gezamenlijke tochten, bridge-avonden en excursies in de afdelingen.**
4. **Heeft een Studie-Commissie, die zich de belangen aantrekt van jonge mensen uit Indonesië, Nieuw Guinea, Suriname en de Ned. Antillen.**
5. **Heeft een Commissie voor Financiële Steunverlening bij Studie, waarvoor jongelieden in aanmerking komen, die in financiële nood verkeren en in studie uitmunten.**
6. **Behartigt de persoonlijke belangen van hen, die uit Indonesië, Nieuw Guinea, Suriname en de Ned. Antillen komen, waarin thans is begrepen de hulpverlening aan de hier vertoevende Ambonse gezinnen.**

Een aanzienlijke toeneming van ons ledental kan er toe bijdragen onze vereniging innerlijk sterk te houden en haar zegenrijke invloed te vergroten.